

ЗЕЛЕНА КНИГА

РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ М'ЯСА

EU4Business

ПРЯМУЄМО
РАЗОМ

FORBIZ

Створення кращого
бізнес-середовища

BRDO

Офіс ефективного
регулювання

EU4Business

ПРЯМУЄМО
РАЗОМ

FORBIZ

Створення кращого
бізнес-середовища

BRDO

Офіс ефективного
регулювання

ОФІС ЕФЕКТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

info@brdo.com.ua, office@brdo.com.ua
+38 (044) 332 49 12, +38 (094) 832 49 12
Київ, вул. Хорива, 55-К
www.brdo.com.ua

Офіс ефективного регулювання (BRDO) було засновано в листопаді 2015 року, задля сприяння створенню ефективного регулювання і поліпшення економічних свобод в Україні (з пріоритетом для малого/середнього бізнесу). Саме з цією метою ми реалізуємо інклюзивний та відкритий процес оптимізації регуляторних відносин на інфраструктурних ринках, який призведе до взаємної довіри та партнерства держави й бізнесу.

Документ підготовлено експертами Офісу ефективного регулювання.

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ:

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ: Олексій Гончарук, Андрій Заблоцький

АВТОРИ: Ірина Грузінська, Альона Смагіна, Мануел Айрапетов, Віталій Жигадло, Роман Стаднік

ПРЕАМБУЛА

ЗЕЛЕНА КНИГА (GREEN PAPER) – це документ, який у своєму загальному вигляді містить чітко окреслену проблематику ринку, на вирішення якої має бути спрямована відповідна політика держави, а також, це відома європейська практика організації обговорень із громадськістю і стейкхолдерами щодо наявних і актуальних проблем ринку та можливих шляхів їх вирішення.

Зазвичай, наступним етапом є створення Білої книги («White Paper») – аналітичного документу, що описує конкретні завдання державної політики в певній галузі, які спрямовані на подолання існуючих проблем ринку. Зелена книга «Регулювання ринку м'яса» створена сектором «Сільське господарство» Офісу ефективного регулювання BRDO відповідно до Плану системного перегляду регуляторних актів у сферах сільського господарства та безпеки харчових продуктів, схваленого Робочою групою з перегляду регуляторних нормативно-правових актів у сферах сільського господарства та безпеки харчових продуктів (наказ Мінагрополітики від 26.08.2016 №292) з метою виокремлення та аналізу проблематики інструментів регулювання та надання їм оцінки впливу на ринок м'яса.

Системний перегляд якості державного регулювання здійснюється на підставі методики, автором якої є Офіс, за підтримки Європейського Союзу в межах проекту FORBIZ та Ініціативи EU4Business. У процесі розробки методики експерти враховували кращі світові регуляторні практики та історичний досвід українських реалій. Методичні рекомендації щодо проведення першого етапу системного перегляду регуляторних актів – інвентаризації – були погоджені та затверджені Міністерством економічного розвитку та Державною службою з питань регуляторної політики в серпні 2016 року.

З метою об'єктивної системної оцінки регуляторного поля, інвентаризації та очищення в подальшому, Офіс звернувся з ініціативою до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України щодо проведення нового етапу перегляду регуляторних нормативно-правових актів. Розроблена Офісом методика Системного перегляду якості державного регулювання (Rolling Review), яку експерти перейняли з британської моделі, спростивши і адаптувавши до українських реалій, складається з низки етапів:

- 1 Підготовчого (інвентаризації).
- 2 Аналізу ефективності чинного регулювання окремих ринків.
- 3 Розробки нової моделі регулювання окремих ринків.
- 4 Розробка пакету законодавчих актів для прийняття.

ПЕРШИЙ ЕТАП, за суттю, – інвентаризація регуляторного поля та підготовка Плану Системного перегляду якості державного регулювання ринків. На цьому етапі, протягом 2016 року здійснювалася класифікація та каталогізація регуляторних актів, завдань, інструментів чинної регуляторної політики.

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ РЕГУЛЯТОРНОГО ПОЛЯ ПЕРЕДБАЧАЄ СКЛАДАННЯ:

- ◆ переліку регуляторних актів, що регулюють сектор (галузь) економіки;
- ◆ переліку завдань політики (регулювання) щодо сектору (галузі) економіки;
- ◆ переліку інструментів регулювання у секторі (галузі) економіки;
- ◆ переліку ринків у секторі (галузі) економіки.

На виконання доручення першого віце-прем'єр-міністра України з метою об'єктивної оцінки регуляторного поля, інвентаризації та очищення його в подальшому, у профільних міністерствах були створені робочі групи, які розпочали перегляд діючих регуляторних актів. Під системний перегляд регуляторних актів підпали сфери сільськогосподарства та безпеки харчових продуктів, будівництва, енергетики, транспорту та інфраструктури, інформаційних технологій та телекомунікацій. Координацію роботи здійснює Мінекономрозвитку. Процес відбувається за активної участі бізнесу і громадськості. Після завершення процесу інвентаризації було затверджено публічний План Системного перегляду якості державного регулювання ринків для кожної із сфер. Затвердження Плану Системного перегляду якості державного регулювання ринків дозволило перейти до другого етапу – саме до перегляду та аналізу якості державного регулювання.

ДРУГИЙ ЕТАП включає в себе безпосередню діяльність з діагностики проблем та проектування принципово іншого регуляторного середовища, зокрема:

- ◆ «очистку» регуляторного поля від регулювання, що не відповідає принципам регуляторної політики;
- ◆ оцінку якості регулювання ринків та врахування досвіду минулих рішень для проектування нового регулювання;
- ◆ підготовки рекомендацій з системного вдосконалення регулювання;
- ◆ практичне впровадження взаємодії держави (регуляторів), бізнесу та суспільства, що призведе до підвищення рівня залученості бізнесу до процесу регулювання його діяльності.

Під час «очистки» регуляторні акти проходять оцінку за низкою критеріїв, серед них – законність, потрібність, наявність корупційних ризиків, вплив на бізнес, вартість регулювання та ефективність. Паралельно, з метою створення комплексної оцінки ринку та впливу на нього регулювання, проходять консультації з усіма заінтересованими групами стейкхолдерів на ринку з використанням різних каналів комунікації та засобів: опитування, консультації, інтерв'ю, експертизи тощо.

РЕЗЮМЕ

Статистика свідчить, що в Україні ВРХ м'ясних порід займає лише **1,3 %** від загальної чисельності поголів'я. Тому виробництво яловичини є похідним від молочного скотарства. Виробництво м'яса свинини є традиційним напрямом діяльності як для господарств населення так і промислового виробництва.

Зокрема, в Україні зосереджено **0,3%** світового поголів'я ВРХ та **0,7%** поголів'я свиней.

В загальній продукції сільського господарства за 2017 рік вирощування ВРХ займає **3%**, вирощування свиней **5%** проти **28%** в цілому по тваринництву.

Основна частка поголів'я ВРХ зосереджена в господарствах населення – **67%** всього поголів'я. В свинарстві, частка с/г підприємств перевищує частку виробництва в господарств населення і складає **54 %**.

За останні **п'ять** років в Україні значно зменшилося поголів'я як свиней так і ВРХ. В порівнянні до 2014 року спад поголів'я ВРХ становив **19%**, а поголів'я свиней скоротилось на **21%**. Це значно зменшило обсяги виробництва м'яса в забійній вазі по ВРХ на **15%**, свинина – **2%**.

Причинами такого явища є капітало- та працеемність виробництва як для господарств населення так і промислового спрямування, старіння та активні міграційні процеси в сільській місцевості, поширення африканської чуми свиней.

Тому ринок за останні роки переформатовується в промислове виробництво, де використовуються сучасні технології виробництва, засоби біобезпеки та має інвестиційно привабливий характер.

Також, рівень рентабельності промислового виробництва ВРХ у 2017 році вперше в Україні став позитивним – **+3,4%**. Вирощування свиней на мясо – **+3,5%**, ще в 2016 році даний показник був від'ємним – **-4,1%**.

Крім того, зростає світовий попит на живу ВРХ з України, в основному за рахунок експорту в країни Близького Сходу. Зокрема сукупний середньорічний темп експортних поставок за 2013-17 складає **85%**.

Однак, ринок м'яса розвивається в умовах значної кількості регуляторних актів – **68**, при цьому майже **чверть** з них є не актуальними, суперечливим та такими, що не відповідають діючому законодавству. При цьому вони не охоплюють проблем які існують на ринку.

Основні проблеми ринку м'яса, вирішення яких є необхідним кроком для подальшого його розвитку:

- ◆ складність ідентифікації та реєстрації тварин;
- ◆ наявність неідентифікованих та незареєстрованих тварин на ринку;
- ◆ наявність на ринку м'яса нелегального походження, стихійна торгівля;
- ◆ недостатній рівень кооперації;
- ◆ поширення Африканської чуми свиней;
- ◆ забрудненість навколишнього природного середовища нелегальними пунктами забою;
- ◆ неправильне застосування антибіотиків та наявність їх залишків у м'ясній сировині.

ЗМІСТ

ПРЕАМБУЛА	3
РЕЗЮМЕ	5
1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РИНКУ М'ЯСА	7
1.1 Загальна характеристика економічних показників ринку м'яса	7
1.2 Загальна характеристика ринку яловичини.....	7
1.3 Загальна характеристика ринку свинини в Україні	10
1.4 Бізнес-процеси ринку.....	12
1.5 Аналіз заінтересованих осіб ринку.....	13
2. АНАЛІЗ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ	14
2.1 Нормативно-правове регулювання ринку м'яса	14
2.2 Аналіз інструментів регулювання ринку та цілей державної політики.....	18
2.3 Матриця регулювання	24
3. АНАЛІЗ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ УКРАЇНИ ІЗ НАБЛИЖЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄС	27
4. АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНИХ КЕЙСІВ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ НЕДОЛІКІВ РЕГУЛЮВАННЯ	31
4.1 Утримання тварин	31
4.2 Імпорт живих тварин та м'ясної сировини.....	42
4.3 Забій.....	45
4.4 Реалізація на внутрішньому ринку тварин та м'ясної сировини.....	53
4.5 Експорт живих тварин та м'ясної сировини	61
4.6 Транспортування	66
5. ПРОБЛЕМИ РИНКУ М'ЯСА ТА ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО НИХ	75
5.1 Аналіз загальних проблем ринку м'яса.....	75
5.2 Резюме щодо державної політики 4 ключових проблем ринку	94
ДОДАТКИ	100

1 | ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РИНКУ М'ЯСА

1.1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ РИНКУ М'ЯСА

Тваринництво відіграє значну роль у світовому сільському господарстві, так, за даними Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) пасовища займають **дві третини** від загального обсягу землекористування.

Світові показники розведення тваринництва є: ВРХ – **1,48 млрд гол.**, свині – **0,98 млрд гол.**, кози – **1,0 млрд гол.** та вівці – **1,17 млрд голів**. Зокрема, в Україні зосереджено **0,3%** світового поголів'я ВРХ та **0,7%** поголів'я свиней.

Ринок червоного м'яса (яловичина, свинина) є важливою складовою для українського товарного ринку, адже м'ясо є традиційним продуктом харчування для українських споживачів та основною складовою для м'ясопереробних підприємств.

В загальній продукції сільського господарства за 2017 рік вирощування ВРХ займає **3%**, вирощування свиней **5%** проти **28%** в цілому по тваринництві (решта вирощування птиці, кіз, овець, виробництво молока, яєць та інше). Останні **п'ять** років дана структура практично не змінилася та перебувала на сталому рівні.¹

1.2

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РИНКУ ЯЛОВИЧИНИ

Виробництво яловичини в Україні є похідною молочного скотарства. **ВРХ м'ясних порід становить лише 48 тис. голів або 1,3% від загальної чисельності ВРХ в сільськогосподарських підприємствах.** Статистика щодо наявності м'ясного поголів'я в господарств населення відсутня.

ПОГОЛІВ'Я ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ (ВРХ), тис. голів, на 1 січня²

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Господарства усіх категорій	4494	4426	4646	4398	3884	3750	3682	3531
Сільськогосподарські підприємства	1526	1511	1507	1418	1310	1271	1214	1167
Господарства населення	2968	2915	3139	2980	2574	2480	2468	2364

Станом на 01.01.2018 року загальне поголів'я ВРХ України становило **3 531 тисяч голів**, в тому числі:

- ◆ **2 364 тисяч голів – господарств населення;**
- ◆ **1 167 тисяч голів – с/г підприємства.**

¹ Держстат України
² Держстат України

Найбільше поголів'я ВРХ зосереджено в Вінницькій – **284 тис. гол.**, Полтавській – **234 тис. гол.** та Хмельницькій областях – **231 тис. гол.** Сумарно на ці **три області** **припадає 21% всього поголів'я країни.**

За останні **5** років, показник по ВРХ має спадаючий тренд. Зокрема, в порівнянні до 2014 року зменшення становило **19,7 %** (поголів'я 2014 рік – **4398 тис. гол.**).

Скорочення в більшій мірі відбувається за рахунок наявності ВРХ у господарств населення (спад на **20,7%**, поголів'я 2014 рік – **2980 гол.**), через його вирізання. Кризові явища в сільській місцевості, серед яких зокрема старіння населення та активні міграційні процеси, знижують інтенцію населення до утримання ВРХ.

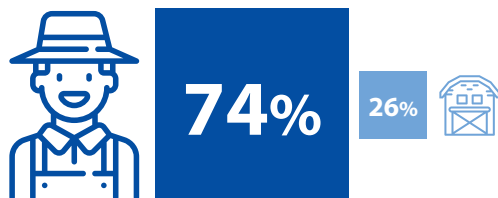
У с/г виробників зниження такого показника відбулося в межах **17,7%** (2014 рік – **1418 голів**).

Незважаючи на спад поголів'я, господарства населення до сих пір залишаються основним виробником яловичини.

В натуральних показниках виробництво яловичини загалом становить 364 тис. тонн у забійній масі.

Таким чином, господарства населення виробляють **269 тис. тонн**, проти **95 тис. тонн** у сільськогосподарських підприємствах у забійній масі.

У 2017 році їх частка у виробництві була на рівні **74%**, для сільськогосподарських підприємств даний показник дорівнює **26%**¹.

В той же час, переробними підприємствами, які є основними споживачами м'ясної сировини **на ринку закуплено близько 60 тис. тонн** у забійній масі. Тобто частка яловичини, що потрапляє на переробку складає **17% до показника виробництва яловичини в цілому**. При цьому, структура постачання яловичини до переробних підприємств є наступною: сільськогосподарські підприємства – **79%**, населення – **21%**.

Це свідчить, про те, що на переробку потрапляє сировина від промислових сільськогосподарських товаровиробників.

Традиційно, великі обсяги сировини споживаються населенням для власних потреб та реалізуються продукцію на агропродовольчих ринках, ярмарках, посередникам, тощо.

При таких умовах, відслідкувати весь обсяг продукції в обігу та споживання на ринку неможливо.

Тенденції ринку

Довготривалий спадаючий тренд у тваринницькій галузі, щодо яловичини обумовлений відсутністю культури споживання такої продукції в Україні, низьким рівнем купівельної спроможності населення, праце- та фондомісткістю виробництва, тривалістю виробничого циклу – до **двох** років. Ще однією причиною є обмеженість зовнішніх ринків збуту. Закритим є один з найбільших та платоспроможних ринків світу – ринок Європейського Союзу через невідповідність ветеринарно-санітарних процедур.

В той же час, починаючи з 2018 року в Україні були запроваджені програми державної підтримки тваринництва. Зокрема, виплачувались кошти господарствам

¹ Держстат України

населення за збереження молодняка ВРХ, через механізм відшкодування вартості будівництва та банківських кредитів підтримувались сільськогосподарські підприємства. Також виділялись кошти на часткову компенсацію закупівлі племінних тварин. Загалом по програмі державної підтримки галузі тваринництва у 2018 році було використано **2,4 млрд грн**.

Відмітимо, що споживання яловичини на душу населення в Україні відчутно відстає від розвинутих країн.

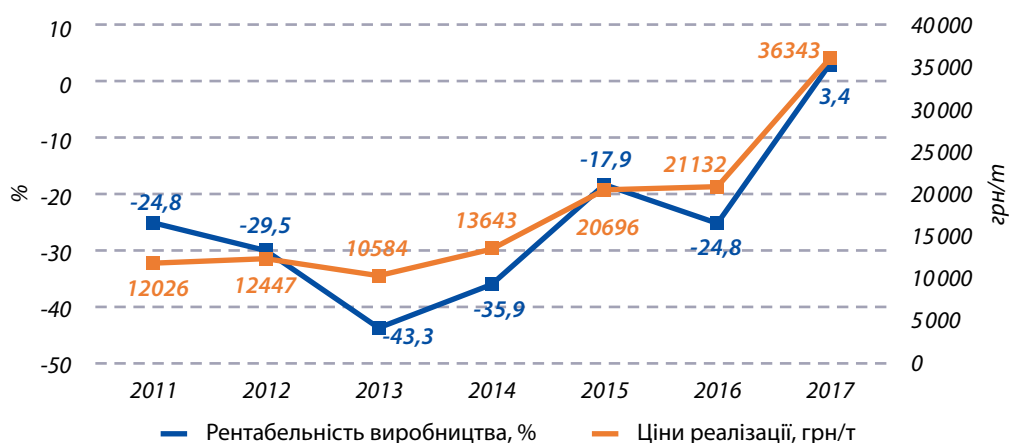
За розрахунками, станом на 2017 рік в Україні такий показник становив **7,3 кг/особу**. Разом з тим, в країнах ЄС рівень споживання такої продукції є **вдвічі** більшим – **14,9 кг/особу**, а в США майже в **5** разів перевищує наш показник і досягає рівня – **36,24 кг/особу**.

Позитив ринку

У 2017 році рентабельність виробництва м'яса ВРХ вперше з 1995 року стала позитивною та була на рівні **3,4%**.

Основним впливовим фактором стало підвищення цін реалізації (**+72%** до попереднього року) на фоні зменшення поголів'я. Крім того, серед господарств, що спеціалізуються на виробництві молока, поширюється практика відгодівлі молочних бичків.

РІВЕНЬ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ТА ЦІНА РЕАЛІЗАЦІЇ М'ЯСА ВРХ¹

Експорт ВРХ з України

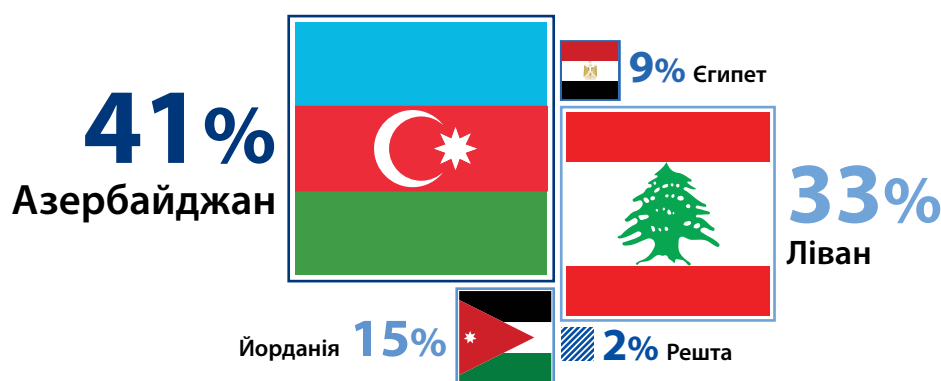
Особливістю експорту ВРХ в Україні є поставки живої худоби. Враховуючи, що в період 2007-2012 років поставки не перевищували **4,5 тис. голів**, більшість з яких була племінна худоба, то починаючи з 2013 року така ситуація кардинально змінилася на перевагу товарної худоби.

Зокрема, загальний експорт живої ВРХ у 2013 році становив **10,5 тис. голів**, а вже у 2017 році – **88,1 тис. голів**, при цьому для товарної худоби дані показники становили **7,3** та **85,9 тис. голів** відповідно. Сукупний середньорічний темп експорту живої товарної ВРХ в період з 2013 по 2017 роки становив **85%**.²

Однією з основних причин активного нарощування експорту живої товарної ВРХ стало закриття ринку Російської Федерації, яка споживала до **90%** української яловичини. Інша причина напряму пов'язана з розвитком географії поставок товарної худоби до мусульманських країн, з розвинутою культурою споживання яловичини та відповідно сталим попитом на яловичину за співвідношенням «ціна/якість».

¹ Держстат України
² Держстат України

ОСНОВНИМИ СПОЖИВАЧАМИ ТОВАРНОЇ ХУДОБИ, ЕКСПОРТОВАНОЇ З УКРАЇНИ Є:

Таким чином, на **чотири** країни припадає **98%** експортних поставок України.

Крім того, важливим елементом торгівлі тваринами є пріоритетність їх доставки в живій формі, адже мусульманські країни дотримуються халяльних правил.

Імпорт живої ВРХ в Україну обмежений виключно племінною худобою, у 2017 році він становив **3,2 млн дол. США**¹.

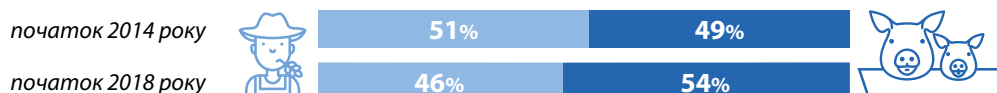
1.3

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РИНКУ СВИНИНИ В УКРАЇНІ

Ринок виробництва свинини характеризується його переформатуванням від господарств населення у промисловий напрямок велико-товарного виробництва.

При цьому, ринок розвивається через збільшення велико-товарного виробництва (поголів'я свиней становить більше **500 гол.**).

Так, на початок 2014 року частка поголів'я свиней, які утримуються господарствам населення становила – **51%**, а на початку 2018 року вже **46%**.

Тенденції ринку

ЗМЕНШЕННЯ КІЛЬКОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ПОГОЛІВ'Я СВИНЕЙ

За останні **п'ять** років в Україні значно зменшилося поголів'я свиней. В порівнянні 2014 роком такий показник зменшився на **21%**, з **7,8 млн** до **6,1 млн голів** у 2018 році. При цьому темпи скорочення в сільськогосподарських підприємствах значно менші ніж в господарствах населення, **13%** (з **3,8** до **3,3 млн голів**) проти **29%** (з **4,0** до **2,8 млн голів**).²

ПОГОЛІВ'Я СВИНЕЙ, млн гол., на 1 січня 2018 року

	2014	2015	2016	2017	2018
всього	7,8	7,4	7,1	6,7	6,1
с/г підприємства	3,8	3,8	3,7	3,6	3,3
господарства населення	4,0	3,6	3,4	3,1	2,8

¹ Держстат України

² Держстат України

Основною причиною, яка негативно вплинула на галузь є ситуація з африканською чумою свиней (АЧС), через яку багато господарств прийняли рішення про закриття або скорочення поголів'я. За інформацією Держпродспоживслужби з 2014 по 2017 роки кількість випадків АЧС збільшилась більш ніж в **10** разів, з **16** до **163**. Особливо значний вплив АЧС мала на господарства населення, які не мають технічних можливостей дотримуватись навіть мінімальних вимог заходів біобезпеки.

На відміну від поголів'я, у виробництві свинини ситуація між сільськогосподарськими підприємствами та господарствами населення практично паритетна. У 2017 році розподіл спостерігався на рівні **51%** (**373 тис. тонн**) на **49%** (**363 тис. тонн**), що пояснюється більш значними темпами вирізання поголів'я в господарствах населення. Загалом, у 2017 році було вироблено **736 тис. тонн** свинини в забійній вазі.¹

В той же час, свині від господарств населення практично не надходять до переробних підприємств. У 2017 році даний показник був всього на рівні 0,05 тис. тонн з загального у 230 тис. тонн в перерахунку на забійну масу. Сільськогосподарські підприємства продали переробникам 145 тис. тонн свиней в забійній вазі, ще 85 тис. тонн надійшло від господарств при м'ясопереробних підприємствах та на давальницьких умовах.²

Населення традиційно утримує свиней для забезпечення власних потреб, реалізації на агропродовольчих ринках та ярмарках, продажі посередникам, тощо.

Через складну епізоотичну ситуацію в галузі експортні поставки живих свиней мають обмежену географію. Останні **два** роки єдиним покупцем українських живих свиней була **✚** Грузія, в якій зменшення внутрішнього виробництва активно заміщається імпортними поставками. Український імпорт живих свиней в повному обсязі представлений товарними свинями, з яких **83%** – вагою більше **50 кг**.

Поширення АЧС впливає не тільки на скорочення експортних поставок живих свиней, але й стимулює імпортні поставки в країну. Так, у 2017 році активізувався ввіз товарних свиней масою більше **50 кг – 4,7 тис. гол.**, що є найбільшим показником за останні **три** роки. Це свідчить про певну незаповненість внутрішнього ринку, імпортні поставки заповнюють нішу господарств населення.

Загалом сальдо зовнішньої торгівлі України живими свинями у 2017 році було позитивним **149 тис. дол. США**, при цьому експорт становив **4568 тис. дол. США**, імпорт – **4418 тис. дол. США**.

¹ Держстат України
² Держстат України

БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ РИНКУ

АНАЛІЗ ЗАІНТЕРЕСОВАНИХ ОСІБ РИНКУ

Група заінтересованих осіб	Рівень впливовості на публічну політику	Активність сторони щодо впливу на публічну політику ринку	Чисельність сторони
ВИРОБНИКИ М'ЯСА (ЗАРЕЄСТРОВАНІ СУБ'ЄКТИ ГОСПОДАРЮВАННЯ) - Наявність оборотних коштів; - Одержання доходів від реалізації продукції; - Прозорі та зрозумілі правила поведінки на ринку; - Відсутність бар'єрів для ведення бізнесу; - Державна підтримка.	●	●	 26% виробництва яловичини 51% виробництва свинини
ВИРОБНИКИ М'ЯСА (ГОСПОДАРСТВА НАСЕЛЕННЯ) - Виготовлення конкурентоспроможної продукції; - Наявність каналів збуту продукції; - Підвищення рівня матеріального благополуччя; - Одержання доходів; - Уникнення податкового навантаження; - Наявність фінансових ресурсів для утримання худоби; - Залишення комунальних пільг; - Державна підтримка.	●	●	 74% виробництва яловичини 49% виробництва свинини
ПЕРЕРОБНІ ПІДПРИЄМСТВА - Наявність (сировини) в достатній кількості; - Наявність (сировини) високої якості; - Зрозумілі правила поведінки на ринку; - Зменшення тиску на господарську діяльність; - Одержання доходу.	●	●	Більше 800 підприємств переробляють 21% реалізованих на забій ВРХ та 32% свиней
НАЦІОНАЛЬНІ АСОЦІАЦІЇ (ОБ'ЄДНАННЯ) - Лобіювання інтересів членів асоціації; - Сприяння у встановленні єдиних правил на ринку; - Участь у розробці нормативно-правових актів для галузі тваринництва.	●	●	
СПОЖИВАЧІ - Доступ до якісної та безпечної продукції за доступними цінами; - Доступ до інформації.	●	●	

високий рівень

середній рівень

низький рівень

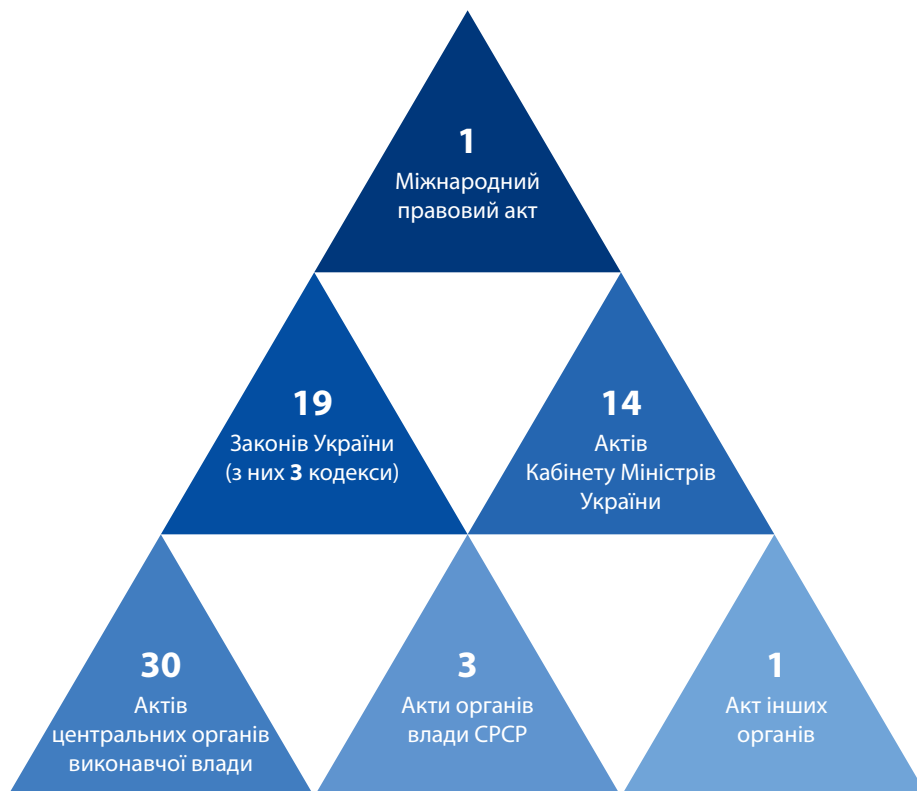
2 | АНАЛІЗ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ

2.1

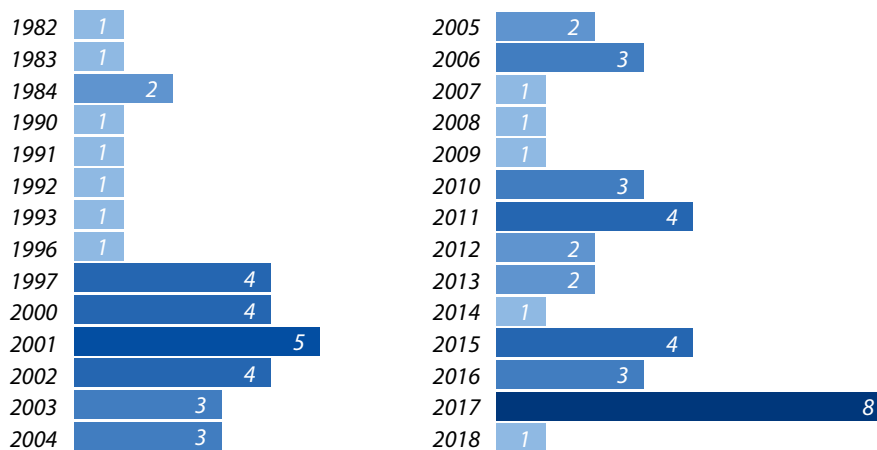
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ М'ЯСА

Нормативно-правове регулювання ринку м'яса спрямоване на забезпечення безпечності та якості м'яса для життя та здоров'я населення і довкілля під час їх виробництва, транспортування, переробки, зберігання і реалізації, ввезення на митну територію та вивезення з митної території України, тощо.

РИНОК М'ЯСА В УКРАЇНІ НА СЬОГОДНІ РЕГУЛЮЄТЬСЯ 68 РЕГУЛЯТОРНИМИ АКТАМИ

ЗАГАЛЬНИЙ ВІК ЗАКОНОДАВСТВА: документи по роках

Повний перелік актів ринку наведено в Додатку №1.

На сьогодні серед актів, які регулюють ринок є й такі, що можуть бути визнані неактуальними та/або незаконними.

НЕАКТУАЛЬНІ ЗА ОЗНАКОЮ НЕВІДПОВІДНОСТІ ЗАКОНОДАВСТВУ:

- 1** Наказ Держветмедицини №28 від 07.06.2002 «Про затвердження Правил передзабійного ветеринарного огляду тварин і ветеринарно-санітарної експертизи м'яса та м'ясних продуктів» не узгоджується, поміж іншого, із Законом України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» щодо осіб, уповноважених здійснювати передзабійний ветеринарний огляд.
- 2** Наказ Держспоживстандарту України №487 від 28.10.2010 «Про затвердження Технічного регламенту щодо правил маркування харчових продуктів» не відповідає п. 84 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», оскільки технічний регламент – нормативно-правовий акт, затверджений рішенням Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, спільними або окремими рішеннями європейських законодавчих органів – Європейської Комісії, Європейської Ради, Європейського Парламенту, однак Технічний регламент щодо правил маркування харчових продуктів затверджений наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики, який не належить до вказаних вище органів влади.
- 3** Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції №185 від 11.07.2003 «Про затвердження Правил роздрібної торгівлі продовольчими товарами» суперечить Законові України «Про ветеринарну медицину», адже останній не розповсюджується на продукцію тваринного походження, що призначена для споживання людиною (ст. 2). Водночас, ветеринарно-санітарні правила вимагають наявності ветеринарних документів та проходження ветеринарно-санітарної експертизи для молочної продукції.
- 4** Наказ Головного державного інспектора ветеринарної медицини України №23 від 04.06.1996 «Про затвердження Ветеринарно-санітарних правил для ринків» не узгоджується із Законом України «Про ветеринарну медицину», який не розповсюджується на продукцію тваринного походження, що призначена для споживання людиною (ст. 2). Поряд з цим, ветеринарно-санітарні правила вимагають наявності ветеринарних документів та проходження ветеринарно-санітарної експертизи для молочної продукції. Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» передбачає, що лабораторії мають бути акредитовані в Національному органі акредитації України.
- 5** Наказ Держкомветмедицини №46 від 02.02.2010 «Про затвердження Інструкції із застосування позначки придатності та ветеринарних штампів і внесення змін до Інструкції по клеймуванню м'яса» суперечить Законові України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин», з урахуванням наступного: не передбачено така вимога до бізнесу як ідентифікаційна позначка; застосовується інструмент регулювання не передбачений Законом – ветеринарні штампи; затверджено Державним департаментом ветеринарної медицини, проте Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин», що вимоги до позначки придатності, ідентифікаційної позначки та порядок їх нанесення встановлюються затверджуються ЦОВВом, що формує та реалізує державну аграрну політику.

- 6 Наказ Мінагрополітики України №642 від 04.12.2017 «Про затвердження Порядку ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби та Порядку оформлення і видачі паспорта великої рогатої худоби» не відповідає Закону України «Про ветеринарну медицину», котрим видача такого документу як паспорт ВРХ взагалі не передбачена. До ветеринарних документів, як документів дозвільного характеру відповідно до ст. 1 зокрема віднесено ветеринарно-санітарний паспорт на тварину, виданий державними ветеринарними інспекторами або уповноваженими чи ліцензованими лікарями ветеринарної медицини, що підтверджують ветеринарно-санітарний стан тварини та ветеринарну картку.
- 7 Наказ Держветмедицини №4 від 14.01.2004 «Про затвердження Ветеринарно-санітарних правил для боєнь, забійно-санітарних пунктів господарств та подвірного забою тварин» не узгоджується із Законом України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин», який не наділяє державного ветеринарного інспектора (або іншу особу) правом приймати рішення про можливість реалізації м'яса, а тому відповідний припис ветеринарно-санітарних правил (п. 7.16.) суперечить Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин». Крім того, необхідність отримання санітарного паспорта транспортними засобами, якими здійснюється перевезення продукції тваринного походження (п. 5.8. ветеринарно-санітарних правил) суперечить Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», оскільки останнім запроваджено державну реєстрацію потужності.
- 8 Постанова Кабінету Міністрів України №808 від 28.08.2013 «Про затвердження переліку видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку» не узгоджується із ч. 4 ст. 17 (Прикінцеві та перехідні положення) Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», у зв'язку із визнанням таким, що втратив чинність Закону України «Про екологічну експертизу», а отже і постанова КМУ від 28 серпня 2013 р. №808, прийнята на його виконання є неактуальною.
- 9 Постанова Кабінету Міністрів України №559 від 23.05.2001 «Про затвердження переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, порядку проведення цих оглядів та видачі особистих медичних книжок», адже до переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, не включено працівників бійні, незважаючи на те, що необхідність проходження останніми медичних оглядів та необхідність мати особисті медичні книжки прямо передбачена відповідними ветеринарно-санітарними правилами.
- 10 Наказ Міністерства аграрної політики України №374 від 21.10.2004 «Про Порядок надання погодження на видачу ліцензії на окремі види м'яса та м'ясопродуктів, експорт яких підлягає ліцензуванню у 2004 році», термін дії якого фактично завершився.

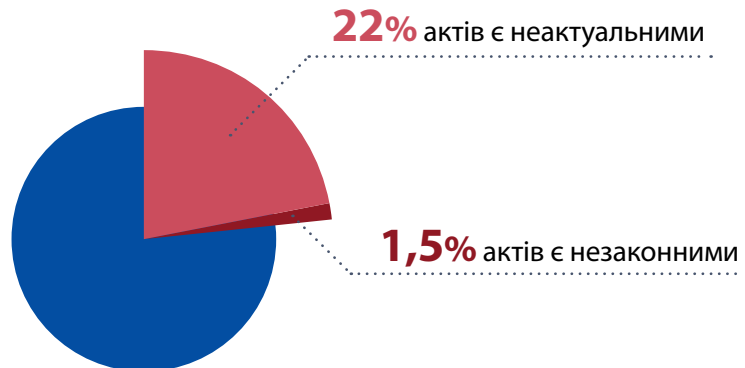
НЕАКТУАЛЬНІ ЗА ОЗНАКОЮ ПЕРІОДУ ПРИЙНЯТТЯ:

- 1 Наказ Міністерства м'ясної та молочної промисловості СРСР №291 від 31.12.1982 «Про затвердження норм усушки м'яса і субпродуктів птиці та кроликів при холодильній обробці й зберіганні».
- 2 Постанова Державного комітету СРСР по цінам №303 від 12.04.1983 «Про порядок визначення вартості викрадених, недостаючих або втрачених м'яса, молока, м'ясних і молочних продуктів».
- 3 Наказ Міністерства сільського господарства і продовольства України №13 від 28.02.1990 «Про середньорічні норми виходу м'яса, субпродуктів I і II категорії, жиру-сирцю, харчових топлених жирів, малоцінних субпродуктів II категорії і знижки на вологість жиру-сирцю».
- 4 Закон Верховної Ради УРСР №1023-XII від 12.05.1991 «Про захист прав споживачів».
- 5 Кодекс України про адміністративні правопорушення.

НЕЗАКОННІ:

- 1 Наказ Головного державного інспектора ветеринарної медицини України від 03.07.2001 №52 «Про затвердження Інструкції з порядку ветеринарного клеймування шкіряної та хутрової сировини», за ознакою відсутності підстави для прийняття.

Отже, за результатами аналізу **22%** актів, що регулюють ринок є неактуальними, та потребують приведення у відповідність до діючого законодавства з метою усунення можливих перешкод та бар'єрів для бізнесу. Лише **1,5%** актів є незаконними.

АНАЛІЗ ІНСТРУМЕНТІВ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ТА ЦІЛЕЙ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

З метою реалізації положень державної політики та досягнення заявлених в нормативно-правових актах цілей держава використовує наступні інструменти регулювання ринку:

- 1 >> Реєстраційне свідоцтво свині;
- 2 >> Ветеринарно-санітарний паспорт на тварину;
- 3 >> Ветеринарна картка;
- 4 >> Паспорт ВРХ;
- 5 >> Міжнародний сертифікат (для імпорту в Україну);
- 6 >> Загальний ветеринарний документ на ввезення;
- 7 >> Заборона забою;
- 8 >> Особиста медична книжка працівників (персоналу) бійні;
- 9 >> Рішення про можливість реалізації м'яса;
- 10 >> Рішення про провадження планованої діяльності;
- 11 >> Позначка придатності;
- 12 >> Ідентифікаційна позначка;
- 13 >> Ветеринарні штампи;
- 14 >> Експлуатаційний дозвіл;
- 15 >> Державна реєстрація потужності;
- 16 >> Ветеринарна довідка;
- 17 >> Ветеринарне свідоцтво;
- 18 >> Ветеринарне тавро;
- 19 >> Експертний висновок;
- 20 >> Акредитація лабораторій;
- 21 >> Затвердження експортної потужності;
- 22 >> Облік осіб, що здійснюють операції з товарами;
- 23 >> Сертифікат походження;
- 24 >> Міжнародний ветеринарний сертифікат на експорт живих тварин – узгоджується Держпротспоживслужбою з компетентними органами країн-імпортерів;
- 25 >> Міжнародний ветеринарний сертифікат (для країн СНД – ветеринарні свідоцтва форми №1, №2 та №3);
- 26 >> Міжнародний сертифікат на харчові продукти, на вимогу країни-імпортера
- 27 >> Компартмент;
- 28 >> Санітарний паспорт на транспортний засіб;
- 29 >> Товарно-транспортна накладна;
- 30 >> Особиста медична книжка працівника.

Одночасно, нормативно-правовими актами визначено цілі на досягнення яких має бути спрямоване державне регулювання.

ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ	ТИП АКТУ	НАЗВА АКТУ	НОМЕР АКТУ	ПОЛОЖЕННЯ
Перевірка відповідності потужностей оператора ринку харчових продуктів вимогам санітарних заходів та дає змогу оператору ринку провадити господарську діяльність з виробництва та/або зберігання харчових продуктів тваринного походження	Закон	Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів	771/97-ВР	ст. 1
Захист тварин та населення від збудників та хвороб тварин шляхом здійснення профілактичних, діагностичних та лікувальних заходів	Закон	Про ветеринарну медицину	2498-XII	ч. 4 ст. 3
Одержання оперативної та надійної інформації про поголів'я тварин щодо статі, віку, породи та їх місцезнаходження для поліпшення управління і прогнозування ринків продукції тваринництва та контролю за епізоотичною ситуацією в Україні	Закон	Про ідентифікацію та реєстрацію тварин	1445-VI	Преамбула Закону України «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин»
Охорона території України від занесення хвороб тварин з території інших держав або карантинних зон та захисту населення від хвороб, спільних для тварин і людей, а також недопущення наявності залишкових кількостей ветеринарних препаратів та забруднюючих речовин у продуктах тваринного походження і кормах	Закон	Про ветеринарну медицину	2498-XII	ч.1. ст. 32
Здійснення заходів унеможливлення перенесення хвороб тварин через товари, засоби догляду за тваринами і супутні об'єкти	Закон	Про ветеринарну медицину	2498-XII	ст. 32
Захист навколишнього природного середовища від негативних наслідків, що пов'язані з вирощуванням та обігом тварин	Закон	Про ветеринарну медицину	2498-XII	ст. 32
Контроль за переміщеннями свиней у межах країни та під час їх експорту й імпорту, контроль за санітарним станом виробництва та переробкою продукції свиначства, сприяння охороні території України від занесення та поширення збудників хвороб та плануванню ветеринарно-санітарних заходів, одержання достовірної інформації про поголів'я свиней та їх місцезнаходження для організації системи відстеження походження продукції свиначства	Наказ	Про затвердження Порядку ідентифікації та реєстрації свиней	639	п. 3

Нижче наведена детальна характеристика інструментів регулювання ринку із зазначенням їх визначень та нормативно-правового акту, що його передбачає:

№	ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ	ПОЛОЖЕННЯ НПА
1	РЕЄСТРАЦІЙНЕ СВІДОЦТВО СВИНІ – ідентифікаційний документ	п. 3 ст. 1 Закону України «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин»
2	ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНИЙ ПАСПОРТ НА ТВАРИНУ – ветеринарний документ.	ст. 1, 32 Закону України «Про ветеринарну медицину»
3	ВЕТЕРИНАРНА КАРТКА – документ, виданий державним лікарем ветеринарної медицини або уповноваженим лікарем ветеринарної медицини, до якого вносяться дані щодо ветеринарно-санітарного стану господарства, діагностики, вакцинації, лікування та інших протиепізоотичних заходів стосовно певної тварини, який є додатком до паспорта цієї тварини	п. 2, 5.1 Ветеринарних та санітарних вимог для ОСГ виробників сирого товарного молока, затверджених спільним наказом Мінагрополітики, Державного департаменту ветеринарної медицини від 21.03.2002 №17
4	ПАСПОРТ ВРХ – документ, що містить дані про тварину, її переміщення, власника, місцезнаходження, засвідчує дані про ветеринарно-санітарний стан господарства, де перебуває тварина, факт проведення вакцинацій, діагностичних досліджень і профілактичних обробок та є супровідним документом під час будь-якого переміщення тварини	п. 5 розділу I Порядку ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби, затвердженого наказом Мінагрополітики від 04.12.2017 №642
5	МІЖНАРОДНИЙ СЕРТИФІКАТ (ДЛЯ ІМПОРТА В УКРАЇНУ) – сертифікат здоров'я, міжнародний ветеринарний сертифікат або інший документ, що видається компетентним органом країни походження або країни-експортера і засвідчує здоров'я тварини та/або безпечність харчового продукту, корму, сіна, соломи або побічного продукту тваринного походження	ст. 1 Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин»
6	ЗАГАЛЬНИЙ ВЕТЕРИНАРНИЙ ДОКУМЕНТ НА ВВЕЗЕННЯ – документ встановленої форми, що складається з двох частин, у першій з яких оператор ринку зазначає (декларує) інформацію про вантаж з продуктами, який підлягає ввезенню (пересиланню) на митну територію України через призначений прикордонний інспекційний пост, у тому числі про вид, країну і потужність походження, місце призначення вантажу, а у другій частині державний ветеринарний інспектор зазначає інформацію про результати державного контролю такого вантажу	ст. 1 Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин»
7	СЕРТИФІКАТ ПОХОДЖЕННЯ – сертифікат про походження товару є документом, що використовується для встановлення преференційного режиму в міжнародній торгівлі	Зазначені в різних міжнародних договорах України, згода на які надана Верховною Радою України, щодо встановлення зон вільної торгівлі
8	ЗАБОРОНА ЗАБОЮ – забороняється забій тварин, які не супроводжуються ветеринарним документом, що засвідчує здоров'я тварин	ч. 1 ст. 34 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»
9	ОСОБИСТА МЕДИЧНА КНИЖКА ПРАЦІВНИКІВ (ПЕРСОНАЛУ) БІЙНІ – персонал бійні зобов'язаний проходити медичний огляд у встановленому порядку та мати особисті медичні книжки	п. п. 4.7., 7.6. Ветеринарно-санітарних правил для боєнь, забійно-санітарних пунктів господарств та подвірного забою тварин
10	РІШЕННЯ ПРО МОЖЛИВІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ М'ЯСА – при доставці м'яса на переробне підприємство, у супермаркет, магазин тощо офіційний лікар ветмедицини приймає рішення про можливість його реалізації	п. 7.16. Ветеринарно-санітарних правил для боєнь, забійно-санітарних пунктів господарств та подвірного забою тварин

№	ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ	ПОЛОЖЕННЯ НПА
11	ЕКСПЛУАТАЦІЙНИЙ ДОЗВІЛ – документ дозвільного характеру, що видається територіальним органом компетентного органу операторів ринку за результатами інспектування його потужності та посвідчує право оператора ринку здійснювати визначену цим Законом діяльність з виробництва та/або зберігання харчових продуктів тваринного походження	п. 22 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»
12	РІШЕННЯ ПРО ПРОВАДЖЕННЯ ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ – є підставою для початку провадження цієї діяльності	ст. 11 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»
13	ПОЗНАЧКА ПРИДАТНОСТІ – позначка, яка застосовується згідно з цим Законом для підтвердження придатності непереробленого харчового продукту тваринного походження для споживання людиною	ст. 32 Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин»
14	ІДЕНТИФІКАЦІЙНА ПОЗНАЧКА – наноситься операторами ринку, які здійснюють виробництво чи первинне пакування та/або пакування відповідних продуктів, до моменту їх вивезення з потужності	ст. 32 Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин»
15	ВЕТЕРИНАРНІ ШТАМПИ – штампи, що застосовуються для позначення необроблених харчових продуктів тваринного походження, що визнані за наслідками державної ветеринарно-санітарної експертизи непридатними для споживання людиною та потребують відповідної обробки (знешкодження, утилізації)	п. 1.1. Інструкції із застосування позначки придатності та ветеринарних штампів, затвердженої наказом Державного комітету ветеринарної медицини України від 02.02.2010 №46
16	ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ ПОТУЖНОСТІ – підлягають потужності з виробництва та/або обігу харчових продуктів, на які не вимагається отримання експлуатаційного дозволу	ст. 25 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»
17	ВЕТЕРИНАРНА ДОВІДКА – разовий документ, виданий державним ветеринарним інспектором або ліцензованим лікарем ветеринарної медицини, що підтверджує ветеринарно-санітарний стан партії тварин, продуктів тваринного походження, репродуктивного матеріалу, біологічних продуктів, кормів тваринного та рослинного походження, включаючи обов'язкове зазначення результатів лабораторних досліджень та ветеринарно-санітарного статусу території (потужності) походження, а для тварин – засвідчення проведення вакцинації та діагностичних досліджень	ст. 1 Закону України «Про ветеринарну медицину»
18	ВЕТЕРИНАРНЕ СВІДОЦТВО (№1, №2) – разовий документ, виданий державним ветеринарним інспектором, що підтверджує ветеринарно-санітарний стан партії тварин, продуктів тваринного походження, репродуктивного матеріалу, біологічних продуктів, кормів тваринного та рослинного походження, включаючи обов'язкове зазначення результатів лабораторних досліджень та ветеринарно-санітарного статусу території (потужності) походження, а для тварин – засвідчення проведення вакцинації та діагностичних досліджень	ст. 1 Закону України «Про ветеринарну медицину»
19	ВЕТЕРИНАРНЕ ТАВРО – не приймають м'ясо і м'ясопродукти, супровідні документи на які оформлені з порушеннями (у тому числі щодо якості та безпеки), недоброякісні, без тавра ветеринарного нагляду, тощо	п. 4.3. Правил роздрібної торгівлі продовольчими товарами, Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України 11.07.2003 №185
20	ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК	п. 1.18 Наказу Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України 15.04.2002 №16

№	ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ	ПОЛОЖЕННЯ НПА
21	АКРЕДИТАЦІЯ ЛАБОРАТОРІЙ – здійснюється відповідно до вимог, установлених законодавством у сфері акредитації, національними стандартами з питань акредитації, гармонізованими з відповідними міжнародними та європейськими стандартами, а також іншими документами з питань акредитації, прийнятими національним органом України з акредитації, міжнародними та європейськими організаціями з акредитації	ч. 2 ст. 5 Закону України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності»
22	ЗАТВЕРДЖЕННЯ ЕКСПОРТНОЇ ПОТУЖНОСТІ – потужності з виробництва харчових продуктів, призначених для експорту з України (далі - експортні потужності), затверджуються компетентним органом, якщо це вимагається країною призначення	ст. 26 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»
23	ОБЛІК ОСІБ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ ОПЕРАЦІЇ З ТОВАРАМИ – облік осіб, які здійснюють операції з товарами, ведеться автоматизовано в реєстрі осіб, які здійснюють операції з товарами	п. 3 Порядку обліку осіб, які здійснюють операції з товарами, Наказом Міністерства фінансів України 15.06.2015 №552
24	МІЖНАРОДНИЙ ВЕТЕРИНАРНИЙ СЕРТИФІКАТ НА ЕКСПОРТ ЖИВИХ ТВАРИН – форма таких міжнародних ветеринарних сертифікатів на експорт тварин узгоджується на рівні представників держав	
25	МІЖНАРОДНИЙ ВЕТЕРИНАРНИЙ СЕРТИФІКАТ (ДЛЯ КРАЇН СНД, ВЕТЕРИНАРНЕ СВІДОЦТВО №1, №2, №3) – об'єкти державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду, супроводжуються такими ветеринарними документами при переміщенні за межі України для країн СНД	п. 1, ч. 2, ст. 32 Закон України «Про ветеринарну медицину»
26	МІЖНАРОДНИЙ СЕРТИФІКАТ НА ВИМОГУ КРАЇНИ ІМПОРТЕРА – якщо цього вимагає країна-імпортер, вантажі з експортованими харчовими продуктами повинні супроводжуватися оригіналами міжнародних сертифікатів або інших документів, які вимагаються законодавством країни призначення, виданих компетентним органом	ст. 53 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»
27	КОМПАРТМЕНТ – правила, що встановлені Міжнародним епізоотичним бюро. Відповідно до ст. 65 Угоди про Асоціацію з ЄС та Додатку XIV до Угоди, Україна та ЄС зобов'язалися брати участь у дискусіях з метою реалізації принципу компартименталізації	ст. 65 Угоди про Асоціацію з ЄС та Додатку XIV до Угоди
28	САНІТАРНИЙ ПАСПОРТ НА ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ – рухомий склад, що перевозить харчові продукти, повинен мати санітарний паспорт автомобіля	п. 12.3 Правил перевезення вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених наказом Міністерства транспорту України від 14.10.1997 р. №363
29	ТОВАРНО-ТРАНСПОРТНА НАКЛАДНА – документ, який повинен супроводжувати об'єкти санітарних заходів в обігу, крім випадків експорту та імпорту та випадків передбачених законом	ч. 7 ст. 37 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»
30	ОСОБИСТА МЕДИЧНА КНИЖКА ПРАЦІВНИКА – оператори ринку, які займаються розведенням тварин, полюванням або первинним виробництвом продуктів тваринного походження забезпечують допуск до виробництва та/або здійснення обігу харчових продуктів персоналу, стан здоров'я якого не становить загрози безпечності харчових продуктів та який пройшов обов'язковий медичний огляд і навчання (підготовку), що має бути документально підтверджено	п. 5 ч. 2 ст. 40 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»

Наведені інструменти мають недоліки та прогалини в нормативно-правовому регулюванні, що створює додаткові бар'єри та перешкоди для нормального функціонування ринку.

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЗА МОЖЛИВИМИ КОРУПЦІЙНИМИ РИЗИКАМИ

ГРУПА МІЖНАРОДНИХ СЕРТИФІКАТІВ¹

Міжнародний сертифікат
(для імпорту в Україну)

Міжнародний сертифікат на харчові
продукти, на вимогу країни-імпортера

Міжнародний ветеринарний
сертифікат на експорт живих тварин

Невизначеність процедур та особливості деяких інструментів регулювання ринку не дозволяють оцінити їх на можливі корупційні ризики та дружність до бізнесу. Зокрема це:

Отже **33%** інструментів, що регулюють ринок мають високі корупційні ризики, а **40%** інструментів не мають затверджених порядків чи процедур їх реалізації.

¹ Дані інструменти не оцінюються, адже отримуються шляхом переговорних процедур

МАТРИЦЯ РЕГУЛЮВАННЯ

БІЗНЕС- ПРОЦЕС	ЦІЛЬ (ВИЗНАЧЕНА ЗАКОНОМ)	ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ
УТРИМАННЯ ТВАРИН	Контроль за переміщеннями свиней у межах країни та під час їх експорту й імпорту, контроль за санітарним станом виробництва та переробкою продукції свинарства, сприяння охороні території України від занесення та поширення збудників хвороб та плануванню ветеринарно-санітарних заходів, одержання достовірної інформації про поголів'я свиней та їх місцезнаходження для організації системи відстеження походження продукції свинарства	Реєстраційне свідоцтво свині (п. 3 ст. 1 Закону України від «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин»)
	Одержання оперативної та надійної інформації про поголів'я тварин щодо статі, віку, породи та їх місцезнаходження для поліпшення управління і прогнозування ринків продукції тваринництва та контролю за епізоотичною ситуацією в Україні	Ветеринарно-санітарний паспорт на тварину (ст. 1, 32 Закону України «Про ветеринарну медицину») Ветеринарна картка (ст. 1, 32 Закону України «Про ветеринарну медицину») Паспорт ВРХ (п. 5 розділу I Порядку ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби, затвердженого наказом Мінагрополітики від 04.12.2017 №642)
ІМПОРТ ЖИВИХ ТВАРИН ТА М'ЯСНОЇ СИРОВИНИ	Не визначено	Міжнародний сертифікат (для імпорту в Україну) (ст. 1 Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин») - документ, що видається країною експортера
		Загальний ветеринарний документ на ввезення (ст. 1 Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин»)
		Сертифікат походження (зазначені в різних міжнародних договорах України, згода на які надана Верховною Радою України, щодо встановлення зон вільної торгівлі)
ЗАБІЙ	Не визначено	Заборона забою (ст. 34 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»)
		Особиста медична книжка працівників (персоналу) бійні (п. п. 4.7., 7.6. Ветеринарно-санітарних правил для боєнь, забійно-санітарних пунктів господарств та подвірного забою тварин, затверджених наказом Державного департаменту ветеринарної медицини Мінагрополітики від 14.01.2004 р. №4)
		Рішення про можливість реалізації м'яса (п. 7.16. Ветеринарно-санітарних правил для боєнь, забійно-санітарних пунктів господарств та подвірного забою тварин, затверджених наказом Державного департаменту ветеринарної медицини Мінагрополітики від 14.01.2004 р. №4)
		Експлуатаційний дозвіл (ч. 1 ст. 23 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»)
		Рішення про провадження планованої діяльності (ст. 11 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»)

РЕАЛІЗАЦІЯ НА ВНУТРИШНЬОМУ РИНКУ ТВАРИН ТА М'ЯСНОЇ СИРОВИНИ

Забезпечення простежуваності на харчові продукти тваринного походження, щодо яких цим Законом не передбачене нанесення позначки придатності та які вироблені на потужностях, на які видано експлуатаційний дозвіл

Позначка придатності

(ст. 32 Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин»)

Ідентифікаційна позначка

(ст. 32 Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин»)

Ветеринарні штампи

(п. 1.1. Інструкції із застосування позначки придатності та ветеринарних штампів, затвердженої наказом Державного комітету ветеринарної медицини України від 02.02.2010 №46)

Експлуатаційний дозвіл

(п. 22 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»)

Державна реєстрація потужності

(ст. 25 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»)

Ветеринарна довідка

(ст. 1 Закону України «Про ветеринарну медицину»)

Ветеринарне свідоцтво

(ст. 1 Закону України «Про ветеринарну медицину»)

Ветеринарне тавро

(п. 4.3 Правил роздрібної торгівлі продовольчими товарами)

Експертний висновок

(п. 1.18 Положення про державну лабораторію ветеринарно-санітарної експертизи на ринку)

Акредитація лабораторій

(ч. 1 ст. 1 Закону України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності»)

Не визначено

Не визначено

ЕКСПОРТ ЖИВИХ ТВАРИН ТА М'ЯСНОЇ СИРОВИНИ

Не визначено

Затвердження експортної потужності

(ст. 26 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»)

Облік осіб, що здійснюють операції з товарами
(Порядок обліку осіб, які здійснюють операції з товарами)

Міжнародний ветеринарний сертифікат на експорт живих тварин

узгоджується Держпротспоживслужбою з компетентними органами країн-імпортерів

Міжнародний ветеринарний сертифікат (для країн СНД – ветеринарні свідоцтва форми №1, №2 та №3)

(п. 1, ч. 2, ст. 32 Закон України «Про ветеринарну медицину»)

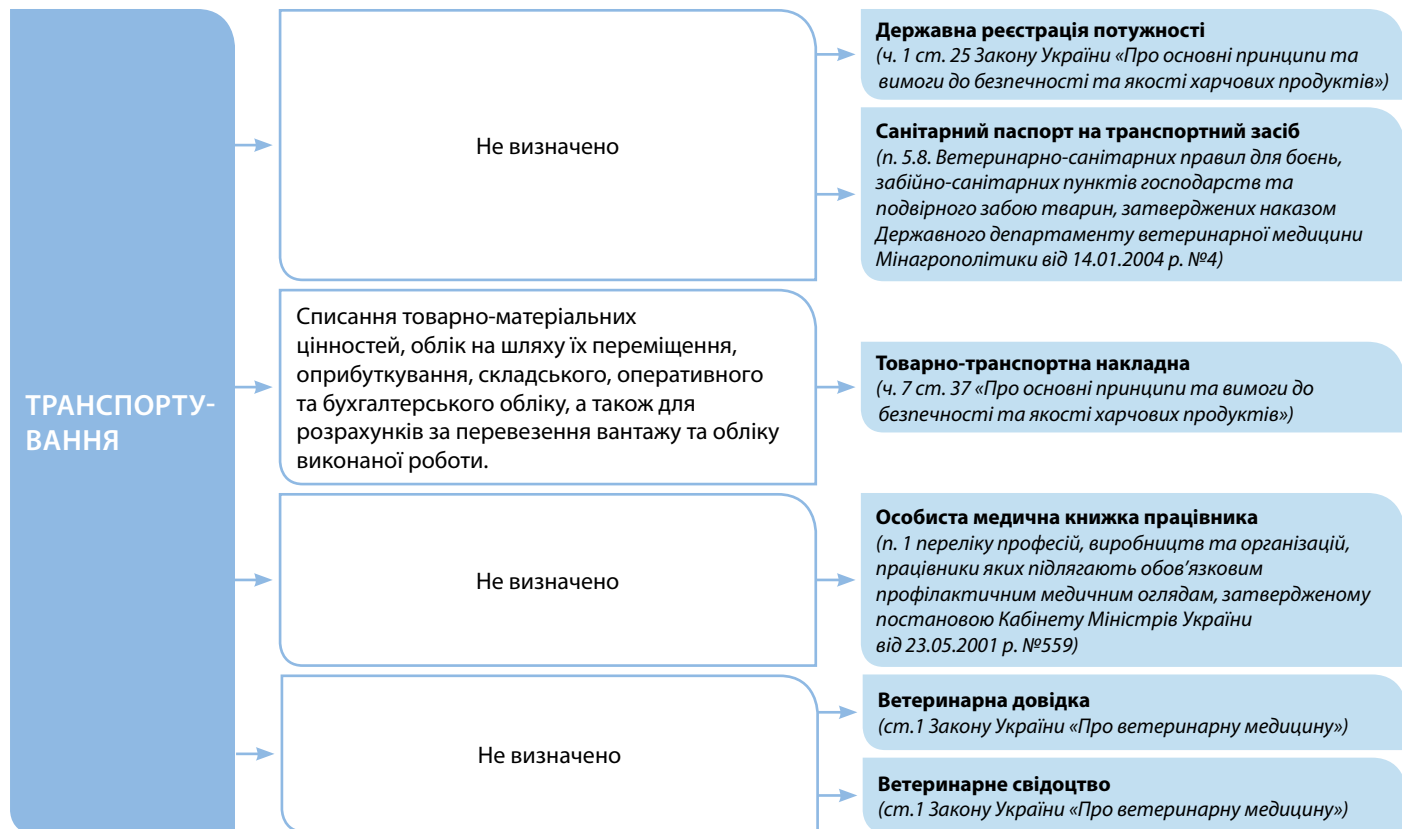
Міжнародний сертифікат на харчові продукти, на вимогу країни-імпортера

(ст. 60 Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»)

Компартмент

(ст. 1 Закону України «Про ветеринарну медицину»)

Не визначено

3 | АНАЛІЗ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ УКРАЇНИ ІЗ НАБЛИЖЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄС

В рамках Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію), Україна має низку зобов'язань в частині наближення законодавства до європейських вимог.

Зокрема, в частині встановлення вимог до м'яса, в рамках сфери «санітарні та фітосанітарні заходи».

Глава IV Розділу IV Угоди про асоціацію містить перелік актів законодавства Європейського Союзу у сфері «санітарні та фітосанітарні заходи», які підлягають імплементації в законодавство України.

На виконання Угоди про асоціацію, була затверджена Всеохоплююча стратегія (далі – Стратегія) імплементації Глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані торгівлею» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.02. 2016 р. №228-р). Також, на виконання Угоди про Асоціацію з ЄС Кабінет Міністрів України прийняв Постанову від 25.10.2017 року №1106. Цією Постановою затверджено План заходів імплементації план заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

Стратегія імплементації цієї Глави IV, поділена на пріоритетні сектори, що стосуються заходів, визначених у Додатку IV-A, Додатку IV-B та Додатку IV-C до Угоди про Асоціацію. Стратегія містить перелік актів законодавства ЄС, які підлягають імплементації, Додаток IV-A стосується продукції тваринного походження.

Акти законодавства ЄС за сферами: гігієнічні вимоги до м'яса, ідентифікації та реєстрації тварин, залишків ветеринарних препаратів, заходів контролю, реалізації та розміщенню товарів, транспортуванню та простежуваності продукції харчової продукції тваринного походження, що підлягають імплементації Україною відповідно до Угоди про Асоціацію та Всеохоплюючої стратегії КМУ та Плану заходів з імплементації Угоди про Асоціацію.

В рамках діяльності з імплементації законодавства ЄС до національного правового поля, Мінагрополітики, як центральний орган виконавчої влади, що формує та реалізує державну аграрну політику розробляє та приймає нормативно-правові акти.

Наближення національного законодавства до правил ЄС несе системний характер та стосується різних сфер, у тому числі:

- 1 ідентифікації та реєстрації тварин
- 2 спеціальних гігієнічних вимог до продуктів тваринного походження, призначених для споживання людиною
- 3 ветеринарних препаратів та їх залишків продукції тваринного походження (забруднюючі речовини)
- 4 маркування продукції тваринного походження та простежуваності

1

Так, Мінагрополітики, у сфері ідентифікації тварин були прийняті/внесені зміни:

Наказ Мінагрополітики від 04.12.2017 № 642 «Про затвердження Порядку ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби та Порядку оформлення і видачі паспорта великої рогатої худоби»

Наказ Мінагрополітики від 01.12.2017 № 639 «Про затвердження Порядку ідентифікації та реєстрації свиней»

Наказ Мінагрополітики від 16.01.2018 № 20 «Про затвердження Порядку ідентифікації та реєстрації овець і кіз»

У Наказ Мінагрополітики від 31.12.2004 № 496 «Про запровадження ідентифікації і реєстрації коней» були внесені зміни.

Вищеназвані нормативно-правові акти наближують законодавство України до актів ЄС, а саме: Регламент (ЄС) №1760/2000 «яким встановлюється система ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби та маркування яловичини і продуктів з яловичини та яким скасовується Регламент Ради (ЄС) №820/97», Директива Ради 2008/71/ЄС «Щодо ідентифікації та реєстрації свиней», Регламент (ЄС) 21/2004, Рішення Комісії 2000/678 від 23 жовтня 2000 р. «Щодо впровадження системи ідентифікації та реєстрації овець і кіз», Виконавчий регламент Комісії (ЄС) №2015/262 від 17 лютого 2015 р., яким встановлюються правила відповідно до Директив Ради 90/427/ЄЕС та 2009/156/ЄС «Щодо методів ідентифікації конячих».

Разом з тим, до Верховної Ради України подано законопроект №9022 від 22.08.2018 року, який передбачає розширення Закону України «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин», в частині посилення відповідальності за невиконання положень законодавства про ідентифікацію ВРХ, запровадження мінімального контролю за ідентифікацією ВРХ та мінімальної кількості перевірок, що проводяться стосовно ідентифікації і реєстрації овець та кіз.

2

Стосовно спеціальних гігієнічних вимог до харчових продуктів тваринного походження розроблено відповідний проект наказу Мінагрополітики, який власне імплементує цілу низку актів ЄС. Зокрема, Регламент № 853/2004, що встановлює спеціальні Вимоги гігієни харчових продуктів тваринного походження; Регламенту №1760/2000/ЄС про встановлення системи ідентифікації і реєстрації великої рогатої худоби, та маркування яловичини та продуктів із яловичини і скасування Регламенту Ради № 820/97/ЄС; Регламенту (ЄС) № 37/2005 від 12 січня 2005 р. щодо контролю температур у транспортних засобах, сховищах і на складах харчових продуктів швидкої заморозки, призначених для споживання людиною.

Необхідно відзначити, що цим документом будуть встановлені (окрім вимог, що встановлюються для іншої продукції тваринного походження) вимоги до сирого м'яса, жирів тваринного походження, вимоги до боєнь, вимоги до транспортування.

3

Імплементация законодавства в ЄС, в частині ветеринарних препаратів та їх залишків продукції тваринного походження (забруднюючі речовини) проводилась Мінагрополітики та Держпродспоживслужбою.

Зокрема, був прийнятий Наказ Мінагрополітики від 25.06.2018 № 288 «Про затвердження Методів відбору зразків для визначення максимально допустимих рівнів певних забруднюючих речовин у харчових продуктах для цілей державного контролю» та розроблено проект наказу Мінагрополітики «Про затвердження Методів відбору зразків для визначення максимально допустимих рівнів залишків мікотоксинів у харчових продуктах для цілей

державного контролю». Вимоги які, встановлені прийнятим Наказом та підготовленим проектом імплементуються Положення Регламенту ЄС №333/2007 «яким встановлюються методи відбору зразків та аналізу в рамках офіційного контролю рівнів свинцю, кадмію, ртуті, неорганічного олова, 3-MCPD та бензопірену у харчових продуктах».

Окрім цього, проект наказу Мінагрополітики «Про спеціальні гігієнічні вимоги до харчових продуктів тваринного походження» також встановлює положення стосовно контролю забруднюючих речовин у зразках взятих на лабораторні дослідження операторами, що провадять діяльність з забою (Розділ III проекту).

Додатково, повноваження в частині імплементції актів ЄС у сфері забруднюючих речовин лежать на Міністерстві охорони здоров'я України (далі – МОЗ). Зокрема, МОЗ відповідальний за наближення законодавства в частині встановлення максимальних меж залишків фармакологічно активних речовин та їх класифікації в харчових продуктах тваринного походження та приведення заходів пов'язаних з цим у відповідність до практики ЄС. Прийняття відповідного НПА імплементує Регламент (ЄС) №37/2010.

Імплементцію в частині маркування харчової продукції виконано шляхом прийняття Верховною Радою України законопроекту №8450 (прийнято у другому читанні 06.12.2018 року). Законопроект імплементує такі акти ЄС: Регламент (ЄС) № 1169/2011, Директива Ради 90/496/ЄЕС, Директива Комісії 1999/10/ЄС, Директива Європейського Парламенту та Ради 2000/13/ЄС, Директиви Комісії 2002/67/ЄС і 2008/5/ЄС та Регламент (ЄС) №608/2004. Положення цього законопроекту сприяють тому, що споживачі отримуватимуть повну інформацію про продукцію розміщену на ринку, поживну цінність, склад.

Додатково, у Верховній Раді України зареєстровано законопроект №7489 «щодо посилення заходів простежуваності», яким пропонується доповнити ст. 22 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» та передбачити, що харчові продукти або інші об'єкти санітарних заходів мають супроводжуватись документом, який містить наступну інформацію:

- ◆ назва харчового продукту, харчової добавки, ароматизатора, допоміжного матеріалу для переробки та іншу інформацію, необхідну для простежуваності продукту;
- ◆ назва та адреса потужності з виробництва та/або обігу харчових продуктів, із зазначенням номеру експлуатаційного дозволу або реєстраційного номеру;
- ◆ номер та об'єм (вага) партії;
- ◆ строк придатності;
- ◆ посилання на санітарні заходи, наявності – технічні умови, технічні регламенти (в частині маркування) або стандарти;
- ◆ умови зберігання, транспортування та інші умови обігу;
- ◆ дата видачі, ім'я, прізвище, підпис оператора ринку або уповноваженої особи, яка видала документ.

Також, законопроект передбачає, що Мінагрополітики (як центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері безпечності харчових продуктів) затвердить правила запровадження простежуваності операторами ринку та форму надання інформації про простежуваність.

Фактично такий підхід імплементує положення Регламенту 931/2001 «Про простежуваність харчових продуктів тваринного походження».

Правила ЄС щодо ідентифікації ВРХ

Нова система ідентифікації та реєстрації тварин була запроваджена у ЄС 1997 році, в якості реакції на розповсюдження губчастої енцефалопатії ВРХ. Основним принципом цієї системи є «простежуваність від народження до смерті» тварини. Нормативним актом ЄС, яким запроваджено реєстрацію тварин передбачена та запроваджена Регламентом ЄС №1760/2000. Згідно з вимогами цього Регламенту всі тварини, що перебувають в господарстві повинні ідентифікуватися за допомогою вушної бирки, встановленої форми, яка прикріплюється до кожного її вуха.

На обох вушних бирках має вказуватися один і той самий унікальний ідентифікаційний код, який дозволяє індивідуально ідентифікувати кожну тварину, а також господарство, в якому вона була народжена.

На кожну тварину видається паспорт. Тварина має бути ідентифікована, не пізніше **14** днів з моменту повідомлення про її народження. Компетентний орган може видавати паспорт для тварин з іншої держави-члена ЄС за таких самих умов. У таких випадках паспорт, що супроводжує тварину при її прибутті до країни, передається компетентному органу, який повертає його державі-члену, яка його видала.

Форму паспортів, вушних бирок та реєстрів затверджено Регламентом ЄС 911/2004.

Кожна держава на національному рівні імплементує вимоги до реєстрації та ідентифікації ВРХ та безпосередньо проводить таку діяльність.

ВІДПОВІДНО ДАНИХ ЄВРОСТАТУ У ЄС-28 ТА ЄС-27 БУЛА НАСТУПНА КІЛЬКІСТЬ ВРХ (тисяч) за 2014-2017 роки:

	2014	2015	2016	2017
ЄС-28	88,405.62	89,138.27	89,134.16	88,423.27
ЄС-27	87,964.62	88,697.27	88,690.16	87,972.27

(дані – Євростату, <https://goo.gl/H32A5W>)

ЗІ СТАТИСТИКИ ЄВРОСТАТУ ВАРТО ВИОКРЕМИТИ КРАЇНИ З НАЙБІЛЬШОЮ КІЛЬКІСТЮ ВРХ (тисяч):

Країна ЄС	2014	2015	2016	2017	2018
Франція	19,271	19,406	19,004	18,580	–
Німеччина	12,742.19	12,635.46	12,466.59	12,281.20	11,949.09
Італія	6,125.42	6,155.81	6,314.89	6,349.81	–
Іспанія	6,078.73	6,182.91	6,317.64	6,465.75	–
Польща	5,660.27	5,762.50	5,970.20	6,035.70	–
Нідерланди	4,169.00	4,315.00	4,294.00	4,030.00	–
Бельгія	2,477.24	2,503.26	2,501.35	2,385.99	–

(дані – Євростату, <https://goo.gl/H32A5W>)

ФІНАНСУВАННЯ ЗАПОЧАТКУВАННЯ СИСТЕМИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА РЕЄСТРАЦІЇ ТВАРИН У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ, млн дол. США

4 | АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНИХ КЕЙСІВ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ НЕДОЛІКІВ РЕГУЛЮВАННЯ

4.1

УТРИМАННЯ ТВАРИН

КЕЙС №1.1

ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ:

Реєстраційне свідоцтво свині.

ЗАКОНОДАВЧІ ЦІЛІ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1) Контроль за переміщеннями свиней у межах країни та під час їх експорту й імпорту;
- 2) Контроль за санітарним станом виробництва та переробкою продукції свинарства;
- 3) Сприяння охороні території України від занесення та поширення збудників хвороб та плануванню ветеринарно-санітарних заходів;
- 4) Одержання достовірної інформації про поголів'я свиней та їх місцезнаходження для організації системи відстеження походження продукції свинарства.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Облік поголів'я тварин та контроль за епізоотичною ситуацією в Україні.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1) Зменшення випадків виникнення масових хвороб серед свиней;
- 2) Зменшення кількості неідентифікованих і незареєстрованих тварин

ПРОБЛЕМА: РА-1-R-1.

РЕГУЛЮВАННЯ НЕПРАВИЛЬНО ІМПЛЕМЕНТОВАНО.

ДЕФЕКТНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ РЕГУЛЮВАННЯ ЧЕРЕЗ ДОПУЩЕННЯ ПОМИЛОК ПРИ НОРМОПРОЕКТУВАННІ, ЩО СТВОРЮЄ НЕЗРОЗУМІЛІ ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ ДЛЯ БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТВАРИН

Процедури ідентифікації та реєстрації свиней в Україні регулюються Законом України «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин» та наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 01.12.2017 №639 «Про затвердження Порядку ідентифікації та реєстрації свиней».

Вимоги до здійснення ідентифікації та реєстрації свиней, оформлення і видачі ідентифікаційних документів, реєстрації господарств, переміщення свиней визначені в законодавстві України досить детально, однак все ж мають деякі недоліки.

Порядок ідентифікації та реєстрації свиней (далі – Порядок) є обов'язковим для всіх юридичних і фізичних осіб, що займаються розведенням та утриманням свиней, проводять їх продаж, забій, утилізацію, надають послуги зі штучного осіменіння та організовують виставки свиней.

Вся інформація про господарства та тварин зазначається і зберігається в Реєстрі тварин, куди її вносить Адміністратор Реєстру. За потреби Адміністратор Реєстру надає доступ до Реєстру тварин суб'єктам господарювання для внесення, перегляду, коригування інформації про тварин, що йому належать.

Однак, ані Законом України «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин» ані Порядком не визначено поняття «потреби» за якої суб'єкти господарювання отримують такий доступ до Реєстру.

Порядок також передбачає обов'язковість обліку свиней в паперовому і електронному вигляді за наявності у суб'єктів господарювання доступу до Реєстру тварин, умови отримання якого також не визначено.

Крім того, відповідно до «Порядку ідентифікації та реєстрації свиней»: «Ідентифікація товарних свиней, яких утримують та розводять юридичні особи, здійснюється перед вибуттям тварин з господарства шляхом прикріплення однієї пари бирок відповідного зразка (додаток 9) з груповим номером – реєстраційним номером господарства в Реєстрі тварин або татуюванням реєстраційного номера господарства (для тварин старше **чотирьох** місяців)». За інформацією Асоціації свинарів України процедура ідентифікації є недосконалою та потребує значних фінансових затрат, що чинить навантаження на бізнес. Зокрема, виробничий цикл багатьох вітчизняних свиногосподарств поділений на два майданчики – маточник (свиноматки і поросята до **70-80** днів життя) і відгодівельник (поросята від **70-80** днів життя до реалізації на забій). Переважно майданчики знаходяться в різних адміністративно-територіальних одиницях. Це означає, що при перевезенні поросят з маточника у відгодівельник їх необхідно пробиркувати (нанести тату не дозволяє вік). Вартість бирки – **6,8 грн**. Так, ферма на **1250** свиноматок щотижня переводить на відгодівлю близько **600** поросят. Це – **4080** грн, або понад **210 тис. грн** на рік. Не рахуючи того, що від **2** до **20%** бирок, як зазначають виробники, треба замінити (залежно від віку биркування, можуть випадати, ламатися тощо), а також оплати додаткових трудовитрат. При тому, що відповідно до вимог у ЄС, які активно імплементуємо, обмежень щодо віку татуювання немає.

ВИСНОВКИ:

Порядок ідентифікації та реєстрації свиней є недосконалим та незрозумілим для бізнесу. Відсутність чітких вимог до проведення процедури ідентифікації свиней та визначення її вартості створюють додакове навантаження на бізнес.

Необхідно внести зміни до Закону України «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин» та Порядку ідентифікації та реєстрації свиней.

ПРОБЛЕМА: РА-1-R-1.

ДЕФЕКТНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ РЕГУЛЮВАННЯ ЧЕРЕЗ ДОПУЩЕННЯ ПОМИЛОК ПРИ НОРМОПРОЕКТУВАННІ, У ЗВ'ЯЗКУ З НЕЗДІЙСНЕННЯМ ГОСПОДАРСТВАМИ НАСЕЛЕННЯ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ЧАСТИНИ ТВАРИН

Відповідно до Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин», державний ветеринарний інспектор має повноваження для визнання м'яса непридатним для споживання людиною, за умови одержання м'яса отриманого із тварин, заражених хворобою, що підлягає повідомленню згідно із законодавством, а також отриманого із тварин що **не ідентифіковані відповідно до законодавства про ідентифікацію та реєстрацію тварин.** (ч. 1 ст. 37).

Закон України «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин» (далі – Закон про ідентифікацію) передбачає обов'язок усіх осіб (фізичних та юридичних), які займаються розведенням і утриманням тварин проводити ідентифікацію тварин в господарстві. Об'єктом ідентифікації та реєстрації є сільськогосподарські тварини – велика рогата худоба, коні, свині, вівці, кози.

Водночас внаслідок того, що частину тварин на ринку вирощує населення, яке в більшості випадків не здійснює ідентифікацію тварин, не всі тварини на ринку є ідентифікованими. Контроль за такими тваринами та введення їх в обіг залишається поза увагою законодавства, адже нормами Закону про ідентифікацію дозволяється забій свійських тварин до **трьох** голів без відповідних боєнь, а подальше реалізація такої продукції населення ймовірно буде здійснюватися на агропродовольчих ринках без проходження експертизи та отримання необхідних для підтвердження безпечності документів.

ВИСНОВКИ:

У зв'язку з недосконалістю законодавства та відсутністю належного контролю держави за проведенням ідентифікації тварин і здійсненням забою тварин господарствами населення, виникають ризики щодо простежуваності та якості м'яса, яке купується споживачами на продовольчих ринках і споживається як харчовий продукт.

Одним із способів вирішення такої проблеми є врегулювання питання щодо реалізації м'ясної продукції на аграрних продовольчих ринках шляхом розробки та прийняття Закону України «Про локальні аграрні ринки».

КЕЙС №1.2

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1» Ветеринарно-санітарний паспорт на тварину;
- 2» Паспорт ВРХ (великої рогатої худоби);
- 3» Ветеринарна картка.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Одержання оперативної та надійної інформації про поголів'я тварин щодо статі, віку, породи та їх місцезнаходження для поліпшення управління і прогнозування ринків продукції тваринництва та контролю за епізоотичною ситуацією в Україні.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Облік поголів'я тварин та контроль за епізоотичною ситуацією в Україні.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1» Зменшення кількості випадків виникнення масових хвороб серед тварин;
- 2» Кількість не ідентифікованих і незареєстрованих тварин = 0.

ПРОБЛЕМА: РА-1-R-1.

РЕГУЛЮВАННЯ НЕПРАВИЛЬНО ІМПЛЕМЕНТОВАНО.

ДЕФЕКТНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ РЕГУЛЮВАННЯ ЧЕРЕЗ ДОПУЩЕННЯ ПОМИЛОК ПРИ НОРМОПРОЕКТУВАННІ, ЩО СТВОРЮЄ НЕЗРОЗУМІЛІ ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ ДЛЯ БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТВАРИН

Відповідно до Закону України «Про реєстрацію та ідентифікацію тварин» з метою одержання оперативної та надійної інформації про поголів'я тварин щодо статі, віку, породи та їх місцезнаходження для поліпшення управління і прогнозування ринків продукції тваринництва та контролю за епізоотичною ситуацією в Україні юридичні та фізичні особи повинні отримати ідентифікаційні документи на тварину. Зокрема, на велику рогату худобу – паспорт великої рогатої худоби.

Довідково:

Паспорт великої рогатої худоби (ВРХ) – документ, що містить дані про тварину, її переміщення, власника, місцезнаходження, засвідчує дані про ветеринарно-санітарний стан господарства, де перебуває тварина, факт проведення вакцинацій, діагностичних досліджень і профілактичних обробок та є супровідним документом під час будь-якого переміщення тварини (п. 5 Порядку ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби, затверджений наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 04.12.2017 №642).

Однак, Законом України «Про ветеринарну медицину» видача такого документу взагалі не передбачена. **До ветеринарних документів, як документів дозвільного характеру, відповідно до ст. 1 зокрема, віднесено ветеринарно-санітарний паспорт на тварину**, виданий державними ветеринарними інспекторами або уповноваженими чи ліцензованими лікарями ветеринарної медицини, **що підтверджують ветеринарно-санітарний стан тварини та ветеринарну картку**.

При цьому, визначення ветеринарно-санітарного паспорта тварини в законодавстві відсутнє, а в ст. 1 Закону України «Про ветеринарну медицину» з змісту визначення ветеринарної картки, вбачається що це документ дозвільного характеру, виданий лікарем ветеринарної медицини або уповноваженим лікарем, до якої вносяться дані, щодо ветеринарно-санітарного стану господарства,

діагностики, вакцинації, лікування та інших протиепізоотичних заходів, **який є додатком до паспорта цієї тварини.**

Таким чином, враховуючи положення ст. 1 Закону України «Про ветеринарну медицину» по суті один дозвільний документ «ветеринарна картка» є додатком до іншого дозвільного документа «паспорта тварини».

Разом з тим, на сьогодні на ринку **видається паспорт ВРХ**, як документ, що містить дані про тварину відповідно до наказу Мінагрополітики від 04.12.2017 №642 «Про затвердження Порядку ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби та Порядку оформлення і видачі паспорта великої рогатої худоби». **Водночас, невід'ємною частиною цього документа є ветеринарна картка до паспорта, яка заповнюється лікарем ветеринарної медицини.**

Тобто, перша частина документа видається у відповідності до Закону України «Про реєстрацію та ідентифікацію тварин», а інша частина видається відповідно до Закону України «Про ветеринарну медицину», як документ дозвільного характеру з недотриманням норм Закону України «Про адміністративні послуги» (ч. 5 ст. 11) та Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності».

Таким чином, є незрозумілим, який документ повинен отримати суб'єкт господарювання для підтвердження ветеринарно-санітарного стану ВРХ. Такі вимоги законодавства створюють незрозумілі правила поведінки на ринку та є передумовою для виникнення подвійного регуляторного навантаження на бізнес.

Також, з метою підтвердження благополуччя господарства щодо інфекційних та інвазійних хвороб згідно з Додатком №1 Порядку оформлення і видачі паспорта ВРХ, передбачено ветеринарні дослідження та обробки, перелік яких не визначено жодним нормативно-правовим актом.

Крім того, в законодавстві не визначена загальна вартість здійснення ідентифікації ВРХ та одержання паспорта ВРХ (калькуляція до надання такої послуги та одержання відповідного документа), що в подальшому створює ризики для прийняття дискреційних рішень органами державної влади та значно збільшує вартість такого регулювання.

ВИСНОВКИ:

Враховуючи наявні та незрозумілі в законодавстві процедури щодо видачі паспорта ВРХ з ветеринарною карткою, отримуємо документ, що забезпечує доступ до ринку та має низку істотних недоліків. Цей документ є підставою для отримання державної підтримки, і одночасно має приховані елементи документа дозвільного характеру.

Необхідно внести відповідні зміни до Закону України «Про реєстрацію та ідентифікацію тварин» та до Закону України «Про ветеринарну медицину».

Невідповідність процедури **двох** інструментів регулювання Закону України «Про адміністративні послуги»:

- ◆ плата за надання адміністративної послуги (адміністративний збір) вноситься суб'єктом звернення одноразово за весь комплекс дій та рішень суб'єкта надання адміністративних послуг, необхідних для отримання адміністративної послуги (включаючи вартість бланків, експертиз, здійснюваних суб'єктом надання адміністративної послуги, отримання витягів з реєстрів тощо;
- ◆ найменування адміністративної послуги та підстави для її одержання; суб'єкт надання адміністративної послуги та його повноваження щодо надання адміністративної послуги;
- ◆ перелік та вимоги до документів, необхідних для отримання адміністративної послуги;
- ◆ платність або безоплатність надання адміністративної послуги; граничний строк надання адміністративної послуги; перелік підстав для відмови у наданні адміністративної послуги; адміністративні послуги визначаються виключно законом.

ОПИС ПРОЦЕДУРИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ, РЕЄСТРАЦІЇ ТА ОТРИМАННЯ ПАСПОРТА ВРХ

ПРОЦЕДУРА ІДЕНТИФІКАЦІЇ, РЕЄСТРАЦІЇ ТА ОТРИМАННЯ ПАСПОРТА ВРХ	НЕДОЛІКИ ЗАКОНОДАВСТВА
Об'єктом ідентифікації та реєстрації є сільськогосподарські тварини - велика рогата худоба, коні, свині, вівці, кози. Ідентифікаційні документи - документи встановленого зразка, що видаються на тварину (паспорт великої рогатої худоби, паспорт коня, реєстраційне свідоцтво свиней, реєстраційне свідоцтво овець/кіз) (ст. ст. 1, 4 ЗУ «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин»).	ст. 1 ЗУ «Про ветеринарну медицину» передбачає поняття «прийнятна ідентифікація» – ідентифікація, що передбачає: для великої і дрібної рогатої худоби, коней, свиней, собак та кішок - повсюдну ідентифікацію та облік в індивідуальному порядку за допомогою неповторюваного ідентифікатора . Однак не передбачає таких документів, як паспорт ВРХ.
РЕЄСТРАЦІЯ ГОСПОДАРСТВ	
- Юридичні та фізичні особи повинні зареєструвати свої господарства в Реєстрі тварин перед прибуттям першої ідентифікованої та зареєстрованої в установленому законодавством порядку тварини або початком проведення ідентифікації та реєстрації тварин. - Для реєстрації заповнюється реєстраційна картка, що подається, надсилається Адміністратору Реєстру тварин, що протягом 10 днів вносить інформацію до Єдиного державного реєстру тварин. - Адміністратор Реєстру тварин надсилає юридичним особам повідомлення про реєстрацію, що підтверджує реєстрацію даних про господарство в Реєстрі тварин. За потреби власнику/утримувачу надається доступ до Реєстру тварин для внесення, перегляду, коригування інформації щодо тварин, що йому належать. (Розділ 2 Порядку ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби)	- Відповідно до Порядку ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби Адміністратор Реєстру тварин надсилає повідомлення про реєстрацію господарства виключно юридичним особам. Фізичні особи заявники залишаються поза увагою порядку. Також в п. 4 Розділу 2, яким регулюється питання реєстрації господарств для юридичних осіб зазначено, що для управління інформацією з реєстру власнику/утримувачу може надаватись окремий доступ. Фізичні особи заявники ще раз залишаються поза увагою порядку. - Доступ до Реєстру тварин надається за потреби, однак визначення такої «потреби» порядком не передбачені. - Реєстраційна картка, що заповнюється фізичною особою за своєю формою містить інформацію, що має заповнюватись ветеринарним лікарем, однак порядок не передбачає такої процедури, а виключно констатує факт направлення реєстраційної картки до Адміністратора Реєстру тварин.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТВАРИН

1. Для проведення ідентифікації та реєстрації тварин юридична особа, власник/утримувач подає Адміністратору Реєстру тварин замовлення на проведення ідентифікації та реєстрації тварин. Для фізичних осіб формою замовлення для проведення ідентифікації та реєстрації тварин є заповнена реєстраційна картка великої рогатої худоби.
2. Контроль за використанням бирок, бланків паспортів великої рогатої худоби, книг обліку тварин, реєстраційних карток здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику в галузі ідентифікації та реєстрації тварин.
Юридична особа, власник/утримувач веде в установленому порядку облік отриманих бирок і використовує їх виключно для ідентифікації тварин, що йому належать чи утримуються в його господарстві.
Власник/утримувач тварин може заздалегідь замовити певну кількість бирок, пропорційну його потребам.
3. Власник/утримувач може проводити ідентифікацію тварин самостійно або запрошувати для цього працівника Адміністратора Реєстру тварин.
4. Після ідентифікації тварини шляхом прикріплення бирок на обидва вуха власник/утримувач зобов'язаний внести інформацію про тварину до книги обліку тварин (за наявності), у встановленому порядку вжити заходів щодо реєстрації тварини в Реєстрі тварин та отримати паспорт тварини.
5. Для отримання дублікатів бирок власник/утримувач заповнює замовлення на дублікати бирок та ідентифікаційних документів (додаток 6), засвідчує його у спеціаліста державної установи (закладу) ветеринарної медицини та відшкодовує вартість бирок.

(Розділ 3 Порядку ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби)

1. Відповідно до порядку ідентифікацію тварин може проводити власник/утримувач або Адміністратор реєстру (працівник ДП), однак жодна бирка не може бути знята, замінена або змінена без відома спеціаліста державної установи (закладу) ветеринарної медицини. Тобто фактично, встановлення бирки здійснюється суб'єктом, який в подальшому її не контролює, і навпаки контроль здійснюється суб'єктом що її не встановлював.
2. Книга обліку тварин заповнюється власником/утримувачем за її наявності, однак випадки коли вона має бути, а коли ні – не визначені порядком

ОБЛІК ТВАРИН У ГОСПОДАРСТВІ

1. Юридичні особи, які займаються розведенням та утриманням тварин, торгівлею тваринами, проводять забій, утилізацію тварин та виставки з участю тварин (за винятком перевізників), зобов'язані вести облік усіх тварин.
Фізичні особи облік тварин у своїх господарствах ведуть самостійно або його здійснює працівник Адміністратора Реєстру тварин, який діє на території, де розташоване господарство.
Власник/утримувач тварин за відсутності доступу до Реєстру тварин зобов'язаний повідомляти Адміністратора Реєстру тварин про всі факти народження, передачі права користування, купівлі, продажу та смерті тварини протягом п'яти робочих днів з дати таких дій або подій.
У разі наявності доступу до Реєстру тварин усі записи вносяться до Реєстру тварин.
2. Облік ведеться в електронному вигляді шляхом внесення даних до Реєстру тварин або у паперовому вигляді шляхом ведення книги обліку тварин.
3. Записи до паперової форми книги обліку тварин проводяться одразу після прикріплення бирок новонародженим чи наявним у господарстві тваринам і тим, які прибувають до господарства, українською мовою, чітким почерком. Необхідні виправлення здійснюють тільки чітким закресленням попередньої інформації.
У разі наявності у власника/утримувача доступу до Реєстру тварин всі записи вносяться до Реєстру тварин.

(Розділ 4 Порядку ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби)

Відповідно до порядку, облік тварин є обов'язковим і реалізується або в електронному або паперовому вигляді. Однак випадки отримання доступу до електронного Реєстру тварин порядком не передбачені, так як і не визначені випадки за яких ведеться паперова книга обліку.
Безоплатність чи платність доступу до Реєстру тварин та отримання книг обліку Порядком не визначена.

ПРОЦЕДУРА ІДЕНТИФІКАЦІЇ, РЕЄСТРАЦІЇ ТА ОТРИМАННЯ ПАСПОРТА ВРХ	НЕДОЛІКИ ЗАКОНОДАВСТВА
РЕЄСТРАЦІЯ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ В РЕЄСТРІ ТВАРИН	
- Після ідентифікації тварини шляхом прикріплення бирок власник/утримувач або працівник Адміністратора Реєстру тварин заповнює реєстраційну картку великої рогатої худоби, за винятком даних про стан здоров'я. - Для заповнення даних про стан здоров'я тварини власник/утримувач звертається до державної установи (закладу) ветеринарної медицини, під контролем якої перебуває господарство, в якому утримується тварина. Спеціаліст державної установи (закладу) ветеринарної медицини у триденний строк після звернення власника/утримувача вносить дані про стан здоров'я тварини та епізоотичний статус господарства до реєстраційної картки великої рогатої худоби. У разі наявності доступу до Реєстру тварин усі дані про стан здоров'я тварини та епізоотичний статус господарства вносяться до Реєстру тварин. - Заповнену реєстраційну картку великої рогатої худоби власник/утримувач протягом п'яти робочих днів надсилає до Адміністратора Реєстру тварин. - Адміністратор Реєстру тварин протягом десяти робочих днів з дати отримання реєстраційної картки вносить інформацію про тварину до Реєстру тварин та в установленому порядку протягом п'яти робочих днів з дня отримання даних про реєстрацію тварини здійснює оформлення паспорта тварини. - Оформлений паспорт тварини Адміністратор Реєстру тварин передає відповідній державній установі (закладу) ветеринарної медицини, під контролем якої перебуває господарство, в якому утримується тварина. У триденний строк після надходження до державної установи (закладу) ветеринарної медицини до паспорта тварини вноситься інформація щодо благополуччя господарства, яку спеціаліст державної установи (закладу) ветеринарної медицини засвідчує своїм підписом і печаткою та передає власнику/утримувачу тварини або уповноваженій ним особі. <i>(Розділ 5 Порядку ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби)</i>	- Фактично, з метою ідентифікації та реєстрації господарства та тварин, а також отримання паспорта ВРХ, звернення до органів ветеринарної медицини має відбуватись тричі, при заповненні реєстраційної картки, для реєстрації господарства, при заповненні реєстраційної картки для реєстрації тварини, та при заповненні паспорта ВРХ. - Порядок ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби передбачає заповнення реєстраційної картки власником/ утримувачем тварини, однак Порядок оформлення і видачі паспорта великої рогатої худоби для одержання паспорта на тварину власник/утримувач чи уповноважена ним особа після прикріплення тварині бирок зобов'язаний(а) заповнити реєстраційну картку великої рогатої худоби встановленого зразка та має надіслати її до державної установи (закладу) ветеринарної медицини для внесення до неї інформації про стан здоров'я тварини. - Обидва порядки, що регулюють ідентифікацію та реєстрацію тварин, а також отримання паспорта ВРХ, не передбачають платності та/або безоплатності послуг, що надаються органами ветеринарної медицини. Однак, фактично всі послуги ветеринарної медицини, що є необхідними для заповнення реєстраційних документів є платними. Такі формулювання в діючому законодавстві вводять в оману суб'єктів господарювання, та створюють загрозу виникнення корупційних ризиків.

ВИСНОВКИ:

Законодавчо закріплена процедура ідентифікації, реєстрації та отримання паспорта ВРХ містить суттєві недоліки, що можуть спричинити виникнення корупційних ризиків. Процедура ідентифікації та реєстрації тварин є складною та заплутаною, це створює додаткові бар'єри для власників тварин. Також обидва порядки, що регулюють ідентифікацію та реєстрацію тварин і отримання паспорта ВРХ, не передбачають платності та/або безоплатності послуг, що надаються органами ветеринарної медицини. Відсутність чітко визначених умов та вимог до власників тварин в діючому законодавстві фактично вводять в оману суб'єктів господарювання.

Необхідно внести зміни до Закону України «Про реєстрацію та ідентифікацію тварин», Закону України «Про ветеринарну медицину», Порядку ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби.

ПРОБЛЕМА: РА-1-R-4-1.

ПРОЦЕДУРА ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТА РЕГУЛЮВАННЯ «ПАСПОРТ ВРХ» МІСТИТЬ ІСТОТНІ НЕДОЛІКИ, ЩО ПРИЗВОДЯТЬ ДО НЕМОЖЛИВОСТІ ДОСЯГНЕННЯ ЙОГО МЕТИ, ЗОКРЕМА ПІДТВЕРДЖЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ТВАРИНУ

Законом України «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин» регулювання суспільних відносин обмежується ідентифікацією та реєстрацією тварин з **метою одержання оперативної та надійної інформації** про поголів'я тварин щодо статі, віку, породи та їх місцезнаходження для поліпшення управління і прогнозування ринків продукції тваринництва та контролю за епізоотичною ситуацією в Україні.

Порядок ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби та Порядок оформлення і видачі паспорта великої рогатої худоби, затверджені наказом Мінагрополітики від 04.12.2017 №642, визначають **розширену мету проведення ідентифікації та реєстрації тварин, зокрема:**

- ◆ охорона території України від епізоотичних захворювань;
- ◆ контроль за санітарним станом виробництва, якістю і походженням продукції скотарства;
- ◆ оптимізація запровадження планів ветеринарної медицини щодо ветеринарного контролю, попередження (профілактики), лікування та ліквідації інфекційних, інвазійних і незаразних хвороб;
- ◆ контроль за переміщенням тварин на території країни та під час їх експорту, імпорту;
- ◆ забезпечення дотримання вимог законодавства з племінної справи у тваринництві;
- ◆ оптимізації розроблення і виконання селекційних програм, організації технологічних систем у скотарстві та підвищення достовірності інформації під час сертифікації племінних (генетичних) ресурсів;
- ◆ забезпечення візуальної ідентифікації кожної тварини в стаді;
- ◆ підтвердження права власності на тварину.

Тобто, підзаконний нормативно-правовий акт розширює сферу дії інструменту регулювання, що не узгоджується з нормами Закону.

Крім того, сфера застосування ідентифікації та реєстрації тварин, переводить **паспорт ВРХ, як інструмент регулювання, з категорії обліку у категорію підтвердження права власності на тварину.**

Однак, жоден нормативно-правовий акт, не визначає повноважень Мінагрополітики щодо затвердження та надання правового статусу документу, який підтверджує право власності на тварину.

Враховуючи положення Цивільного кодексу України, тварини є особливим об'єктом цивільних прав і на них поширюється правовий режим речі. При цьому, право власності набувається на підставах, що не заборонені законом, зокрема на нову річ, яка виготовлена (створена) особою, набувається нею, якщо інше не встановлено договором або законом. (ст. 180, 328 ЦКУ).

ВИСНОВКИ:

Надання правового статусу документам, у частині підтвердження ними права власності, повинно бути визначеним у законах. При здійсненні ідентифікації ВРХ та одержанні паспорта ВРХ, механізм підтвердження права власності на таку тварину може бути використаний не на користь власника тварини і належним чином не дозволить захистити його права та інтереси в судах.

Таким чином, необхідно внести зміни до Цивільного кодексу України у частині набуття права власності на тварину.

ІМПОРТ ЖИВИХ ТВАРИН ТА М'ЯСНОЇ СИРОВИНИ

КЕЙС №2.1

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1) Міжнародний сертифікат (для імпорту в Україну);
- 2) Загальний ветеринарний документ на ввезення;
- 3) Сертифікат походження (при імпорті).

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНІ ЦІЛІ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1) Державний контроль за імпортом живих тварин та продукції тваринного походження, призначених для споживання людиною;
- 2) Визначення імпортного тарифу при умові наявності зони вільної торгівлі України з третіми країнами/міжнародними інтеграційними утвореннями.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1) Кількість оригіналів міжнародних сертифікатів, залишених на прикордонних інспекційних постах;
- 2) Кількість виданих загальних ветеринарних документів на ввезення.
- 3) Кількість імпортерів, які отримали знижену ставку мита.

Міжнародний сертифікат (для імпорту в Україну)

Інструмент регулювання немає процедурних/законодавчих проблем та є необхідним для здійснення державного контролю за продукцією тваринного походження, що ввозиться на територію України.

Відповідно до Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» (далі – Закон про контроль) передбачено супроводження вантажів тваринного походження міжнародним сертифікатом при ввезенні (пересиланні) на митну територію України (ст. 41).

Форми міжнародних сертифікатів затверджуються Держпродспоживслужбою або узгоджуються компетентним органом України з відповідним органом країни-експортера (ч. 6 ст. 55 Закону про контроль).

Держпродспоживслужба на своєму сайті публікує узгоджені державою міжнародні ветеринарні сертифікати на імпорт м'яса або живих тварин¹.

Наприклад, Україна має затверджені міжнародні ветеринарні сертифікати на м'ясо або на живих тварин з Чехією, Молдовою, Аргентиною, Австралією, тощо.

Міжнародні сертифікати видаються компетентними органами іноземних держав. Державний контроль на кордоні здійснюється у прикордонних постах.

¹ <https://goo.gl/eGJHg5>

У разі, якщо виникає обгрунтована підозра про неприйнятність міжнародного сертифікату або товар не відповідає документам, державний ветеринарний інспектор повідомляє про це компетентний орган (Держпродспоживслужбу) та забезпечує контроль за зберіганням такого товару на прикордонному інспекційному пості. У такому випадку, протягом **24** годин, державний ветеринарний інспектор повідомляє оператора ринку (імпортера) про виникненні обставини, а також контактує з компетентним органом, що видав такий міжнародний сертифікат, з метою з'ясування подальшого поводження з вантажем (ст. 52 Закону про контроль).

Якщо компетентний орган, що видав міжнародний сертифікат підтвердив прийнятність такого міжнародного сертифікату, вантаж підлягає фізичній перевірці. У протилежному випадку, особі, відповідальній за вантаж відмовляється у ввезенні на територію України.

ВИСНОВКИ:

Державою встановлені правила до імпорту харчових продуктів тваринного походження та тварин. Згідно з цими правилами, такі товари мають супроводжуватись оригіналами міжнародних сертифікатів, які видаються компетентним органом іноземної держави. Застосування цього інструменту містить «захисну» процедуру, на випадок, якщо міжнародний сертифікат є неприйнятним або викликає об'єктивну підозру державного ветеринарного інспектора, він/вона мають право для визначення обставин ситуації та прийняття рішення про відмову у в'їзді товару або дозволу.

Загальний ветеринарний документ на ввезення

Інструмент регулювання немає процедурних/законодавчих проблем та є необхідним для здійснення державного контролю за продукцією тваринного походження, що ввозиться на територію України.

Згідно з нормами Закону про контроль (ч. 7 ст. 41), всі продукти (тваринного походження), що пересилаються на митну територію України повинні супроводжуватись загальним ветеринарним документом на ввезення.

При цьому, Закон про контроль визначає спеціальну категорію товарів, які можуть ввозитись тільки через прикордонний інспекційний пост. Перелік таких продуктів затверджено Наказом Мінагрополітики 26.03.2018 №159: м'ясо та їстівні субпродукти відносяться до групи 02 УКТ ЗЕД (український класифікатор зовнішньоекономічної діяльності).

Ветеринарний документ на ввезення складається з **двох** частин.

Перша частина заповнюється оператором ринку не пізніше **1** доби до прибуття на прикордонний інспекційний пост. В ній оператор ринку надає інформацію про вантаж з продуктами, який підлягає ввезенню (пересиланню) на митну територію України через призначений прикордонний інспекційний пост, у тому числі про вид, країну і потужність походження, місце призначення вантажу.

Друга частина заповнюється державним ветеринарним інспектором із зазначенням результатів державного контролю вантажу.

Після проведення державного контролю оригінали міжнародних сертифікатів (або інших документів, що вимагаються при імпорті продукції) залишаються на прикордонному інспекційному пості. Оператор ринку (імпортер) або особа, відповідальна за товар продовжує рух територією України з загальним ветеринарним документом на ввезення.

ВИСНОВКИ:

Загальний ветеринарний документ на ввезення - новий інструмент регулювання в українському правовому полі. Цей документ видається державними ветеринарними інспекторами після проведення державного контролю продукції, що імпортується в Україну. Оригінали міжнародних сертифікатів (або інших документів, що вимагаються законом при імпорті) залишаються на прикордонних інспекційних постах.

Сертифікат походження (при імпорті)

Інструмент регулювання немає процедурних/законодавчих проблем та є необхідним для здійснення міжнародної торгівлі.

Сертифікат походження необхідний при здійсненні імпорتنих операцій до України з метою отримання преференційного режиму при калькуляції митних зобов'язань. Такий інструмент регулювання має міжнародно-правову природу та міститься у торгових міжнародних договорах України (угодах про вільну торгівлю).

Наприклад, сертифікат перевезення (походження) товару EUR.1 використовується у міжнародній торгівлі між Україною та ЄС, Державами ЄАВТ (Європейської Асоціації Вільної Торгівлі) та Чорногорією. Порядок видачі сертифікатів з перевезення (походження) EUR.1 передбачено Наказом Міністерства фінансів України від 20.11.2017 №950.

Інструмент регулювання має низький рівень корупційності та є ефективними при здійсненні імпорту.

ВИСНОВКИ:

Сертифікати походження (при імпорті) дають можливість імпортеру застосовувати знижену митну ставку при ввезенні продукції до України, в рамках певних міжнародних договорів України, наприклад Розділ IV Угоди про Асоціацію з ЄС (DCFTA).

Проблема ринку

Невизначеність інструменту регулювання імпорту живих тварин.

Відповідно до частині п'ятої статті 15 Закону України «Про ветеринарну медицину» будь-які переміщення тварин можуть здійснюватися лише з дозволу відповідного головного державного ветеринарного інспектора.

Згідно з чинним Наказом Мінагрополітики №71 від 14.06.2004 «Про затвердження Ветеринарних вимог щодо імпорту в Україну об'єктів державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду» пунктом 9.8. передбачено, що увезення на територію України тварин можливе після одержання дозволу Державного департаменту ветеринарної медицини України.

Таким чином законодавство не визначає в який само спосіб отримується дозвіл, механізм проведення необхідних процедур (клінічних досліджень), форми та строків видачі дозволу.

За інформацією учасників ринку кожен відбір для відправлення в Україну тварин повинен здійснюватися за участю представника державної служби ветеринарної медицини України. Витрати на організацію його відрядження та перебування у країні-постачальнику поголів'я несе виробник. При цьому в Україні **100%** поголів'я досліджується на визначений наказом перелік хвороб навіть у випадку, коли країна-експортер є роками негативною на зазначені захворювання. Щодо досліджень племінних тварин на території країни-походження, виняток діє лише для Данії – досліджується **10%** поголів'я свиней, за дозволом Держпродспоживслужби. На території решти країн – **100%** поголів'я.

При поставках товарних поросят, лише у Німеччині їх не досліджують – враховуються результати дослідження маточного стада. При цьому **100%** голів досліджують при завезенні в Україну. При поставках товарних поросят з інших країн усю партію досліджують як у країні походження, так і в Україні.

4.3

ЗАБІЙ

КЕЙС №3.1

ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ:

Заборона забою.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Зменшення кількості захворювань, шляхом допущення до забою винятково тварин, які супроводжуються ветеринарними документами, що засвідчують здоров'я тварин.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1 > Забій тварин без ветеринарних документів = 0;
- 2 > Зменшення захворювань серед тварин;
- 3 > Зменшення кількості осіб, які захворіли внаслідок споживання продуктів забою тварин, що супроводжувалися ветеринарними документами.

ПРОБЛЕМА: РА-1-R-1.

РЕГУЛЮВАННЯ НЕПРАВИЛЬНО ІМПЛЕМЕНТОВАНО У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ДОПУЩЕННЯМ ПОМИЛОК ПІД ЧАС НОРМОПРОЕКТУВАННЯ, ЯКІ ПОЛЯГАЮТЬ У НЕ ПРИВЕДЕННІ ПРАВИЛ ПЕРЕДЗАБІЙНОГО ВЕТЕРИНАРНОГО ОГЛЯДУ ТВАРИН І ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ М'ЯСА ТА М'ЯСНИХ ПРОДУКТІВ, ЗАТВЕРДЖЕНИХ НАКАЗОМ ДЕРЖАВНОГО ДЕПАРТАМЕНТУ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ МІНАГРОПОЛІТИКИ ВІД 07.06.2002 Р. №28 (ПРАВИЛА) У ВІДПОВІДНІСТЬ ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА ВИМОГИ ДО БЕЗПЕЧНОСТІ ТА ЯКОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ» (ЗАКОН ПРО БЕЗПЕЧНІСТЬ ПРОДУКТІВ) І ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВЕТЕРИНАРНУ МЕДИЦИНУ» (ЗАКОН ПРО ВЕТЕРИНАРНУ МЕДИЦИНУ), ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ДОКУМЕНТІВ, ЯКІ ПОВИННІ СУПРОВОДЖУВАТИ ТВАРИН, КОТРІ ПІДЛЯГАЮТЬ ЗАБОЮ

Законом про безпечність продуктів запроваджено заборону забою тварин, **які не супроводжуються ветеринарним документом, що засвідчують здоров'я тварин** (ч. 1 ст. 34). Таке положення кореспондується з п. 4.9. Правил.

Однак, у Законі про безпечність продуктів не визначено документи (перелік документів), що підтверджують здоров'я тварин.

Поряд з цим, приписи щодо забою тварин містяться також у Правилах, які передбачають, поміж іншого, що **кожна партія тварин, яка направляється на забій, повинна супроводжуватись ветеринарним свідоцтвом форми**

№1 (у межах району – ветеринарна довідка) з обов'язковим зазначенням відповідних даних (п. 4.9.).

Довідково:

Партія тварин - будь-яка кількість тварин одного виду, статі, віку, що надходить в одному транспортному засобі і супроводжується однією товарно-транспортною накладною та одним ветеринарним свідоцтвом (п. 2 Правил).

Відтак, Правила встановлюють обов'язок супроводження ветеринарним свідоцтвом/ветеринарною довідкою кожної партії тварин, що направляється на забій, однак таке формулювання не збігається з відповідною нормою Закону про безпечність продуктів, де йдеться про «тварин», а не про «партію тварин».

Крім того, визначення терміну «партія тварин» створює ризики для простежуваності щодо кожної тварини, яка потрапляє на забій, адже в одному транспортному засобі можуть перебувати тварини, які є власністю різних осіб.

**НЕВІДПОВІДНОСТІ ПРАВИЛ ПЕРЕДЗАБІЙНОГО ВЕТЕРИНАРНОГО ОГЛЯДУ
ТВАРИН І ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ М'ЯСА ТА М'ЯСНИХ
ПРОДУКТІВ ЗАКОМУ УКРАЇНИ «ПРО ВЕТЕРИНАРНУ МЕДИЦИНУ»**

ЗАКОН ПРО ВЕТЕРИНАРНУ МЕДИЦИНУ	ПРАВИЛА
Ветеринарне свідоцтво – разовий документ, виданий державним ветеринарним інспектором, що підтверджує ветеринарно-санітарний стан партії тварин , продуктів тваринного походження, репродуктивного матеріалу, біологічних продуктів, кормів тваринного та рослинного походження, включаючи обов'язкове зазначення результатів лабораторних досліджень та ветеринарно-санітарного статусу території (потужності) походження, а для тварин – засвідчення проведення вакцинації та діагностичних досліджень (ст. 1 Закону про ветеринарну медицину)	Ветеринарне свідоцтво (довідка) – разовий документ суворої звітності, виданий лікарем державної установи ветеринарної медицини, що підтверджує стан здоров'я тварин і факт проведення вакцинації та діагностичних досліджень, якість та безпеку продукції тваринного походження, інших об'єктів державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду і місцевості їх походження (п. 2 Правил)
Ветеринарна довідка – разовий документ, виданий державним ветеринарним інспектором або ліцензованим лікарем ветеринарної медицини, що підтверджує ветеринарно-санітарний стан партії тварин, продуктів тваринного походження (ст. 1 Закону про ветеринарну медицину)	Визначення терміну відсутнє

Крім того, Правила містять термін «лікар державної установи ветеринарної медицини», визначення якого відсутнє як у Законі про ветеринарну медицину, так і у самих Правилах.

З урахуванням наведеного вище, на практиці видаються ветеринарні довідки або ветеринарні свідоцтва, як документи дозвільного характеру у відповідності до Закону про ветеринарну медицину та Порядку видачі ветеринарних документів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.11.2013 №857.

Слід звернути увагу на те, що за змістом Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», виключно законами, які регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру, встановлюються, зокрема, необхідність одержання документів дозвільного характеру та їх види, дозвільний орган, уповноважений видавати документ дозвільного характеру (ч. 1 ст. 4).

Оскільки ветеринарна довідка/ветеринарне свідоцтво є документами дозвільного характеру, вимоги Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» не дотримано повною мірою, адже **зі змісту ч. 1 ст. 34 Закону про безпечність продуктів неможливо зробити однозначний висновок, який**

саме ветеринарний документ необхідно отримати для забою тварин та який дозвільний орган, уповноважений його видавати.

За таких обставин бізнесу доведеться докладати додаткових зусиль для ідентифікації ветеринарного документа, який необхідно отримати для забою тварин.

ВИСНОВКИ:

Законом про безпечність продуктів заборонено забій тварин за відсутності ветеринарних документів, що засвідчують здоров'я тварин. Однак, відповідно до Закону про ветеринарну медицину, ветеринарна довідка/ветеринарне свідоцтво є ветеринарними документами, які підтверджують ветеринарно-санітарний стан тварин. Таким чином, визначення термінів ветеринарних документів (ветеринарна довідка/ветеринарне свідоцтво №1) потребують уточнення, уніфікації та приведення у відповідність до Закону про безпечність продуктів.

ПРОБЛЕМА: РА-1-R-1.

РЕГУЛЮВАННЯ НЕПРАВИЛЬНО ІМПЛЕМЕНТОВАНО ВНАСЛІДОК ДОПУЩЕННЯ ПОМИЛОК ПІД ЧАС НОРМОПРОЕКТУВАННЯ, ЯКІ ПОВ'ЯЗАНІ З НЕПРИВЕДЕННЯМ У ВІДПОВІДНІСТЬ АКТІВ В ЧАСТИНІ ВИЗНАЧЕННЯ ОСІБ, ЯКІ УПОВНОВАЖЕНІ ЗДІЙСНЮВАТИ ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ (ПЕРЕДЗАБІЙНИЙ ОГЛЯД)

Відповідно до Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» (Закон про державний контроль) (далі – Закон про державний контроль), державний контроль здійснюється, зокрема, державними інспекторами, державними ветеринарними інспекторами, помічниками державних ветеринарних інспекторів та уповноваженими особами (офіційними ветеринарними лікарями, уповноваженими ветеринарами та працівниками бійні, уповноваженими на виконання обов'язків помічника державного ветеринарного інспектора та ін.) – у межах визначених Законом про державний контроль (п. п. 9, 37 ч. 1 ст. 1).

Водночас, до форм, у яких здійснюється заходи державного контролю Закон про державний контроль відносить, поміж іншого, передзабійний та післязабійний огляд (ч. 1 ст. 19).

Довідково:

Передзабійний ветеринарний огляд – клінічне обстеження тварин, проведене спеціалістом ветеринарної медицини перед відправкою на забійне підприємство та безпосередньо перед забоєм на забійному підприємстві тощо (п. 2 Правил).

Однак, з огляду на Правила передзабійного ветеринарного огляду тварин і ветеринарно-санітарної експертизи м'яса та м'ясних продуктів, затверджених наказом Державного департаменту ветеринарної медицини Мінагрополітики від 07.06.2002 №28 (далі – Правила), передзабійний ветеринарний огляд тварин (птиці) і ветеринарно-санітарну експертизу м'яса та м'ясопродуктів здійснюють спеціалісти державних установ ветеринарної медицини, а також спеціалісти підрозділів ветеринарної медицини міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та їх територіальних органів тощо, які пройшли спеціальну підготовку та атестовані у встановленому порядку (п. 3.2.).

Таким чином, Правила містять положення відмінні від приписів Закону про державний контроль, що створює незрозумілі умови ведення бізнесу, внаслідок чого бізнес буде змушений докладати додаткових зусиль/витрачати додаткові ресурси для визначення органів/посадових осіб, до якого необхідно звертатися для проведення передзабійного огляду.

ВИСНОВКИ:

Норми Правил не відповідають положенням Закону про державний контроль у частині визначення осіб, уповноважених на здійснення державного контролю (передзабійного огляду), а відтак Правила потребують внесення відповідних змін.

ПРОБЛЕМА: РА-1-R-4.

ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ ПЛАН ЗАБОЮ ТВАРИН ЗАСТОСОВАНО ПРАВИЛЬНО, ОДНАК ЙОГО ПРОЦЕДУРА ЗАСТОСУВАННЯ Є НЕВИЗНАЧЕНОЮ

Ветеринарно-санітарні правила для боєнь, забійно-санітарних пунктів господарств та подвірного забою тварин, затверджених наказом Державного департаменту ветеринарної медицини Мінагрополітики від 14.01.2004 р. №4 (Правила) містять положення згідно з яким, за необхідності кожна бійня повинна мати погоджений та затверджений у державній установі ветеринарної медицини план забою тварин із зазначенням днів тижня та часу забою (п. 5.2.).

Водночас, ані Правила, ані жоден інший нормативно-правовий акт не деталізує наведену норму. Таким чином є незрозумілим в яких саме випадках погодження та затвердження плану забою тварин є необхідним, оскільки механізм погодження та затвердження у державній установі ветеринарної медицини плану забою тварин наразі також не визначено.

Крім того, приписи щодо можливості погодження та затвердження плану забою тварин відсутні у Положенні про районну, міську державні лікарні ветеринарної медицини та Положенні про обласну державну лікарню ветеринарної медицини, що затверджені наказом Мінагрополітики від 13.03.2017 №127 «Про затвердження положень про державні лікарні ветеринарної медицини».

ВИСНОВКИ:

Не чіткі вимоги до бізнесу призводять до невизначеності, адже Правила містять недостатньо конкретизовані формулювання щодо необхідності отримання плану забою тварин (випадки такої необхідності наразі не визначено). Більше того, порядок погодження та затвердження плану забою тварин наразі також не встановлено.

Внести зміни до Ветеринарно-санітарних правил для боєнь, забійно-санітарних пунктів господарств та подвірного забою тварин, деталізувавши необхідність та порядок погодження Плану забою тварин.

КЕЙС №3.2

ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ:

Особиста медична книжка працівників (персоналу) бійні.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Підтримання належного санітарно-гігієнічного стану та запобігання поширенню інфекційних хвороб.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1) Кількість працівників бійні, котрі допущені до роботи за відсутності медичного огляду та особистої медичної книжки = 0;
- 2) Зниження кількості випадків захворювань працівників бійні.

ПРОБЛЕМА: РА-1-R-4-5.

ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ «ОСОБИСТА МЕДИЧНА КНИЖКА ПРАЦІВНИКІВ (ПЕРСОНАЛУ) БІЙНІ» ОБРАНО ПРАВИЛЬНО, ОДНАК ПРОЦЕДУРА ЙОГО РЕГУЛЮВАННЯ МІСТИТЬ ІСТОТНІ НЕДОЛІКИ ТА НЕДОСТАТНЬОЮ ДЕТАЛІЗАЦІЄЮ ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ ПРОХОДЖЕННЯ МЕДИЧНИХ ОГЛЯДІВ

Ветеринарно-санітарні правила для боєнь, забійно-санітарних пунктів господарств та подвірного забою тварин, затверджені наказом Державного департаменту ветеринарної медицини Мінагрополітики від 14.01.2004 №4 (Правила), встановлюють обов'язок для персоналу бійні проходити медичний огляд у встановленому порядку та мати особисті медичні книжки (п. п. 4.7., 7.6.), що кореспондується з п. 5 ч. 2 ст. 40 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів».

Водночас, особиста медична книжка (ОМК) є документом, що видається згідно з Порядком проведення обов'язкових профілактичних медичних оглядів та видачі особистих медичних книжок, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2001 №559 (Порядок). Працівники цехів фасування продукції м'ясопереробної промисловості, а також працівники інших виробничих цехів виробництва харчових продуктів (п. 1) належать до переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2001 №559 (Перелік), **однак таке формулювання не в повній мірі відповідає формулюванню, наведеному в Правилах.**

Крім того, Порядок покладає витрати за проведення медичних оглядів на роботодавців (п. 2), однак не деталізує, яким чином відбувається формування вартості проходження медичного огляду.

Також, Порядок передбачає, що терміни проведення обов'язкових медичних оглядів встановлюються МОЗ (п. 3), проте наразі МОЗ не встановлено термінів проведення обов'язкових медичних оглядів.

ВИСНОВКИ:

Вимоги Правил щодо обов'язку для персоналу бійні проходити профілактичні медичні огляди та мати ОМК, повною мірою не узгоджується з Переліком, а сама процедура видачі ОМК є недосконалою щодо вартості та

строків проходження медичних оглядів і потребує деталізації, а тому вони потребують приведення у відповідність та встановлення однакових вимог.

Внести зміни до Переліку, привівши його у відповідність до Правил, а також регламентувати порядок формування вартості проходження медичного огляду та терміни його проведення.

КЕЙС №3.3

ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ:

Рішення про можливість реалізації м'яса.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Запобігання потраплянню до споживачів м'яса, яке не відповідає вимогам законодавства та становить потенційну загрозу для життя та/або здоров'я людини.

ІНДИКАТОР ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

Зниження кількості випадків захворювання людей внаслідок споживання м'яса щодо якого прийнято рішення про можливість реалізації.

ПРОБЛЕМА: РА-1-R-1.

РЕГУЛЮВАННЯ НЕПРАВИЛЬНО ІМПЛЕМЕНТОВАНО ВНАСЛІДОК ДОПУЩЕННЯ ПОМИЛОК ПІД ЧАС НОРМОПРОЕКТУВАННЯ, ЯКІ ПОВ'ЯЗАНІ З НЕ ПРИВЕДЕННЯМ ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНИХ ПРАВИЛ ДЛЯ БОЄНЬ, ЗАБІЙНО-САНІТАРНИХ ПУНКТІВ ГОСПОДАРСТВ ТА ПОДВІРНОГО ЗАБОЮ ТВАРИН, ЗАТВЕРДЖЕНИХ НАКАЗОМ ДЕРЖАВНОГО ДЕПАРТАМЕНТУ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ МІНАГРОПОЛІТИКИ ВІД 14.01.2004 Р. №4 (ПРАВИЛА) У ВІДПОВІДНІСТЬ ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ХАРЧОВІ ПРОДУКТИ, КОРМИ, ПОБІЧНІ ПРОДУКТИ ТВАРИННОГО ПОХОДЖЕННЯ, ЗДОРОВ'Я ТА БЛАГОПОЛУЧЧЯ ТВАРИН» (ЗАКОН ПРО ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ)

Правилами запроваджено такий інструмент регулювання, як рішення про можливість реалізації м'яса, яке уповноважений приймати офіційний лікар ветмедицини при доставці м'яса на переробне підприємство, у супермаркет, магазин тощо (п. 7.16.), однак не визначено форму у якій таке рішення повинно прийматися.

Водночас, Закон про державний контроль передбачає, що якщо за результатами державного контролю не виявлено причин, через які свіже м'ясо визнається непридатним для споживання людиною, державний ветеринарний інспектор або під його відповідальність інша особа, визначена Законом про державний контроль, наносить позначку придатності у порядку, встановленому Законом про державний контроль (ч. 2 ст. 28).

Таким чином нанесення позначки придатності де-факто свідчить про те, що державний ветеринарний інспектор дійшов висновку про можливість реалізації м'яса.

Поряд з цим, Закон про державний контроль наділяє державного ветеринарного інспектора правом визнавати м'ясо не придатним для споживання людиною у встановлених випадках (ст. 37), однак не передбачає можливості прийняття останнім рішення про можливість реалізації м'яса.

Таким чином в Законі про державний контроль втілений принцип, згідно з яким, у разі невизнання державним ветеринарним інспектором м'яса не придатним для споживання людиною, додаткове рішення про можливість реалізації такого м'яса не потребується (достатньо нанесення позначки придатності).

ВИСНОВКИ:

Між нормами Закону про державний контроль та Правил існує колізія. Наявність не чітких вимог у Правилах може потягнути за собою настання негативних наслідків для бізнесу, таких як прийняття уповноваженою посадовою особою протиправного рішення про неможливість реалізації м'яса. Необхідно деталізувати вимоги Ветеринарно-санітарних правил для боєнь, забійно-санітарних пунктів господарств та подвірного забою тварин, щодо рішення про можливість реалізації м'яса.

КЕЙС №3.4

ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ:

Експлуатаційний дозвіл.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНІ ЦІЛІ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1**» Облік операторів, які провадять діяльність, пов'язану з виробництвом та/або зберіганням харчових продуктів тваринного походження та зобов'язані отримувати експлуатаційний дозвіл;
- 2**» Посилення простежуваності за операторами ринку, що здійснюють виробництво та/або зберігання продукції тваринного походження.

ІНДИКАТОР ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

Кількість операторів, які провадять діяльність бійнь, що згідно із законодавством зобов'язані отримати експлуатаційний дозвіл, однак не отримали його = **0**.

Експлуатаційний дозвіл

Інструмент регулювання не має процедурних/законодавчих проблем та є необхідним для здійснення забою тварин.

Доступ до ринку харчової продукції визначається двома інструментами регулювання Закону про безпечність харчових продуктів – експлуатаційний дозвіл та державна реєстрація потужності, які видаються (здійснюється) Держпродспоживслужбою.

Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» (Закон про безпечність продуктів) визначає, що експлуатаційний дозвіл отримують оператори ринку, які провадять діяльність, пов'язану з виробництвом та/або зберіганням харчових продуктів тваринного походження (ч. 1 ст. 23).

Закон про безпечність продуктів містить перелік видів діяльності операторів ринку на які обов'язок отримання експлуатаційного дозволу не поширюється (ч. 2 ст. 23), однак діяльність бійні не відноситься до таких винятків, а тому для її діяльності отримання експлуатаційного дозволу є обов'язковим.

ВИСНОВКИ:

Отримання експлуатаційного дозволу є ефективним і необхідним інструментом реалізації політики держави щодо здійснення простежуваності та обліку операторів ринку.

КЕЙС №3.5

ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ:

Рішення про провадження планової діяльності.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Захист навколишнього середовища від планованої діяльності, на яку поширюється вимога Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

ІНДИКАТОР ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

Кількість бійнь, які підлягають оцінці впливу на довкілля та не пройшли її = 0.

ПРОБЛЕМА: PA-1-R-1-1, PA-1-R-4.

РЕГУЛЮВАННЯ НЕПРАВИЛЬНО ІМПЛЕМЕНТОВАНО У ЗВ'ЯЗКУ З ДОПУЩЕННЯМ ПОМИЛОК ПІД ЧАС НОРМОПРОЕКТУВАННЯ, ЩО ПОЛЯГАЮТЬ У ВІДСУТНОСТІ ОБОВ'ЯЗКУ У ПОСАДОВИХ ОСІБ ДЕРЖПРОДСПОЖИВСЛУЖБИ ВРАХОВУВАТИ ОЦІНКУ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ПІД ЧАС ВИДАЧІ ЕКСПЛУАТАЦІЙНОГО ДОЗВОЛУ

За змістом Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» (Закон про оцінку впливу), здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковим у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності, до якої відносяться, поміж іншого, бійні продуктивністю понад 10 тонн на добу (ч. 1, п. 8 ч. 3 ст. 3).

Водночас, Закон про оцінку впливу передбачає, що рішення органу державної влади або органу місцевого самоврядування про провадження планованої діяльності, яке є підставою для початку провадження цієї діяльності, приймається у формі документа дозвільного характеру або іншого акта органу державної влади чи органу місцевого самоврядування у порядку, встановленому законодавством для відповідних рішень (ч. 1 ст. 11).

Поряд з цим, процедури видачі документа дозвільного характеру (Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності») чи ліцензії (Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності») поширюється на вимоги Закону України «Про адміністративні послуги».

Проте, жоден з вказаних вище законів не містить процедурних особливостей прийняття рішень, які є підставою для початку провадження планової діяльності, а також врахування звіту з оцінки впливу на довкілля, звіту про громадське обговорення та висновку з оцінки впливу на довкілля (є обов'язковим для врахування).

В той же час, відповідно до Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» (Закон про безпечність продуктів), на бійні необхідно отримувати експлуатаційний дозвіл (ст. 34). Однак процедура його отримання жодним чином не бере до уваги положення ст. 11 Закону про оцінку впливу, стосовно врахування «звіту з оцінки впливу на довкілля, звіту громадських обговорень та висновку з оцінки впливу на довкілля при видачі дозволів чи ліцензій» під час видачі експлуатаційного дозволу.

Таким чином, неузгодженість законодавства унеможливорює врахування вимог Закону про оцінку впливу під час видачі експлуатаційного дозволу.

ВИСНОВКИ:

Необхідно внести зміни до Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» та привести у відповідність до ст. 11 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» при видачі експлуатаційного дозволу.

4.4

РЕАЛІЗАЦІЯ НА ВНУТРІШНЬОМУ РИНКУ ТВАРИН ТА М'ЯСНОЇ СИРОВИНИ

КЕЙС №4.1

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1» Позначка придатності;
- 2» Ідентифікаційна позначка;
- 3» Ветеринарні штампи.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Ідентифікаційна позначка, яка містить реєстраційний номер потужності, наноситься з метою забезпечення простежуваності на харчові продукти тваринного походження, щодо яких цим Законом не передбачене нанесення позначки придатності та які вироблені на потужностях, на які видано експлуатаційний дозвіл (ч. 2. ст. 32 Закону про контроль).

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Посилення ланцюга простежуваності «тварина-бійня-місце реалізації/подальшого виробництва (переробки) продукції».

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1» Зменшення кількості осіб, які захворіли внаслідок споживання непридатних харчових продуктів/відсутність таких осіб;
- 2» Кількість випадків неможливості простеження певної харчової продукції (партії) тваринного походження, щодо якої Законом не передбачене нанесення позначки придатності та які вироблені на потужностях, на які видано експлуатаційний дозвіл = 0.

Позначка придатності/ветеринарний штамп/ ідентифікаційна позначка (як вимога до бізнесу)

ПРОБЛЕМА: РА-1-R-1-1.

РЕГУЛЮВАННЯ НЕПРАВИЛЬНО ІМПЛЕМЕНТОВАНО ВНАСЛІДОК ДОПУЩЕННЯ ПОМИЛОК ПРИ НОРМОПРОЕКТУВАННІ, ЩО ПОЛЯГАЮТЬ У НЕПРИВЕДЕННІ ПІДЗАКОННИХ НПА У ВІДПОВІДНІСТЬ ДО ВИМОГ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ХАРЧОВІ ПРОДУКТИ, КОРМИ, ПОБІЧНІ ПРОДУКТИ ТВАРИННОГО ПОХОДЖЕННЯ, ЗДОРОВ'Я ТА БЛАГОПОЛУЧЧЯ ТВАРИН» (ДАЛІ - ЗАКОН) В ЧАСТИНІ НЕ ЗАТВЕРДЖЕННЯ ВИМОГ ДО ПОЗНАЧКИ ПРИДАТНОСТІ ТА ІДЕНТИФІКАЦІЙНОЇ ПОЗНАЧКИ ТА ПОРЯДКУ ЇЇ НАНЕСЕННЯ, А ТАКОЖ НАЯВНОСТІ ІНСТРУМЕНТУ РЕГУЛЮВАННЯ, КОТРИЙ НЕПЕРЕДБАЧЕНИЙ ЗАКОНОМ

Позначка придатності

Законом запроваджено заборону реалізації продукції туш тварин та їх частин без нанесеної на них позначки придатності. Нанесення позначки придатності здійснюється на бійні або на потужності з переробки диких тварин, якщо інше не передбачено законом. Забороняється видалення позначки придатності, якщо цього не вимагає поводження з харчовим продуктом на наступних стадіях виробництва (ст. 32).

Для реалізації наведених вище положень Закон передбачає, що вимоги до позначки придатності, ідентифікаційної позначки та порядок їх нанесення встановлюються Мінагрополітики, (ч. 3 ст. 32) Закону. Однак Мінагрополітики не затверджено відповідний нормативно-правовий акт.

Водночас, чинною є Інструкція із застосування позначки придатності та ветеринарних штампів, затверджена наказом Державного комітету ветеринарної медицини України від 02.02.2010 №46 (Інструкція).

Ця Інструкція не відповідає Закону в частині:

- не передбачено такий інструмент регулювання як ідентифікаційна позначка;
- застосовується інструмент регулювання непередбачений Законом – ветеринарні штампи;
- затверджено Державним департаментом ветеринарної медицини, проте Закон про контроль передбачає, що вимоги до позначки придатності, ідентифікаційної позначки та порядок їх нанесення встановлюються затверджуються Мінагрополітики.

Таким чином, Наказ Державного комітету ветеринарної медицини України від 02.02.2010 №46 необхідно привести у відповідність до Закону про контроль.

ЩОДО ПОВНОВАЖЕНЬ НАНЕСЕННЯ ПОЗНАЧКИ ПРИДАТНОСТІ

Відповідно до п. 2 ч. 2 ст. 9 Закону про контроль офіційні ветеринарні лікарі мають право здійснювати на визначених компетентним органом потужностях (господарствах) повноваження державного ветеринарного інспектора у межах передбачених цим Законом заходів державного контролю харчових продуктів тваринного походження та живих тварин. Відповідно до наказу Мінагрополітики від 16.03.2018 №141, офіційні ветеринарні лікарі наносять позначку придатності.

Однак, відповідно до пп. 12 п. 1 розділу V наказу Мінагрополітики від 16.03.2018 №141, позначка придатності наноситься відповідно до Інструкції із застосування

позначки придатності та ветеринарних штампів, затвердженої наказом Державного комітету ветеринарної медицини України від 02.02.2010 №46.

Додатково, Законом про безпечність передбачено, що позначка придатності на агропродовольчих ринках проставляється державним інспектором за результатами лабораторних досліджень проведених акредитованою лабораторією на агропродовольчих ринках (ч. 2 ст. 36).

Разом з тим, Законом про державний контроль закріплено, що державний ветеринарний інспектор або під його відповідальність інша особа, визначена Законом про державний контроль, наносить позначку придатності у порядку, встановленому Законом про державний контроль (ч. 2 ст. 28). Проте, крім державного ветеринарного інспектора, Законом про державний контроль не уповноважено інших осіб проставляти позначку придатності.

Ідентифікаційна позначка (як вимога до бізнесу)

Статтею 32 Закону встановлено, що ідентифікаційна позначка проставляється на продукцію, на яку не потрібно проставляти позначку придатності та які вироблені на потужностях, на які видано експлуатаційний дозвіл.

Обіг таких харчових продуктів тваринного походження без ідентифікаційної позначки забороняється. Ідентифікаційна позначка проставляється оператором ринку. Форма ідентифікаційної позначки має бути затверджена Мінагрополітики, ч.3 ст. 32. Однак, наразі, цей документ не затверджено.

Відповідно до п.1 Перехідних та Прикінцевих положень Закону про контроль, вимоги щодо нанесення ідентифікаційної позначки вступають в силу через два роки після опублікування Закону (Закон було опубліковано у виданні «Голос України» 04.04.2017 року). У випадку, якщо цей документ не буде затверджено Мінагрополітики, виникне ситуація, при якій бізнес не зможе реалізовувати продукцію, адже без ідентифікаційної позначки обіг продукції заборонено.

Ветеринарні штампи

Інструкцією із застосування позначки придатності та ветеринарних штампів, затвердженою наказом Державного департаменту ветеринарної медицини України від 02.02.2010 року було запроваджено інструмент «ветеринарні штампи».

Цими ветеринарними штампами позначають продукцію тваринного походження, яка не придатна для споживання людиною та підлягає подальшому знешкодженню або утилізації.

Закон передбачає, що державний ветеринарний інспектор визнає м'ясо не придатним для споживання людиною (ч.1 ст. 37). Однак, він не деталізує, необхідність позначення такого не придатного м'яса ветеринарним штампом. Додатково, Законом України «Про ветеринарну медицину» не передбачено такого інструменту регулювання, як «ветеринарний штамп».

Таким чином, виникла колізія, Інструкція потребує приведення у відповідність до вимог Закону про контроль.

ВИСНОВКИ:

- 1** Через відсутність необхідного нормативно-правового регулювання на ринку склалась ситуація, за якої продукції туш тварин та їх частин, вироблених на бійнях, або на потужностях, на які видано експлуатаційний дозвіл наносять позначку придатності відповідно до Інструкції, що суперечить Закону.
- 2** Для проставлення ідентифікаційної позначки, необхідне затвердження належного НПА Мінагрополітики, для встановлення правил функціонування для бізнесу.

- 3 Одночасно це створює ризики для відсутності належної простежуваності продукції на ринку.
- 4 Додатково, невідповідність Інструкції положенням Закону ставить бізнес в умови невизначеності, адже Інструкція запроваджує непередбачений Законом, а як наслідок незаконний інструмент регулювання (ветеринарні штампи).
- 5 Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» суперечить Закону про контроль, в частині повноважень стосовно нанесення позначки придатності. Ця колізія створює проблему для впровадження вимог законодавства та встановлює подвійні правила регулювання для бізнесу.

КЕЙС №4.2

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1 Експлуатаційний дозвіл;
- 2 Державна реєстрація потужності.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Посилення простежуваності за операторами ринку, що здійснюють виробництво/зберігання продукції тваринного походження та їх облік.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1 Кількість операторів ринку, що мають заклад роздрібної торгівлі, які підпадають під вимогу отримати експлуатаційний дозвіл та не отримали його = 0;
- 2 Кількість операторів ринку, що підпадають під вимогу пройти державну реєстрацію потужності та не пройшли її = 0.

Експлуатаційний дозвіл

Доступ до ринку харчової продукції визначається двома інструментами регулювання Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» – експлуатаційний дозвіл та державна реєстрація потужності, які видаються Держпродспоживслужбою.

За вимогою Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», експлуатаційний дозвіл отримують оператори ринку, що провадять діяльність, пов'язану з виробництвом та/або зберіганням харчових продуктів тваринного походження (ч.1 ст. 23).

При цьому, ч. 2 ст. 23 передбачено виключення, згідно з яким заклади роздрібної торгівлі, що відповідають вимогам, встановленим Кабінетом Міністрів України звільнені від отримання експлуатаційного дозволу. Наразі, такі вимоги ще не визначені. Однак, такі вимоги ще не затверджені Кабінетом Міністрів України. Законом передбачено, що у випадку відсутності таких вимог, усі заклади роздрібної торгівлі підпадають під виключення.

Разом з тим, відповідно до визначення «оператор ринку» Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»

передбачено, що агропродовольчий ринок вважається оператором ринку. Таким чином, виняток не отримувати експлуатаційний дозвіл, доки Кабінет Міністрів України не затвердить певний документ, не поширюється на агропродовольчі ринки, і таким суб'єктам господарювання необхідно отримувати експлуатаційний дозвіл.

Довідково:

Агропродовольчий ринок – суб'єкт господарювання, що створює належні умови для реалізації (оптової реалізації) сільськогосподарської продукції, в тому числі харчових продуктів, на спеціально оснащених та відведених місцях відповідно до закону.

ВИСНОВКИ:

Заклади роздрібної торгівлі звільнені від вимоги отримувати експлуатаційний дозвіл. Після затвердження вимог Кабінетом Міністрів України, лише ті заклади роздрібної торгівлі, що відповідають вимогам будуть звільнені від вимоги отримувати експлуатаційний дозвіл, інші оператори ринку будуть зобов'язані отримувати. Агропродовольчі ринки – оператори ринку, що зобов'язані отримувати експлуатаційний дозвіл та під виняток не підпадають.

Державна реєстрація потужності

ПРОБЛЕМА: РА-1-Р-1-1.

РЕГУЛЮВАННЯ НЕПРАВИЛЬНО ІМПЛЕМЕНТОВАНО ВНАСЛІДОК ДОПУЩЕННЯ ПОМИЛОК ПРИ НОРМОПРОЕКТУВАННІ, ЩО ПОЛЯГАЮТЬ У НЕПРИВЕДЕННІ НАКАЗУ МІНАГРОПОЛІТИКИ ВІД 10.02.2016 №39 У ВІДПОВІДНІСТЬ ДО ВИМОГ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА ВИМОГИ ДО БЕЗПЕЧНОСТІ ТА ЯКОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ» В ЧАСТИНІ ВКЛЮЧЕННЯ ДО ЗАЯВИ ГРАФИ «КОД ЄДРПОУ ДЛЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ/КОД РНОКПП ДЛЯ ФОПІВ»

Згідно зі ст. 25 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», всі потужності, на які не вимагаються експлуатаційний дозвіл підпадають під вимогу державної реєстрації потужності.

Державна реєстрація потужності відбувається за заявницьким (декларативним) принципом.

Однак, форма заяви (згідно з наказу Мінагрополітики від 10.02.2016 №39) на проведення державної реєстрації потужності не передбачає належну ідентифікацію (зазначення коду ЄДРПОУ/РНОКПП) заявника. При цьому, ч. 4 ст. 25 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» передбачає зазначення коду ЄДРПОУ для юридичних осіб або РНОКПП для ФОПів. Таким чином, форма заяви не приведена у відповідність до норми Закону.

Довідково:

РНОКПП фізичної особи-підприємця відносяться до категорії персональних даних. РНОКПП фізичної особи-підприємця не публікуються в Єдиному державному реєстрі, згідно з ч.1 ст. 11.

ВИСНОВКИ:

Державна реєстрація потужності є необхідним та функціонуючим інструментом регулювання, що забезпечує доступ до ринку. Однак форма заяви для державної реєстрації потужності не передбачає фіксацію коду ЄДРПОУ/РНОКПП заявника, що не відповідає нормі Закону.

КЕЙС №4.3

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1» Ветеринарна довідка/ветеринарне свідоцтво;
- 2» Ветеринарне тавро;
- 3» Експертний висновок/акредитація лабораторій.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Посилення простежуваності за операторами ринку, що здійснюють виробництво/зберігання продукції тваринного походження.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1» Кількість продавців на ринку, що реалізують м'ясо без ветеринарних документів = 0;
- 2» Кількість магазинів, що реалізують м'ясо без ветеринарних документів = 0;
- 3» Кількість лабораторій, що проводять державну ветеринарно-санітарну експертизу без акредитації в національному органі з акредитації = 0.

Ветеринарна довідка/ветеринарне свідоцтво №2

ПРОБЛЕМА 1: РА-1-Р-3-3.

У ЗВ'ЯЗКУ З ВИКЛЮЧЕННЯМ ІЗ СФЕРИ ДІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВЕТЕРИНАРНУ МЕДИЦИНУ», ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННОГО ПОХОДЖЕННЯ, ЩО ПРИЗНАЧЕНА ДЛЯ СПОЖИВАННЯ ЛЮДИНОЮ, ВЕТЕРИНАРНІ ДОКУМЕНТИ НЕ Є ОБОВ'ЯЗКОВИМИ НА ТАКУ ПРОДУКЦІЮ

ПРОБЛЕМА 2: РА-1-Р-1-1.

БУЛИ ДОПУЩЕНІ ПОМИЛКИ ПРИ НОРМОПРОЕКТУВАННІ. НЕВІДПОВІДНІСТЬ ПРАВИЛ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ НА РИНКАХ ТА В МАГАЗИНАХ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВЕТЕРИНАРНУ МЕДИЦИНУ», В ЧАСТИНІ ОБОВ'ЯЗКОВОСТІ ВЕТЕРИНАРНИХ ДОКУМЕНТІВ ДЛЯ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННОГО ПОХОДЖЕННЯ, ПРИЗНАЧЕНОГО ДЛЯ СПОЖИВАННЯ ЛЮДИНОЮ

Продаж м'яса на ринках має здійснюватись, згідно з вимогами п. 5.2 Ветеринарно-санітарних правил для ринків, затверджених наказом Головного державного інспектора ветеринарної медицини України - від 04.06.96 №23, на підставі ветеринарних документів (довідок та ветеринарних свідоцтв №2).

Однак, згідно з ст. 2 Закону України «Про ветеринарну медицину», яким передбачені такі ветеринарні документи (довідки та ветеринарні свідоцтва №2), сфера його дії не розповсюджується на продукцію тваринного походження, що призначена для споживання людиною.

Аналогічні вимоги застосовуються до приймання м'ясної продукції від постачальників. Наказом Мінекономіки від 11.07.2003 №185, затверджено Правила роздрібної торгівлі продовольчими товарами. Згідно з пп. 2 п. 4.3, на кожну партію (тушу) продовольчої сировини, призначеної для реалізації на підприємствах роздрібної торгівлі в межах адміністративного району, крім документа, що

підтверджує їх якість і безпеку, повинна бути ветеринарна довідка, а для реалізації в межах України - ветеринарне свідоцтво.

Тобто, ветеринарно-санітарні правила для реалізації на ринках та правила роздрібної торгівлі вимагають наявності ветеринарних документів на м'ясо, а Закон України «Про ветеринарну медицину» не розповсюджується на суспільні відносини, що пов'язані з продукцією тваринного походження придатну для споживання людиною. **Це створює колізію в законодавстві, подвійні та непрозорі правила гри на ринку для бізнесу.**

Ветеринарне тавро

ПРОБЛЕМА: РА-1-R-1-1.

**БУЛИ ДОПУЩЕНІ ПОМИЛКИ ПРИ НОРМОПРОЕКТУВАННІ.
НЕВІДПОВІДНІСТЬ ПРАВИЛ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ ПРОДОВОЛЬЧИМИ
ТОВАРАМИ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА
ДОТРИМАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ХАРЧОВІ ПРОДУКТИ,
КОРМИ, ПОБІЧНІ ПРОДУКТИ ТВАРИННОГО ПОХОДЖЕННЯ, ЗДОРОВ'Я
ТА БЛАГОПОЛУЧЧЯ ТВАРИН» (ЗАКОН ПРО КОНТРОЛЬ)**

Згідно з вимогами п. 4.3 Правил роздрібної торгівлі продовольчими товарами, що затверджені Наказом Мінекономіки від 11.07.2003 №185 (Правила роздрібної торгівлі), встановлено вимогу, що на м'ясо має бути нанесено тавро ветеринарного нагляду.

Однак, такі вимоги Правил роздрібної торгівлі суперечать Закону про контроль, адже передбачено, що на м'ясо має бути нанесено позначку придатності (після забою) та ідентифікаційну позначку (після пакування).

Правила роздрібної торгівлі мають бути приведені у відповідність до Закону про контроль.

ВИСНОВКИ:

«Ветеринарне тавро» – позначка, яка не передбачена законами України. Це створює проблему подвійного регулювання та формує непрозорі правила ведення бізнесу. Правила роздрібної торгівлі мають бути приведені у відповідність до Закону про контроль.

Експертний висновок/акредитація лабораторій

ПРОБЛЕМА 1: РА-1-R-3-3.

У ЗВ'ЯЗКУ З ВИКЛЮЧЕННЯМ ІЗ СФЕРИ ДІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВЕТЕРИНАРНУ МЕДИЦИНУ», ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННОГО ПОХОДЖЕННЯ, ЩО ПРИЗНАЧЕНА ДЛЯ СПОЖИВАННЯ ЛЮДИНОЮ, ВЕТЕРИНАРНІ ДОКУМЕНТИ НЕ Є ОБОВ'ЯЗКОВИМИ НА ТАКУ ПРОДУКЦІЮ

ПРОБЛЕМА 2: РА-1-R-1-1.

БУЛИ ДОПУЩЕНІ ПОМИЛКИ ПРИ НОРМОПРОЕКТУВАННІ. ПОЛОЖЕННЯ ПРО ДЕРЖАВНІ ЛАБОРАТОРІЇ ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ НА РИНКУ НЕ ПРИВЕДЕНІ У ВІДПОВІДНІСТЬ ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ХАРЧОВІ ПРОДУКТИ, КОРМИ, ПОБІЧНІ ПРОДУКТИ ТВАРИННОГО ПОХОДЖЕННЯ, ЗДОРОВ'Я ТА БЛАГОПОЛУЧЧЯ ТВАРИН» (ЗАКОН ПРО КОНТРОЛЬ)

Згідно з вимогами п. 5.1. Ветеринарно-санітарних правил для ринків, продукція тваринного походження допускається до продажу після аналізу в державній лабораторії ветеринарно-санітарної експертизи на ринку. Правовою основою функціонування таких лабораторій є наказ Державного департаменту ветеринарної медицини від 15.04.2002 №16 «Про затвердження Положення про державну лабораторію ветеринарно-санітарної експертизи на ринку».

За результатами проведення такої ветеринарно-санітарної експертизи видається експертний висновок (Додаток 4 до Положення про державну лабораторію ветеринарно-санітарної експертизи на ринку), який підписується лікарем ветеринарної медицини.

Проте, виникає проблема, адже «ветеринарно-санітарна експертиза» визначена Законом України «Про ветеринарну медицину». Однак, сфера дії цього закону (у ст. 2) не поширюється на продукцію тваринного походження призначену для споживання людиною, що створює колізію в законодавстві, подвійні та непрозорі правила гри на ринку.

Окрім цього, відповідно до Закону про контроль, лабораторії мають бути акредитовані в Національному органі України з акредитації або закордонному органу з акредитації, що відповідає вимогам міжнародного стандарту ISO 17011. Акредитація лабораторій регламентується Законом України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності».

Це означає, що будь-яка лабораторія, яка проводить аналізи з харчовими продуктами, та діє на території України, має бути акредитована.

Таким чином, державні лабораторії ветеринарно-санітарної експертизи на ринках мають бути акредитовані відповідно до Закону України «Про акредитацію з органів з оцінки відповідності».

ВИСНОВКИ:

- 1) Закон України «Про ветеринарну медицину» не розповсюджується на продукцію тваринного походження, призначену для споживання людиною, однак продавці на ринках мають проходити ветеринарно-санітарну експертизу, що створює непрозорі та неоднозначні правила ведення бізнесу.**
- 2) Ветеринарно-санітарні правила для ринків не враховують вимоги законодавства про акредитацію лабораторій. Таким чином, Правила необхідно привести у відповідність до законодавства та провести акредитацію державних лабораторій ветеринарно-санітарної експертизи на ринках.**

ЕКСПОРТ ЖИВИХ ТВАРИН ТА М'ЯСНОЇ СИРОВИНИ

КЕЙС №5.1

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1) Затвердження експортних потужностей;
- 2) Облік осіб, що здійснюють операції з товарами.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Посилення простежуваності за операторами ринку, що здійснюють виробництво/зберігання продукції тваринного походження.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1) Кількість не затверджених експортних потужностей = 0;
- 2) Кількість осіб, які здійснюють операції з товарами, що не стоять на обліку = 0.

ПРОБЛЕМА: РА-1-R-4.

ІНСТРУМЕНТ ОБРАНО ПРАВИЛЬНО, ПРОТЕ ПРОЦЕДУРА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ МІСТИТЬ ІСТОТНІ НЕДОЛІКИ

Затвердження експортних потужностей запроваджено Законом України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» (ст. 26). Затвердження експортних потужностей проводиться Держпродспоживслужбою, якщо це є умовою експорту до країни призначення продукції.

При затвердженні експортної потужності, Держпродспоживслужба проводить інспектування. Порядок затверджено наказом Мінагрополітики від 10.02.2016 №38.

Зареєстровані експортні потужності вносяться до Реєстру експортних потужностей, згідно з Порядком.

Відповідно до Порядку, Реєстр експортних потужностей, веде Держпродспоживслужба¹. Форма Реєстру експортних потужностей є недосконалою, адже ведеться в форматі таблиці **Spreadsheets on-line**.

ВИСНОВКИ:

Затвердження експортних потужностей, як інструмент регулювання має низькі корупційні ризики, однак не містить нормативно закріпленої цілі. Фактично затвердження направлено на перевірку відповідності потужності вимогам країни призначення та здійснення обліку таких потужностей. Інструмент регулювання є ефективним, однак в Законі України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» необхідно закріпити законодавчу ціль запровадження інструменту.

¹ <http://www.consumer.gov.ua/ContentPages/Reestri/38/>

Облік осіб, що здійснюють операції з товарами

ПРОБЛЕМА: РА-1-R-4-1.

ІНСТРУМЕНТ ОБРАНО ПРАВИЛЬНО, ПРОТЕ ПРОЦЕДУРА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ МІСТИТЬ ІСТОТНІ НЕДОЛІКИ

З метою збору інформації щодо кількості осіб, що здійснюють операції з товарами на території України та контролю за ними, Державна фіскальна служба України, веде централізований облік осіб¹, (Митний кодекс України та Порядок обліку осіб, які здійснюють операції з товарами, затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 15.06.2015 №552 – далі Порядок).

Однак, Порядок не містить положень щодо процедури оскарження рішень про відмову у реєстрації або повернення заяви особи, що має намір зареєструватись, як така, що здійснює операції з товарами, що створює додатковий бар'єр для ведення зовнішньоекономічної діяльності.

ВИСНОВКИ:

Інструмент регулювання є ефективним та має середні корупційні ризики, за відсутності процедури оскарження рішень органів ДФС, що може істотно вплинути на ведення бізнесу. Необхідно внести зміни до Митного кодексу України та Порядку обліку осіб, які здійснюють операції з товарами, затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 15.06.2015 №552 в частині визначення порядку оскарження рішень про відмову в реєстрації.

¹ <https://cabinet.sfs.gov.ua/registers>

КЕЙС №5.2

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1 Міжнародний сертифікат на харчові продукти, на вимогу країни-імпортера;
- 2 Міжнародний ветеринарний сертифікат на експорт живих тварин;
- 3 Міжнародні ветеринарні сертифікати (ветеринарні свідоцтва для країн СНД №1, №2, №3);
- 4 Компартмент.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Забезпечення державного контролю товарів, що знаходяться в обігу міжнародної торгівлі.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1 Кількість виданих міжнародних сертифікатів;
- 2 Кількість компартментів, які встановлені на запит оператора ринку.

Міжнародний сертифікат на харчові продукти, на вимогу країни-імпортера

ПРОБЛЕМА: РА-1-R-4.

ІНСТРУМЕНТ ОБРАНО ПРАВИЛЬНО, ПРОТЕ ПРОЦЕДУРА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ МІСТИТЬ ІСТОТНІ НЕДОЛІКИ

Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» передбачає обов'язок Держпродспоживслужби видати міжнародний сертифікат на вимогу країни-імпортера (ст. 60).

Як правило, такі документи видаються для здійснення експортних операцій на вимогу країн ЄС, Албанії, Японії, Китаю, тощо. Форма таких міжнародних сертифікатів на харчові продукти, на вимогу країни імпортера узгоджується на рівні представників держав¹

Норма Закону передбачає процесуальні вимоги, щодо строків видачі таких міжнародних сертифікатів, їх мови та платності. Вартість міжнародного сертифікату, якщо інше не визначено законом, становить **0,05** місячної мінімальної заробітної плати.

Але суттєвим недоліком є той факт, що процесуальні норми видачі міжнародного сертифікату на вимогу країни стосуються товарів нетваринного походження. Таким чином, Закон передбачає видачу міжнародних сертифікатів на вимогу країни-імпортера, однак процесуальні вимоги для видачі таких сертифікатів на продукцію тваринного походження в Законі відсутні.

Це означає, що сертифікат здоров'я на продукцію тваринного походження видається на невизначених умовах.

¹ <https://goo.gl/EKDLtu>

ВИСНОВКИ:

Невизначеність порядку видачі міжнародних сертифікатів на продукцію тваринного походження у законодавстві створює додаткові ризики для ведення бізнесу та негативно впливає на його ведення, через що необхідно внести відповідні зміни до Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів».

Міжнародний ветеринарний сертифікат на експорт живих тварин

ПРОБЛЕМА: РА-1-R-4.

ІНСТРУМЕНТ ОБРАНО ПРАВИЛЬНО, ПРОТЕ ПРОЦЕДУРА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ МІСТИТЬ ІСТОТНІ НЕДОЛІКИ

Форма міжнародних ветеринарних сертифікатів на експорт тварин узгоджується на рівні представників держав¹. Наприклад, Україна має затверджені міжнародні ветеринарні сертифікати на експорт живих тварин в такі країни як Грузія, Йорданія, Туреччина, тощо.

Однак, в законодавстві невизначеною є процедура видачі таких міжнародних ветеринарних сертифікатів, для бізнесу, в якому будуть деталізовані загальні положення – строки, порядок подачі документів, вартість, місце отримання, порядок оскарження. Відсутність таких деталей зумовлює високі корупційні ризики інструменту регулювання та робить його недружнім до бізнесу.

ВИСНОВКИ:

Невизначеність процедури видачі міжнародних ветеринарних сертифікатів на експорт живих тварин створює додаткові бар'єри для суб'єктів господарювання.

Міжнародні ветеринарні сертифікати (ветеринарні свідоцтва для країн СНД №1, №2, №3)

ПРОБЛЕМА 1: РА-1-R-4.

ІНСТРУМЕНТ ОБРАНО ПРАВИЛЬНО, ПРОТЕ ПРОЦЕДУРА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ МІСТИТЬ ІСТОТНІ НЕДОЛІКИ

ПРОБЛЕМА 2: РА-2-R-3-1.

ДОПУЩЕННІ ПОМИЛКИ ПРИ НОРМОПРОЕКТУВАННІ

Міжнародні ветеринарні сертифікати (для експорту в СНД) є ветеринарними документами та мають статус документів дозвільного характеру, а порядок їх видачі розроблено у відповідності до Закону України «Про адміністративні послуги», на відміну від інших міжнародних ветеринарних сертифікатів або міжнародних сертифікатів на вимогу країни-імпортера.

Довідково:

Ветеринарне свідоцтво №1 застосовується до тварин/комах; ветеринарне свідоцтво №2 застосовується до харчових продуктів тваринного походження; ветеринарне свідоцтво №3 застосовується до технічної сировини та кормів.

¹ <https://goo.gl/EKDLtu>

Разом з тим, такі положення входять у колізію з нормою ст. 2 Закону України «Про ветеринарну медицину», згідно з якою, цей Закон не поширюється на продукцію тваринного походження призначеного для споживання людиною, тому видача міжнародного ветеринарного сертифікату – ветеринарного свідоцтва №2 для цілей експорту в країни СНД не відповідає сфері дії Закону України «Про ветеринарну медицину». Отже, необхідно законодавчо врегулювати цю колізію.

ВИСНОВКИ:

Суперечність у законодавстві може створити умови для визнання таких документів у судовому порядку недійсними, через що необхідно внести зміни щодо сфери дії Закону України «Про ветеринарну медицину».

Компартмент

ПРОБЛЕМА: РА-1-R-4.

ІНСТРУМЕНТ ОБРАНО ПРАВИЛЬНО, ПРОТЕ ПРОЦЕДУРА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ МІСТИТЬ ІСТОТНІ НЕДОЛІКИ, ЩО ПРИЗВОДЯТЬ ДО НЕМОЖЛИВОСТІ ДОСЯГТИ МЕТИ

Одним з дієвих механізмів вирішення існуючих проблем ринку може стати запровадження компартменталізації в Україні, що дозволить зберегти стабільну міжнародну та внутрішню торгівлю під час епізоотичного неблагополуччя в державі.

Виникнення кризових ситуацій в державі, наприклад таких, як спалахи АЧС, суттєво впливають на експорт не тільки живої худоби, а і м'яса. В таких випадках компартменталізація може стати дієвим інструментом для забезпечення біологічної безпеки.

Довідково:

Компартмент – правила, що встановлені Міжнародним епізоотичним бюро. Відповідно до ст. 65 Угоди про Асоціацію з ЄС та Додатку XIV до Угоди, Україна та ЄС зобов'язалися брати участь у дискусіях з метою реалізацію принципу компартменталізації.

Створення інструменту компартменталізації надасть можливість розділити господарства (тваринницькі) за ступенем біологічного захисту і тіз них, які матимуть необхідний рівень захисту від проникнення захворювання на їх територію, отримують статус безпечних. Це дозволить їм продовжувати здійснювати міжнародну торгівлю при спалаху епідемії та/або введення карантинного режиму на певній місцевості.

Наразі, компартмент, як поняття, введено до Закону України «Про ветеринарну медицину». Однак, практичне впровадження відбудеться після затвердження Мінагрополітики необхідних НПА для деталізації впровадження компартменту.

ВИСНОВКИ:

Відсутність впровадження компартменталізації знижує можливість українським операторам здійснювати міжнародну торгівлю в умовах епізоотії/карантинних режимів, тощо. Компартменталізація передбачена Кодексом наземних тварин Міжнародного епізоотичного бюро. Компартменталізація підлягає впровадженню в Україні, для створення додаткових можливостей українським операторам ринку та виконання міжнародних зобов'язань України.

Необхідно затвердити Проект Постанови КМУ «Про впровадження компартменталізації».

ТРАНСПОРТУВАННЯ

КЕЙС №6.1

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1» Державна реєстрація потужності;
- 2» Санітарний паспорт на транспортний засіб.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНІ ЦІЛІ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1» Забезпечення належного обліку потужностей;
- 2» Запобігання поширенню інфекційних хвороб.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1» Кількість незареєстрованих потужностей (транспортних засобів), якими перевозяться харчові продукти = 0;
- 2» Зниження кількості або відсутність осіб, що захворіли на інфекційні хвороби внаслідок вживання м'яса, яке перевозиться у транспортних засобах щодо яких отримано санітарний паспорт.

ПРОБЛЕМА 1: РА-1-R-4.

ІНСТРУМЕНТ ОБРАНО ПРАВИЛЬНО, ПРОТЕ ПРОЦЕДУРА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ МІСТИТЬ ІСТОТНІ НЕДОЛІКИ, ЩО ПРИЗВОДИТЬ ДО НЕМОЖЛИВОСТІ ДОСЯГНУТИ МЕТИ (ВИРІШИТИ ПРОБЛЕМУ), ОСКІЛЬКИ ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ, ЯК ПОТУЖНОСТЕЙ, НЕ ЗАБЕЗПЕЧУЄ НАЛЕЖНОГО РІВНЯ ПРОСТЕЖУВАНOSTІ

ПРОБЛЕМА 1: РА-1-R-1.

РЕГУЛЮВАННЯ НЕПРАВИЛЬНО ІМПЛЕМЕНТОВАНЕ, АДЖЕ БУЛО ДОПУЩЕНО ПОМИЛКИ ПІД ЧАС НОРМОПРОЕКТУВАННЯ, ЯКІ ПОЛЯГАЮТЬ У НЕ ПРИВЕДЕННІ ПІДЗАКОННИХ НПА У ВІДПОВІДНІСТЬ ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА ВИМОГИ ДО БЕЗПЕЧНОСТІ ТА ЯКОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ»)

Законом України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» (Закон про безпечність продуктів) передбачено, що державній реєстрації підлягають потужності з виробництва та/або обігу харчових продуктів, на які не вимагається отримання експлуатаційного дозволу (ч. 1 ст. 25).

Водночас, Законом про безпечність продуктів встановлено пом'якшення для декількох транспортних засобів, які реєструються одним суб'єктом, а саме державна реєстрація транспортних засобів за кумулятивним принципом (ч. 1 ст. 25). За таких умов, наприклад 100 автомобілів може бути зареєстровано за 1 (одним) номером потужності. Проте, такий підхід фактично нівелює принцип простежуваності, адже внаслідок застосування останнього втрачається змога встановити, яким саме транспортним засобом здійснювалось перевезення певного об'єкта санітарних заходів (м'яса).

Поряд з цим, Ветеринарно-санітарні правила для боєнь, забійно-санітарних пунктів господарств та подвірного забою тварин, затверджені наказом Державного департаменту ветеринарної медицини Мінагрополітики від 14.01.2004 №4 (далі – Ветеринарно-санітарні правила), передбачають, що реалізація та перевезення продукції тваринного походження, отриманої на бойні, проводиться з відома офіційного лікаря ветеринарної медицини або іншого спеціаліста державної установи ветеринарної медицини з дотриманням діючих ветеринарно-санітарних вимог транспортними засобами, що мають санітарний паспорт (п. 5.8.). Таке положення кореспондується із п. 12.3. Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених наказом Міністерства транспорту України від 14.10.1997 №363.

Попри це, Законом про безпечність продуктів, яким поміж іншого встановлені гігієнічні вимоги до транспортних засобів, не передбачено можливості отримання санітарного паспорта на транспортний засіб, однак Законом про безпечність продуктів запроваджено такий інструмент регулювання, як державна реєстрація потужностей.

Таким чином вимога щодо наявності у транспортних засобів санітарного паспорта не узгоджується з приписами Закону про безпечність продуктів.

ВИСНОВКИ:

Державна реєстрація потужностей (транспортних засобів) згідно з чинним законодавством не забезпечує належного рівня простежуваності, оскільки Закон про безпечність продуктів допускає здійснення державної реєстрації потужності за кумулятивним принципом, як наслідок декілька транспортних засобів можуть бути зареєстровані під одним реєстраційним номером. Водночас, наразі на ринку існують незрозумілі правила для бізнесу, оскільки Законом про безпечність продуктів запроваджено державну реєстрацію потужностей, а підзаконні нормативно-правові акти передбачають необхідність використання такого сплячого інструменту регулювання, як санітарний паспорт транспортного засобу, який існує у зв'язку неприведенням підзаконних НПА у відповідність до Закону про безпечність продуктів.

Необхідно внести зміни до Закону про безпечність продуктів та Ветеринарно-санітарних правил.

ПРОБЛЕМА: РА-1-R-1.

РЕГУЛЮВАННЯ НЕПРАВИЛЬНО ІМПЛЕМЕНТОВАНЕ ВНАСЛІДОК ДОПУЩЕННЯ ПОМИЛКИ ПІД ЧАС НОРМОПРОЕКТУВАННЯ, ЯКА ПОЛЯГАЄ У НЕЗАТВЕРДЖЕНІ МІНІНФРАСТРУКТУРИ ПРАВИЛ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТВАРИН ОКРЕМИМИ ВИДАМИ ТРАНСПОРТУ, А НАЯВНИХ НПА НЕДОСТАТНЬО ДЛЯ НАЛЕЖНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПЕРЕВЕЗЕННЯМ ТВАРИН ВІДПОВІДНИМИ ВИДАМИ ТРАНСПОРТУ

За змістом Правил транспортування тварин, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 16.11.2011 №1402 (Правила транспортування тварин), перевезення тварин залізничним, автомобільним, морським і річковим, авіаційним транспортом здійснюється відповідно до правил, що затверджуються Мінінфраструктури (п. п. 35, 36, 37, 38).

Проте, Мінінфраструктури не затверджувало правил перевезення тварин залізничним транспортом, натомість на даний час чинними є Правила перевезення тварин, птиці та інших вантажів, які підлягають державному ветеринарно-санітарному контролю, затверджені наказом Міністерства транспорту України від 09.12.2002 №873.

В той же час, Правила перевезення тварин автомобільним транспортом також не затверджувалися у вигляді окремого документа, однак чинними є Правила перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджені наказом Міністерства транспорту України від 14.10.1997 №363, що містять лише окремі положення щодо перевезення тварин автомобільним транспортом.

Перевезення вантажів морським транспортом здійснюється відповідно до Державних санітарних правил для морських суден України (ДСП 7.7.4. - 057 - 2000), затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 20.12.2000 №57. Водночас правила перевезення тварин морським транспортом у вигляді окремого документа Мінінфраструктури наразі не затвердило, а щодо перевезення тварин річковим транспортом, то в Україні наразі відсутній НПА.

Поряд з цим, Правила повітряних перевезень вантажів, затверджені наказом Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації від 14.03.2006 №186 та Інструкція з організації перевезень вантажів повітряним транспортом, затверджена наказом Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації від 02.11.2005 №822, містять незначну кількість положень щодо перевезення тварин авіаційним транспортом. Більше того, вказані НПА затверджені наказом Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації, в той час як Мінінфраструктури відповідних правил не затверджувало.

ВИСНОВКИ:

Для повного і всебічного врегулювання перевезення тварин певними видами транспорту, необхідно щоб Мінінфраструктури затвердило відповідні правила, що вбачається із Правил транспортування тварин. Водночас правила, котрі наразі регулюють сферу перевезення тварин стосуються лише її окремих аспектів.

КЕЙС №6.2

ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ:

Товарно-транспортна накладна.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Списання товарно-матеріальних цінностей, облік на шляху їх переміщення, оприбуткування, складського, оперативного та бухгалтерського обліку, а також для розрахунків за перевезення вантажу та обліку виконаної роботи.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Здійснення простежуваності та обліку товарно-матеріальних цінностей на шляху їх переміщення.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1) Кількість оформлених накладних;
- 2) Кількість вантажу перевезеного без накладних = 0.

ПРОБЛЕМА: РА-1-Р-2.

НЕПРАВИЛЬНО ОБРАНІ ІНСТРУМЕНТИ (ЗАСОБИ) РЕГУЛЮВАННЯ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ МЕТИ, ОСКІЛЬКИ ОБРАНИХ ІНСТРУМЕНТІВ НЕДОСТАТНЬО ЗАДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ПРОСТЕЖУВАНOSTІ У ЧАСТИНІ НАДХОДЖЕННЯ М'ЯСА ВІД ВИРОБНИКА ДО ОСОБИ, ЯКА ПРИЙМАЄ (КУПУЄ) М'ЯСО

Законом України «Про автомобільний транспорт» (ст. 48), Законом України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» (ч. 7 ст. 37) і Правилами перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затвердженими наказом Міністерства транспорту України від 14.10.1997 №363 (п. 11.1.), для здійснення внутрішніх перевезень вантажів запроваджено супроводжувачий інструмент регулювання: **товарно-транспортна накладна**.

Довідково:

Товарно-транспортна накладна – єдиний для всіх учасників транспортного процесу юридичний документ, що призначений для списання товарно-матеріальних цінностей, обліку на шляху їх переміщення, оприбуткування, складського, оперативного та бухгалтерського обліку, а також для розрахунків за перевезення вантажу та обліку виконаної роботи (п. 1 Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених наказом Міністерства транспорту України від 14.10.1997 №363).

Законом України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» визначено, об'єкти санітарних заходів (зокрема м'ясо) в обігу мають супроводжуватись лише товарно-транспортними накладними, якщо таке транспортування не пов'язано зі здійсненням експортних або імпорتنих операцій та інше не визначено законом. (ч. 7 ст. 37).

Основною метою запровадження товарно-транспортних накладних є здійснення простежуваності у частині надходження м'яса від виробника до особи, котра приймає (купує) м'ясо, проте на практиці така мета не може бути досягнутою, адже після змішування м'яса (партії м'яса з іншими партіями м'яса) неможливо відслідкувати, яка особа постачала конкретну продукцію.

ВИСНОВКИ:

Оформлення товарно-транспортних накладних не дозволяє простежити постачання м'яса від виробника до особи, яка приймає (купує) м'ясо, внаслідок змішування такого м'яса з м'ясом отриманим від інших виробників, а тому досягнути мету відповідного методу регулювання неможливо.

Необхідно вдосконалити процедуру простежуваності шляхом внесення змін до Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів».

ПРОБЛЕМА: РА-1-R-1. РЕГУЛЮВАННЯ БУЛО НЕПРАВИЛЬНО ІМПЛЕМЕНТОВАНЕ У ЗВ'ЯЗКУ З ДОПУЩЕННЯМ ПОМИЛКИ ПІД ЧАС НОРМОПРОЕКТУВАННЯ, ЯКА ПОВ'ЯЗАНА ІЗ СКАСУВАННЯМ НПА, КОТРИЙ ЗАПРОВАДЖУВАВ ДОВІДКУ ЩОДО ПРОХОДЖЕННЯ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ ВІДПОВІДНОЇ ОБРОБКИ

З огляду на Правила перевезення швидкопсувних вантажів, затверджені наказом Міністерства транспорту України від 09.12.2002 №873 (Правила перевезення), подані для завантаження швидкопсувних вантажів вагони повинні відповідати вимогам ст. 31 Статуту залізниць України та відповідати санітарним вимогам. Перед подачею вагонів або контейнерів під завантаження м'яса, м'ясопродуктів, масла вершкового, сирів плавлених та твердих сичужних, а також продовольчих вантажів, що перевозяться без транспортної тари насипом або навалом, надається довідка щодо проходження транспортними засобами відповідної обробки (п. 1.3.).

В свою чергу, Державні санітарні норми та правила «Транспортування продовольчої продукції», затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14.05.2004 №239 (Державні санітарні норми) передбачали, що факт проведення санітарної обробки транспортного засобу посвідчується довідкою. Довідки надаються установами, що здійснюють санітарну обробку, та повинні містити визначену Державними санітарними нормама інформацію (п. 2.22.).

Однак, Державні санітарні норми наразі скасовані, а тому Правила перевезення встановлюють незрозумілі правила для бізнесу, оскільки вимагають надання документу, який фактично отримати неможливо.

ВИСНОВКИ:

Недоліки, допущені під час скасування Державних санітарних норм, можуть призвести до негативних наслідків для бізнесу у зв'язку з чим Правила перевезення потребують перегляду.

Необхідно внести зміни до Правил перевезення щодо виключення неактуальних положень.

КЕЙС №6.3

ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ:

Особиста медична книжка працівника.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Підтримання належного санітарно- гігієнічного стану та запобігання поширенню інфекційних хвороб.

ІНДИКАТОР ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

Зниження кількості осіб, які захворіли = 0.

ПРОБЛЕМА: РА-1-R-1.

РЕГУЛЮВАННЯ БУЛО НЕПРАВИЛЬНО ІМПЛЕМЕНТОВАНЕ, У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ДОПУЩЕННЯМ ПОМИЛОК ПІД ЧАС НОРМОПРОЕКТУВАННЯ, ЩОДО ВИДУ ДОКУМЕНТА, ЯКИЙ ПОВИНЕН ОТРИМАТИ СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» (п. 5 ч. 2 ст. 40) зобов'язує оператора ринку, які займаються розведенням тварин, полюванням або первинним виробництвом продуктів тваринного походження, забезпечувати допуск до виробництва та/або здійснення обігу харчових продуктів персоналу, стан здоров'я якого не становить загрози безпечності харчових продуктів та який пройшов обов'язковий медичний огляд і навчання (підготовку), що має бути документально підтверджено.

Поряд з цим, до переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2001 р. №559 (Перелік), включено, поміж іншого, водіїв, зайнятих транспортуванням харчової продукції на всіх видах транспорту, як осіб діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення і може призвести до поширення інфекційних хвороб (п. 1), котрим згідно з Порядком проведення обов'язкових профілактичних медичних оглядів та видачі особистих медичних книжок, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2001 р. №559 (Порядок), для проходження профілактичних медичних оглядів видаються особисті медичні книжки (п. 1).

Всупереч наведеному припису Порядку, Правила перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджені наказом Міністерства транспорту України від 14 жовтня 1997 року №363 (Правила) передбачають наявність у водія (експедитора) зайнятого перевезенням харчових продуктів санітарної книжки з результатами медичного огляду (п. 12.4.).

Таким чином Правила передбачають отримання водієм (експедитором) документа, що не узгоджується з Порядком, створюючи незрозумілі вимоги до бізнесу.

ВИСНОВКИ:

Суперечливі положення підзаконних правових актів щодо документа, котрий необхідно отримати водіям транспортних засобів для перевезення продуктів харчування потребують приведення у відповідність з метою створення прозорих умов ведення суб'єктами своєї господарської діяльності.

Внести зміни до Правил в частині виключення неактуальних норм.

ПРОБЛЕМА: РА-1-R-1.

РЕГУЛЮВАННЯ НЕПРАВИЛЬНО ІМПЛЕМЕНТОВАНЕ ВНАСЛІДОК ДОПУЩЕННЯ ПОМИЛКИ ПІД ЧАС НОРМОПРОЕКТУВАННЯ, ЯКА ПОВ'ЯЗАНА ІЗ СКАСУВАННЯМ НПА, КОТРИЙ ЗАПРОВАДЖУВАВ ЗАСТОСУВАННЯ ТАКОГО ІНСТРУМЕНТУ РЕГУЛЮВАННЯ, ЯК «ДОЗВІЛ КАРАНТИННОЇ СЛУЖБИ»

За змістом Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених наказом Міністерства транспорту України від 14.10.1997 №363 (Правила), при перевезенні тварин і птиці вантажовідправник зобов'язаний видати Перевізнику (експедитору) ветеринарне свідоцтво встановленої форми, а у разі потреби – і дозвіл карантинної служби (п. 19.5.9.).

Проте, наразі не існує такого органу державної влади як карантинна служба, натомість відповідні повноваження на даний час виконує Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (Держпродспоживслужба).

Водночас, Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2015 №667 передбачає, що Держпродспоживслужба відповідно до покладених на неї завдань у випадках, встановлених законом, видає документи дозвільного характеру, передбачені Законом України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» (п. 16 ч. 4).

Поряд з цим, Закон України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» не передбачає можливості видачі такого документа, як дозвіл карантинної служби.

Більше того, формулювання «у разі потреби» надає суб'єктам владних повноважень надмірну дискрецію щодо вирішення питання про наявність/відсутність відповідної потреби та суперечить необхідності встановлення обов'язків для бізнесу таким чином, щоб уникнути можливості подвійного тлумачення.

Крім того, необхідність наявності у перевізника ветеринарного свідоцтва встановленої форми свідчить про невідповідність п. 19.5.9. Правил та додатку 21 до Правил Закону України «Про ветеринарну медицину», адже останній не поширюється на продукти тваринного походження для споживання людиною (ч. 2 ст. 2).

ВИСНОВКИ:

Нормативно-правові акти потребують приведення у відповідність до діючого законодавства, адже наявність у Правилах застарілих приписів може призвести до негативних наслідків для бізнесу, та зловживання органами державної влади своїми повноваженнями.

Для усунення невідповідності потрібно виключити із Правил неактуальні положення.

КЕЙС №6.4

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1» Ветеринарна довідка;
- 2» Ветеринарне свідоцтво.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНІ ЦІЛІ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1» Забезпечення простежуваності;
- 2» Не допущення поширення хвороб та збереження епізоотичного благополуччя території країни.

ІНДИКАТОР ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

Кількість випадків хвороб = 0.

ПРОБЛЕМА 1: РА-1-Р-4.

ІНСТРУМЕНТ ОБРАНО ПРАВИЛЬНО, ПРОТЕ ПРОЦЕДУРА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ МІСТИТЬ ІСТОТНІ НЕДОЛІКИ ЩО МОЖЕ ПРИЗВЕСТИ ДО КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ ТА НАДМІРНЕ НАВАНТАЖЕННЯ НА БІЗНЕС

ПРОБЛЕМА 2: РА-1-Р-4-4.

ПРОЦЕДУРА ПЕРЕДБАЧАЄ НЕОБХІДНІСТЬ ОТРИМАННЯ ПРОМІЖНИХ РІШЕНЬ/ВИСНОВКІВ/ЕКСПЕРТИЗ

Відповідно до Статті 32 ЗУ «Про ветеринарну медицину», переміщення тварин може здійснюватися тільки у супроводі ветеринарних документів. Згідно з «Правилами заповнення, зберігання, списання ветеринарних документів та вимог до їх обліку», «посадова особа при видачі ветеринарного документа засвідчує тільки те, у чому особисто переконана, або те, що підтверджується іншими ветеринарними документами встановленої форми, виданими ветеринарними фахівцями, що мають право на оформлення цих документів».

За інформацією операторів ринку ця процедура не працює у випадку передзабійного клінічного огляду – перед переміщенням свиней на забій. Навіть якщо підприємство має ліцензію на провадження господарської діяльності з ветеринарної практики, а отже, кваліфікованого фахівця, здатного здійснити вибіркову термометрію та вести відповідні журнали (щоб надати інформацію про клінічний стан тварин, вакцинації й застосування антибіотиків), право здійснювати клінічний огляд свиней перед відправленням на забій має право лише державний лікар ветеринарної медицини.

Як свідчить виробнича практика, цього не відбувається – клінічний огляд перед відправленням на забій державні лікарі не здійснюють. Проте без оплати послуги клінічного огляду партії (за тарифом згідно з Наказом Мінагрополітики № 96 від 13.02.2013), дозвільні документи не видають. Наприклад, ферма закритого циклу на **1250** свиноматок у середньому щотижня реалізує на забій **600** голів. Це **1136,32 грн: 627,52 грн** (за огляд партії від **1** до **500** голів) + **508,80 грн** (за кожні наступні **100** голів).

Аналогічна ситуація з клінічним оглядом тварин під час карантину. Згідно зі Статтею 35 ЗУ «Про ветеринарну медицину», «тварини допускаються у стадо тільки після закінчення профілактичного карантину тварин на підставі письмового

дозволу державного інспектора ветеринарної медицини». Цей письмовий дозвіл можна отримати лише після сплати клінічного огляду партії державному лікарю ветеринарної медицини. У випадку, якщо підприємство перевозить своїх поросят з маточника на відгодівлю на окремий виробничий майданчик, що знаходиться в іншій адміністративно-територіальній одиниці), то може оплачувати від **двох** до **чотирьох** клінічних оглядів (постановка на карантин і зняття з карантину як у маточнику, так і відгодівельнику) партії. Ускладнює ситуацію необхідність діагностичних досліджень поросят під час карантину.

ВИСНОВКИ:

Таким чином, в зв'язку з недосконалістю законодавства процедура видачі ветеринарних документів для переміщення тварин є непрозорою та створює додаткове навантаження на бізнес. Необхідно затвердити нормативно-правовий акт щодо відбору та профілактичного карантинування тварин при переміщенні.

5 | ПРОБЛЕМИ РИНКУ М'ЯСА ТА ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО НИХ

5.1

АНАЛІЗ ЗАГАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ РИНКУ М'ЯСА

Проблеми на ринку м'яса в Україні, що аналізуються в цьому розділі отримані та підготовлені шляхом експертного аналізу наявних аналітичних матеріалів, частково за результатами відкритого анкетування всіх зацікавлених сторін, повідомлень ЗМІ та консультацій, тощо.

ПЕРЕЛІК ЗАГАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ЇХ КЛЮЧОВИХ ПОКАЗНИКІВ

Проблема	Гострота проблеми	Масштаб проблеми	Динаміка проблеми	Важливість проблеми	Пріоритетність проблеми (визначення в стратегічних актах)	Місце проблеми у рейтингу за важливістю та пріоритетністю
Неконтрольоване поширення африканської чуми свиней	Висока	Дуже великий	Негативна	Дуже важлива	Пріоритетна	1
Розвиток резистентності та наявність залишків антибіотиків у м'ясній сировині	Висока	Дуже великий	Незмінна	Дуже важлива	Не пріоритетна	2
Наявність неідентифікованих тварин	Висока	Великий	Позитивна	Дуже важлива	Пріоритетна	3
Дефекти процедури проходження оцінки впливу на довкілля	Висока	Великий	Незмінна	Дуже важлива	Не пріоритетна	4
Значна кількість м'яса нелегального походження	Середня	Середній	Незмінна	Важлива	Частково пріоритетна	5
Недостатня кількість споживання м'яса на одну особу (в порівнянні із споживанням країн ЄС та США)	Незначна	Незначний	Позитивна	Важлива	Не пріоритетна	6
Скорочення у господарствах населення та с/г підприємствах поголів'я великої рогатої худоби та свиней.	Середня	Середній	Негативна	Важлива	Не пріоритетна	7
Забрудненість навколишнього природного середовища нелегальними пунктами забою	Незначна	Середній	Незмінна	Важлива	Не пріоритетна	8
Недостатній рівень кооперації	Середня	Середній	Позитивна	Важлива	Пріоритетна	9
Відсутнє або потенційно дороге страхування сільськогосподарських виробників від ризиків АЧС	Незначна	Середній	Незмінна	Важлива	Пріоритетна	10
Повільний механізм виплати компенсацій під час спалахів АЧС	Незначна	Середній	Незмінна	Важлива	Не пріоритетна	11

ПРОБЛЕМА: НЕКОНТРОЛЬОВАНЕ ПОШИРЕННЯ АФРИКАНСЬКОЇ ЧУМИ СВИНЕЙ АЧС

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВА КАРТКА ПРОБЛЕМИ

НОСІЙ ПРОБЛЕМИ:

- 1 Агропромислові виробники свинини;
- 2 Господарства населення;
- 3 Споживачі продукції (через зростання вартості).

ПРИЧИНИ:

- 1 Відсутній дієвий контроль при переміщенні живих тварин та сировини;
- 2 Відсутній дієвий контроль при утилізації продуктів тваринного походження;
- 3 Стихійна торгівля живими тваринами та сировиною;
- 4 Подворовий забій;
- 5 Відсутність компартменту.

РИЗИКИ:

- 1 Висока летальність серед тварин;
- 2 Невиліковність хвороби;
- 3 Стійкість вірусу у субпродуктах (ковбаси до 5 місяців, в ґрунтах до 15 років);
- 4 65% випадків серед домашніх тварин.

НАСЛІДКИ:

- 1 Запровадження режиму у сфері торгівлі свининою, закриття ринків;
- 2 Економічні збитки держави (як приклад агрокомбінат «Калита»);
- 3 Економічні збитки та закриття МСБ.

ОПИС ПРОБЛЕМИ:

Ситуація з поширення АЧС є складною не тільки в Україні, а і в Європі загалом. Інформація Європейської системи нотифікації про хвороби тварин (ADNS) свідчить, що найбільше випадків спалахів АЧС серед домашніх тварин впродовж 2018 року зафіксовано в Румунії та Польщі:

- ◆ Польща – з 1 січня по 31 липня 2018 року – **78** випадків АЧС серед домашніх тварин (уражено понад **20 тис.** поголів'я). У дикій фауні за цей період зафіксовано **1712** випадків (**3 тис.** ураженого поголів'я).
- ◆ Румунія – з 1 січня по 31 липня 2018 року – **544** випадків серед домашніх тварин (понад **70,8 тис.** – ураженого поголів'я).

За інформацією Держпродспоживслужби в Україні протягом 2018 року було зафіксовано **145** випадків, серед яких **93** випадки серед домашніх тварин.

Таке неконтрольоване поширення АЧС має серйозні наслідки для держави та для бізнесу. В першу чергу розповсюдження хвороби призводить до закриття ринків та встановлення спеціальних режимів в сфері торгівлі сировиною та живцем. Ураження великої кількості поголів'я тягне за собою тяжкі економічні наслідки не тільки для бізнесу, а і для держави.

Довідково:

За інформацією Держпродспоживслужби щорічна потреба в коштах на проведення загальної вакцинації (протиєпізоотичних заходів) не задовольняється, оскільки державним бюджетом передбачається значно менше від необхідного фінансування.

ШЛЯХИ (АЛЬТЕРНАТИВИ) ВИРІШЕННЯ:

- 1 ➤ Посилення державного контролю;
- 2 ➤ Ідентифікація та реєстрація всього поголів'я свиней;
- 3 ➤ Збільшення штрафних санкцій;
- 4 ➤ Запровадження механізму відшкодування збитків з державного бюджету;
- 5 ➤ Збільшення державного фінансування проведення протиепізоотичних заходів;
- 6 ➤ Запровадження компартменталізації.

ПРОБЛЕМА: НАЯВНІСТЬ НЕІДЕНТИФІКОВАНИХ ТВАРИН

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВА КАРТКА ПРОБЛЕМИ

НОСІЙ ПРОБЛЕМИ:

- 1 Агропромислові виробники;
- 2 Господарства населення;
- 3 Споживачі продукції.

ПРИЧИНИ:

- 1 Складність процедур реєстрації;
- 2 Незрозумілі правила ідентифікації;
- 3 Відсутня державна підтримка для проведення ідентифікації тварин серед населення.

РИЗИКИ:

- 1 Відсутність повноцінної інформації про поголів'я тварин в країні;
- 2 Можливість забою неідентифікованих тварин в господарствах населення до 3 голів які можуть бути інфікованими;
- 3 Стихійна торгівля безконтрольною неякісною продукцією.

НАСЛІДКИ:

- 1 Відсутність належного контролю за епізоотичним станом в державі;
- 2 Отруєння населенням неякісною продукцією;
- 3 Відсутня належна простежуваність за обігом неідентифікованих тварин в господарствах населення та, як наслідок, сировини.

ОПИС ПРОБЛЕМИ:

Домашні господарства та агропромислові виробники, що утримують ВРХ та свиней зобов'язані проводити ідентифікацію та реєстрацію тварин відповідно до вимог діючого законодавства.

Однак через складність процедур та заплутаність правил ідентифікації та реєстрації тварин не всі учасники на ринку виконують зазначені вимоги закону. Відсутність контролю за неідентифікованими тваринами в господарствах населення, що не мають реєстрації потужностей, або не зареєстровані як суб'єкти господарювання додатково підтримують небажання населення проводити необхідну ідентифікацію та реєстрацію тварин.

За інформацією представників Асоціації «М'ясної галузі» (результати анкетування) однією з причин виникнення проблеми неідентифікованих та незареєстрованих тварин є небажання громадянами, що утримують тварин в домашніх господарствах, втратити пільги та субсидії. Так, вони не хочуть реалізовувати власну продукцію офіційно, оскільки дохід від реалізації вплине на розрахунок субсидій (відшкодування ЖК послуг, придбання палива чи газу, тощо).

Водночас **досвід країн ЄС** свідчить про те, вони пройшли довгий шлях для відповідності ідентифікації тварин вимогам ЄС, а окремі з них змушені були докласти суттєвих зусиль для перетворення паперових карток в електронні бази даних, котрі постійно поповнюються новими розділами. Зокрема, в **Нідерландах система ідентифікації тварин** пов'язана з органами державної влади та нагляду, програмою дотаційної підтримки, забійними пунктами, перевірками тварин на кордоні, виробниками бирок та ін., а сама процедура реєстрації займає від **двох до семи** днів.

В **Данії щорічно 3% господарств перевіряються на дотримання вимог ідентифікації тварин**. Такі перевірки базуються на ризик орієнтованому підході. В випадку виявлення порушень – штраф та/або проблеми з отриманням субсидій фермерам.

Латвійська система ідентифікації тварин створена у 1998 на виконання вимог ЄС. Система об'єднує бази даних щодо ідентифікації, переміщення, забою, штучного осіменіння та ін.

Дотримання відповідних правил надало можливість запровадити систему відстеження тварин TRACES. Така система дозволяє контролювати переміщення ВРХ та відстежувати його в мережі Інтернет.

ШЛЯХИ (АЛЬТЕРНАТИВИ) ВИРІШЕННЯ:

- 1** Запровадження державної підтримки, спрямованої на ідентифікацію тварин;
- 2** Внесення змін до законодавства, що регулює отримання громадянами субсидій;
- 3** Посилення контролю за діяльністю домашніх господарств та агровиробників щодо здійснення ними ідентифікації та реєстрації тварин.

ПРОБЛЕМА: ДЕФЕКТИ ПРОЦЕДУРИ ПРОХОДЖЕННЯ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВА КАРТКА ПРОБЛЕМИ

НОСІЙ ПРОБЛЕМИ:

- 1 Агропромислові виробники;
- 2 Господарства населення;
- 3 Споживачі продукції.

ПРИЧИНИ:

- 1 Недосконалість норм НПА;
- 2 Відсутність чіткого переліку критеріїв, на підставі яких уповноважений орган буде приймати рішення про допустимість чи недопустимість будівництва та господарської діяльності під час проведення громадських слухань.

РИЗИКИ:

- 1 Зупинення здійснення господарської діяльності підприємств;
- 2 Немоżliвість створення нових суб'єктів господарювання шляхом будівництва ферм;
- 3 Відсутність інвестицій у розвиток тваринницької галузі.

НАСЛІДКИ:

- 1 Корупційні ризики у прийнятті рішення з оцінки впливу на довкілля;
- 2 Створення тіньової діяльності на ринку без відповідної реєстрації суб'єктів господарювання;
- 3 Відсутність простежуваності у виробництві м'яса;
- 4 Недоотримання бюджетом податків та зборів.

ОПИС ПРОБЛЕМИ:

Процедура оцінки впливу на довкілля, визначена Законом України «Про оцінку впливу на довкілля», передбачає такі етапи її проходження з обов'язковим проведенням громадських обговорень:

- ◆ Підготовка звіту з оцінки впливу на довкілля;
- ◆ Проведення громадських обговорень;
- ◆ Аналіз уповноваженим органом та підготовка висновку з оцінки впливу на довкілля.

Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» та Порядок передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, передбачає видачу висновку уповноваженим органом по завершенню громадських обговорень звіту оцінки впливу на довкілля. **Вимоги та критерії щодо прийняття таких висновків законодавством не визначені, що створює значні корупційні ризики під час прийняття відповідних рішень шляхом маніпулювання думкою громадськості.**

Висновок з оцінки впливу на довкілля може бути з визначенням допустимості/недопустимості провадження планованої діяльності та відповідним обґрунтуванням, критерії щодо якого також відсутні.

ЄС має найвищі у світі екологічні стандарти, розроблені протягом десятиліть. Екологічна політика ЄС ґрунтується на статтях 11 та 191-193 Договору про функціонування Європейського Союзу (ДФЕС). Відповідно до статті 191 (1) ДФЕС політика ЄС щодо довкілля направлена на досягнення таких цілей:

- ◆ збереження, захист і поліпшення якості навколишнього середовища,
- ◆ захист здоров'я людини,
- ◆ розумне і раціональне використання природних ресурсів,

запровадження заходів на міжнародному рівні для вирішення регіональних та світових екологічних проблем, зокрема боротьби зі зміною клімату.

На сьогоднішній день в ЄС діє Директива 2011/92/ЄС Європейського Парламенту та Ради про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на довкілля з доповненнями.

ШЛЯХИ (АЛЬТЕРНАТИВИ) ВИРІШЕННЯ:

Внесення змін до діючих актів (Закон України «Про оцінку впливу на довкілля», постанови Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 № 989 «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля» та Порядок передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 № 1026) в частині визначення чітких критеріїв до видачі обґрунтованих позитивних або негативних висновків оцінки впливу на довкілля.

ПРОБЛЕМА: РОЗВИТОК РЕЗИСТЕНТНОСТІ ТА НАЯВНІСТЬ ЗАЛИШКІВ АНТИБІОТИКІВ У М'ЯСНІЙ СИРОВИНІ

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВА КАРТКА ПРОБЛЕМИ

НОСІЙ ПРОБЛЕМИ:

- 1 Споживачі м'ясної продукції;
- 2 Агропромислові виробники та господарства населення.

ПРИЧИНИ:

- 1 Відсутній належний контроль за використанням ветеринарних лікарських засобів для лікувальних цілей;
- 2 Неконтрольоване використання антибіотиків для профілактики хвороб.

РИЗИКИ:

Поширення стійких до антибіотиків мікроорганізмів.

НАСЛІДКИ:

- 1 Отруєння споживачів;
- 2 Розвиток резистентності до антибіотиків.

ОПИС ПРОБЛЕМИ:

Одним із ключових негативних наслідків використання антибіотиків у тваринницькому секторі є розвиток резистентності, тобто стійкості мікроорганізмів до протимікробних речовин, а масове застосування антибіотиків лише посилює цей процес. Особливо цей фактор є небезпечним для дітей, адже їхні організми не є повною мірою сформованими. Наявність залишків антибіотиків у м'ясній сировині також може бути і причиною отруєння серед споживачів сировини.

Поряд з цим, **75-90%** антибіотиків не метаболізуються. Наслідком незасвоєння організмом антибіотиків може бути потрапляння останніх до джерел питної води.

Серед домашніх господарств поширеною є практика використання антибіотиків в малих дозах для профілактики захворювань, однак без наявної реальної необхідності, що сприяє розвитку резистентності мікроорганізмів до антибіотиків.

Ще одним негативним фактором є використання в тваринництві антибіотиків, що призначені для використання людиною.

На жаль Державна служба статистики України не володіє відомостями про використання антибіотиків у тваринництві, однак у світі частка тваринництва із застосуванням антибіотиків сягає **70%**. Такий відсоток використання антибіотиків тісно пов'язаний із зниженням ефективності впливу антибіотиків на організм людини.

В той же час, в Україні діє державна програма моніторингу залишків антибіотиків.

В ЄС діє заборона використання антибіотиків як стимуляторів росту, а їх застосування в ветеринарній медицині відбувається по рецепту ветеринара. За експертною інформацією за **п'ять** років в ЄС зменшилось використання антибіотиків на **20%**.

Також в країнах ЄС встановлені правила щодо максимально допустимих розмірів вмісту залишків антибіотиків в харчовій продукції. Існує вичерпний перелік антибіотиків, які дозволено до використання, адже вони не загрожують життю людей. Це затверджено Регламентом 37/2010 «щодо максимальних меж залишків фармакологічно активних речовин та їх класифікації в харчових продуктах тваринного походження».

Європейське агентство з лікарських засобів 16.03.2017 завершило перевірку безпеки та ефективності ветеринарних лікарських засобів, що містять оксид

цинку. Комітет Агентства з лікарських засобів для ветеринарного використання (CVMP) дійшов висновку, що загальний баланс «**користь-ризик**» для ветеринарних лікарських засобів, що містять оксид цинку, який вводиться свиням перорально, є **негативним**, оскільки переваги оксиду цинку для профілактики діареї у свиней не переважають над ризиками для навколишнього середовища. **CVMP рекомендувала відмовитися у видачі дозволів на маркетинг препаратів, що містять оксид цинку а також вилучити існуючі дозволи на продаж ветеринарних лікарських засобів, з відповідним вмістом.**¹

ШЛЯХИ (АЛЬТЕРНАТИВИ) ВИРІШЕННЯ:

- 1**» Встановлення на законодавчому рівні обмежень щодо неконтрольованого використання антибіотиків, як стимуляторів росту тварин;
- 2**» Використання антибіотиків в ветеринарній медицині за рецептом ветеринарного лікаря;
- 3**» Контроль за використанням антибіотиків серед господарств населення та агровиробників для лікувальних цілей, покращення росту, профілактики інфекцій.

¹ Джерело: <https://www.ema.europa.eu/en/medicines/veterinary/referrals/zinc-oxide>

ПРОБЛЕМА: ЗНАЧНА КІЛЬКІСТЬ М'ЯСА НЕЛЕГАЛЬНОГО ПОХОДЖЕННЯ НА РИНКУ

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВА КАРТКА ПРОБЛЕМИ

НОСІЙ ПРОБЛЕМИ:

- 1 Споживачі м'ясної продукції;
- 2 Продавці м'яса, що є зареєстрованими суб'єктами господарювання.

ПРИЧИНИ:

- 1 Стихійна торгівля;
- 2 Арагнення продавців м'яса, перш за все незареєстрованих, отримати надприбутки шляхом ухилення від сплати податків, митних зборів та інших платежів;
- 3 Недостатній контроль.

РИЗИКИ:

- 1 Несплата податків, зборів та інших платежів до Державного бюджету України;
- 2 Недотримання продавцями м'яса нелегального походження санітарно-епідеміологічних та гігієнічних вимог;
- 3 Поширення інфекційних хвороб поза увагою контролюючих органів.

НАСЛІДКИ:

- 1 Відсутність повноцінної інформації про кількість м'яса, яке перебуває в обігу;
- 2 Відсутність належної простежуваності за обігом продукції в ланцюжку виробник-споживач;
- 3 Отруєння продукцією;
- 4 Недоотримання надходжень Державним бюджетом України;
- 5 Відсутність змоги вчасно вжити заходів, пов'язаних з поширенням інфекційних хвороб, викликаних вживанням м'яса нелегального походження.

ОПИС ПРОБЛЕМИ:

Профільні асоціації та ЗМІ неодноразово публікували інформацію про значний вплив на ринок м'яса нелегального походження. Наслідком продажу сировини нелегального походження є виникнення демпінгу на ринку та зниження ціни на м'ясну продукцію. Адже, продавці м'яса нелегального походження не обтяжені необхідністю сплачувати податки, збори та інші супутні витрати.

З іншої сторони збільшується ризик недотримання санітарно-епідеміологічних та гігієнічних вимог, оскільки м'ясо нелегального походження частіше реалізується під час стихійної торгівлі, де не підлягає огляду компетентними органами/ посадовими особами. Відтак, зростає ймовірність поширення інфекційних хвороб і отруєнь, а ймовірність притягнення причетних осіб до відповідальності знижується.

В ЄС значну кількість м'яса нелегального походження на ринку займає імпордне м'ясо, яке незаконно перевозиться до Європи з третіх країн. Внутрішньому виробнику не вигідно займатися нелегальним продажем м'яса, оскільки в ЄС **для цього створена необхідна інфраструктура, а саме наявність такого поняття як «локальні/місцеві харчові продукти», які виробники можуть збувати через локальні аграрні ринки.**

Довідково:

Вирішення проблеми частково збігається з п. 94 проекту Плану пріоритетних дій Уряду на 2019 рік, адже останній передбачає будівництво та облаштування призначених прикордонних інспекційних постів для забезпечення належних заходів державного контролю на державному кордоні.

ШЛЯХИ (АЛЬТЕРНАТИВИ) ВИРІШЕННЯ:

- 1** ➤ Посилення контролю на предмет переміщення м'яса нелегального походження;
- 2** ➤ Проведення спільних спеціальних прикордонних операцій з сусідніми країнами з метою протидії переміщенню м'яса нелегального походження через кордон;
- 3** ➤ Забезпечення належного знищення вилученого на законних підставах м'яса нелегального походження.

ПРОБЛЕМА: НЕДОСТАТНЯ КІЛЬКІСТЬ СПОЖИВАННЯ М'ЯСА НА ОДНУ ОСОБУ

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВА КАРТКА ПРОБЛЕМИ

НОСІЙ ПРОБЛЕМИ:

Споживач м'ясної сировини.

ПРИЧИНИ:

Низька купівельна спроможність населення.

РИЗИКИ:

Недоотримання необхідного обсягу поживних речовин.

НАСЛІДКИ:

Недоотримання необхідного обсягу поживних речовин.

ОПИС ПРОБЛЕМИ:

За даними Державної служби статистики України баланс м'яса та м'ясопродуктів за основними видами у розрахунку на одну особу у 2017 році складає **51,7 кг** (**51,4 кг** у 2016), з яких яловичина і телятина – **7,5 кг** (**8,1 кг** у 2016), а свинина – **19,2 кг** (**19,0 кг** у 2016).

Водночас громадянин країн ЄС в середньому споживає **86 кг** м'яса (2017), а в США цей показник складає 120 кг (2016).

Відтак, кількість спожитого українцями м'яса є значно нижчою аналогічного показника в середньому серед країн ЄС, а у США кількість спожитого м'яса середньостатистичним громадянином є суттєво вищим ніж у країнах ЄС.

ШЛЯХИ (АЛЬТЕРНАТИВИ) ВИРІШЕННЯ:

Підвищення платоспроможності населення.

ПРОБЛЕМА: СКОРОЧЕННЯ ПОГОЛІВ'Я ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ ТА СВИНЕЙ У ГОСПОДАРСТВАХ НАСЕЛЕННЯ І ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВА КАРТКА ПРОБЛЕМИ

НОСІЙ ПРОБЛЕМИ:

1. Господарства населення, які займаються вирощуванням ВРХ та/або свиней;
2. Сільськогосподарські підприємства, які займаються вирощуванням ВРХ та/або свиней.

ПРИЧИНИ:

1. Спалахи хвороб серед ВРХ та свиней;
2. Капітало- та працемісткість вирощування ВРХ та свиней;
3. Переорієнтація на більш прибуткові види діяльності, наприклад вирощування зернових та олійних культур.

РИЗИКИ:

1. Набуття імпортерами м'яса домінуючих позицій на ринку України;
2. Виникнення дефіциту м'яса в Україні.

НАСЛІДКИ:

1. Послаблення конкуренції на вітчизняному ринку м'яса;
2. Виникнення залежності України від імпорту м'яса ВРХ та свиней;
3. Підвищення цін на м'ясо.

ОПИС ПРОБЛЕМИ:

За останні **п'ять** років спостерігається стійкий тренд по зменшенню поголів'я, як ВРХ, так і свиней в Україні. Причому показники зниження співставні, так сукупний середньорічний темп (CAGR) для ВРХ становить **-4,3%**, а для свиней **-4,7%**.

При цьому природа скорочення поголів'я різна, для ВРХ – це в першу чергу відсутність економічної мотивації у суб'єктів господарювання, особливо для господарств населення. У випадку свиней – африканська чума свиней (АЧС), через яку багато господарств прийняли рішення про закриття або скорочення поголів'я.

Країни Європейського Союзу мають протилежні тенденції, оскільки з 2013 року виробництво яловичини і телятини щорічно лише зростає, а ЄС за цим показником у світі поступається лише Бразилії. Поряд з цим, поголів'я свиней у ЄС, на відміну від України залишається стабільним.

ШЛЯХИ (АЛЬТЕРНАТИВИ) ВИРІШЕННЯ:

1. Підвищення умов біобезпеки на підприємствах;
2. Розвиток кооперації, що дозволить господарствам населення не тільки формувати товарні партії продукції, але й дотримуватись мінімальних вимог заходів біобезпеки;
3. Запровадження державних програм по збереженню поголів'я ВРХ.

ПРОБЛЕМА: ЗАБРУДНЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА НЕЛЕГАЛЬНИМИ ПУНКТАМИ ЗАБОЮ

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВА КАРТКА ПРОБЛЕМИ

НОСІЙ ПРОБЛЕМИ:

- 1 Громадяни, що проживають, або здійснюють господарську діяльність поруч з нелегальним пунктом забою;
- 2 Споживачі продукції, що виробляється на нелегальних пунктах забою;
- 3 Працівники нелегальних пунктів забою.

ПРИЧИНИ:

Небажання власників нелегальних пунктів забою нести необхідні витрати для забезпечення санітарно-гігієнічних, організаційних та інших заходів, вжиття яких вимагається у разі здійснення забою у передбаченому законодавством порядку.

РИЗИКИ:

- 1 Виникнення нових місць несанкціонованого захоронення продуктів забою та/або збільшення площ захоронення (забруднення);
- 2 Отруєння продукцією, що походить з нелегальних пунктів забою.

НАСЛІДКИ:

- 1 Утворення сприятливого середовища для поширення інфекційних захворювань;
- 2 Негативний вплив неналежним чином захоронених продуктів забою на мешканців навколишніх населених пунктів.

ОПИС ПРОБЛЕМИ:

Діяльність пунктів забою в Україні вимагає витрат та контактів з органами державної влади, які пов'язані з необхідністю, поміж іншого, отримання експлуатаційного дозволу, здійснення оцінки впливу на довкілля (для бійні продуктивністю понад **10 тонн** на добу), а для персоналу бійні обов'язковим є проходження медичного огляду та отримання особистих медичних книжок.

Діяльність нелегальних пунктів забою дає можливість не нести відповідних витрат та уникати перевірок контролюючими органами.

ШЛЯХИ (АЛЬТЕРНАТИВИ) ВИРІШЕННЯ:

- 1 Посилення відповідальності власників нелегальних пунктів забою;
- 2 Посилення відповідальності осіб, які здійснюють незаконне розміщення продуктів забою на ринку.

ПРОБЛЕМА: ВІДСУТНЄ АБО ПОТЕНЦІЙНО ДОРОГЕ СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИРОБНИКІВ ВІД РИЗИКІВ АЧС

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВА КАРТКА ПРОБЛЕМИ

НОСІЙ ПРОБЛЕМИ:

Сільськогосподарські виробники, що вирощують свиней.

ПРИЧИНИ:

- 1» Недостатньо врегульоване питання страхування сільськогосподарських виробників від ризиків АЧС;
- 2» Надмірна ціна страхування сільськогосподарських виробників від ризиків АЧС.

РИЗИКИ:

Завдання сільськогосподарським виробникам значних збитків внаслідок можливих спалахів АЧС.

НАСЛІДКИ:

Відсутнє страхування сільськогосподарських виробників від ризиків АЧС.

ОПИС ПРОБЛЕМИ:

Концепція державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2021 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1437, визначає однією з причин складної ситуації в аграрному секторі – недосконалу систему страхування ризиків.

Довідково:

Вирішення проблеми частково збігається з п. 22 проекту Плану пріоритетних дій Уряду на 2019 рік, оскільки передбачає забезпечення розвитку агрострахування та забезпечення страхування с/г продукції, що є об'єктом державного цінового регулювання виключно за типовими страховими продуктами.

Сільськогосподарські виробники, що займаються вирощуванням свиней несуть значні збитки через неконтрольовані спалахи АЧС в Україні.

Так, за інформацією обласних державних адміністрацій і головних управлінь Держпродспоживслужби в областях, за період з 2012 року по 11 травня 2018 тільки збитки за вилучених внаслідок проведення карантинних заходів з причини АЧС свиней в особистих селянських господарствах склали **19 млн грн** (фактично виплачено **17,5 млн грн**), а в спеціалізованих свинарських господарствах – **151,3 млн грн** (фактично виплачено **1,8 млн грн**).

Особливорідчутно питання страхування від АЧС позначилося на ПАТ «Агрокомбінат «Калита», свині якого, за інформацією підприємства, були застраховані від усього, окрім, АЧС. Однак, саме в агрокомбінаті відбувся перший в Україні спалах АЧС на промисловому виробництві, завдавши збитків на суму близько **200 млн грн**.

На сьогодні в Україні фактично відсутнє страхування сільськогосподарських виробників від ризиків АЧС адже в першу чергу воно є потенційно дорогим. Варто зазначити, що і загалом страхування сільськогосподарських виробників в тваринництві не користується попитом.

СТРАХУВАННЯ С/Г ТВАРИН У 2017 РОЦІ

Вид тварин	К-ть договорів	Страхова сума, грн	Сума премій, грн	Виплати, грн	Середня ставка премії, %
Свині	9	190 436 212	1 867 156	0	1.0%
ВРХ	13	111 514 671	486 070	0	0.4%
Птиця свійська	1	14 049 785	73 059	0	0.5%
Загалом	23	316 000 668	2 426 285	0	0.8%

За інформацією IFC (World bank group)

Оскільки від АЧС не існує вакцини, страхові компанії у всьому світі відмовляються страхувати сільські господарства від АЧС. Проте, в Індіанолісі (🇺🇸 США) діє страхова компанія James Allen Insurance, яка першою почала страхувати сільські господарства штату Індіана від АЧС в 2018 році, і навіть отримала нагороду AgriVision від Губернатора Міністерства сільського господарства штату Індіана.

ШЛЯХИ (АЛЬТЕРНАТИВИ) ВИРІШЕННЯ:

- 1 >> Запровадження сучасних методів контролю біобезпеки;
- 2 >> Часткова компенсація державою вартості страхування від АЧС.

ПРОБЛЕМА: ПОВІЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ ВИПЛАТИ КОМПЕНСАЦІЙ ПІД ЧАС АЧС

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВА КАРТКА ПРОБЛЕМИ

НОСІЙ ПРОБЛЕМИ:

С/г підприємства, які займаються вирощуванням свиней.

ПРИЧИНИ:

Ускладнений та повільний механізм виплати компенсацій під час АЧС.

РИЗИКИ:

Фактична відмова власників свиней від компенсацій на користь продажу зараженого м'яса та миттєвого отримання коштів.

НАСЛІДКИ:

Висока ймовірність подальшого поширення АЧС.

ОПИС ПРОБЛЕМИ:

Виплата компенсацій під час спалахів АЧС є необхідним фінансовим інструментом держави. Механізм компенсацій працює через місцеві бюджети, а тому є досить повільним та не завжди здатен своєчасно відшкодувати збитки населенню.

Компенсація за свиней заражених АЧС може сплачуватись протягом декількох місяців, з моменту їх знищення. Через затянутість процедури власники свиней, маючи термінову потребу в коштах часто вимушені віддавати заражене АЧС м'ясо на продаж, відмовляючись від компенсацій. Вагомим фактором, що змушує населення реалізовувати, а не знищувати свиней є те, що в місцевих бюджетах не завжди є кошти на компенсацію.

Варто також зазначити, що під реалізацію підпадає і поголів'я свиней, що є неідентифікованим та незареєстрованим офіційно, адже отримати компенсацію за таких тварин по суті неможливо.

Такі дії власників свиней лише сприяють поширенню АЧС.

Довідково:

Свинофермі «Друвас Унгурі» (🇱🇻 Латвія), де всі свині були знищені через АЧС, буде виплачено **603,838 Євро** компенсації, з посиланням на рішення уряду. Кошти будуть виплачені з резервного фонду країни.

В 🇷🇺 Румунії, в країні яка найбільше постраждала від АЧС, уряд планує виплачувати фінансову допомогу сільським господарствам, які постраждали від АЧС, за кожну свиню, що важить більше 100 кг, з подальшою підтримкою у відновленні популяції.

ШЛЯХИ (АЛЬТЕРНАТИВИ) ВИРІШЕННЯ:

- 1 ➤ Ідентифікація та реєстрація всього поголів'я свиней що утримується в господарствах населення;
- 2 ➤ Замінити виплату компенсацій із резервних фондів місцевих бюджетів, виплатами безпосередньо із бюджету Держпродспоживслужби, що надасть можливість власникам свиней отримувати компенсацію протягом кількох днів.

ПРОБЛЕМА: НЕДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ КООПЕРАЦІЇ НА РИНКУ

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВА КАРТКА ПРОБЛЕМИ

НОСІЙ ПРОБЛЕМИ:

Господарства населення, котрі вирощують ВРХ та свиней.

ПРИЧИНИ:

- 1 Недостатня поінформованість населення про переваги кооперації;
- 2 Недосконалість законодавчої бази.

РИЗИКИ:

- 1 Практична неможливість отримувати державну підтримку;
- 2 Отримання нижчих доходів, в порівнянні з тими, які може надати кооперація.

НАСЛІДКИ:

- 1 Подальше стрімке скорочення поголів'я ВРХ та свиней;
- 2 Поглиблення матеріально-технічної відсталості господарств населення.

ОПИС ПРОБЛЕМИ:

Аналіз ринку виробництва м'яса в Україні засвідчив, що населення станом на 01.01.2018 року вирощує **67%** ВРХ та **46%** свиней. Такі господарства населення у разі здійснення кооперації та співробітництва у сфері господарської діяльності можуть бути потенційними суб'єктами господарювання у формі сільськогосподарських кооперативів.

На сьогодні, в Україні діючих кооперативів **610**, з яких лише **9%** складають кооперативи м'ясного напрямку діяльності.

Проблемою для розвитку таких суб'єктів господарювання є недосконалість законодавства у галузі кооперативів та невизначеність податкового статусу обслуговуючих сільськогосподарських кооперативів у законах України «Про кооперацію», «Про сільськогосподарську кооперацію», Господарського кодексу України та Податкового кодексу України.

Відповідно до закону України «Про кооперацію» ст. 3 метою кооперації є **задоволення економічних, соціальних та інших потреб членів кооперативних організацій на основі поєднання їх особистих та колективних інтересів, поділу між ними ризиків, витрат і доходів, розвитку їх самоорганізації, самоуправління та самоконтролю**. А у разі виходу або виключення з кооперативу учасник має право одержання своєї загальної частки натурою, грошима і цінними паперами. При цьому, розмір виплат на паї встановлюється рішенням загальних зборів.

Положення, щодо неприбутковості сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів містяться також у Законі України «Про сільськогосподарську кооперацію». Зокрема, в ст. 9 закон визначає ознаки неприбутковості таких кооперативів: кооператив надає послуги тільки своїм членам; члени кооперативу несуть відповідальність за зобов'язаннями, взятими перед кооперативом щодо їх участі у господарській діяльності кооперативу; послуги надаються з метою зменшення витрат та/або збільшення доходів членів кооперативу не маючи на меті отримання прибутку. При цьому, після виконання зобов'язань сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу та відшкодування збитків за минулі періоди залишок фінансового результату господарської діяльності кооперативу розподіляється загальними зборами у вигляді відрахувань до фондів кооперативу, кооперативних виплат його членам та нарахувань на паї членам кооперативу, у тому числі асоційованим.

Однак, такі норми закону не відповідають положенням п.133.4 ст. 133 Податкового кодексу України (лист-роз'яснення ДФС від 15.12.2017) №3017/6/99-99-15-02-02-15/ІПК, в результаті для суб'єктів господарювання

виникає ризик притягнення їх до відповідальності за фактом умисного ухилення від сплати податків до Державного бюджету України.

Відповідно до листа ДФС, однією з умов неприбутковості організації, яка не є платником податку на прибуток є заборона розподілу отриманих доходів (прибутків) або їх частини серед засновників (учасників), членів такої організації та використання своїх доходів (прибутків) виключно для фінансування видатків на своє утримання, реалізації мети (цілей, завдань).

Тому, ДФС повідомляє, що при реалізації вимог законів «Про кооперацію» та «Про сільськогосподарську кооперацію» без дотримання вимог Податкового кодексу України неможливо і такі юридичні особи не можуть бути визнаними як неприбутковими організаціями та не підлягають включенню їх до Реєстру неприбуткових організацій і зобов'язані сплачувати податки на прибуток.

В країнах ЄС ситуація з кооперацією є кардинально протилежною. Особливо характерно диссонанс помітний на фоні країн Скандинавії. Зокрема, в Швеції **80%** птиці і тварин реалізується через кооперативи.

Однак слід врахувати, що шведські та норвезькі кооперативи та їхні об'єднання користуються підтримкою держави у випадку, якщо останні зареєстровані офіційно. Субсидії діють протягом перших **п'яти** років з найвищим рівнем підтримки в **перший** рік діяльності, що особливо важливо для кооперативу, який лише починає працювати. За умови дотримання всіх вимог, кооперативи можуть отримати від держави цільову фінансову допомогу на капіталовкладення, розмір якої може сягати **25%** інвестиційних витрат.

Загалом у Данії, Швеції, Норвегії, Нідерландах та Швейцарії до кооперативів входять **80%** сільськогосподарських підприємств. Такий високий рівень кооперації став можливим завдяки появі відповідної культури, створенню якої передувала побудова економічної та юридичної основи, внаслідок наявності системи законодавчих гарантій.

Варто зазначити, що Концепція державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2021 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1437, визначає однією з причин складної ситуації в аграрному секторі – низький рівень самоорганізації та саморегулювання ринку сільськогосподарської продукції, недостатній рівень розвитку кооперативних та інших об'єднань сільськогосподарських товаровиробників.

ШЛЯХИ (АЛЬТЕРНАТИВИ) ВИРІШЕННЯ:

- 1**» Поширення інформації щодо процедур створення кооперативів серед населення;
- 2**» Запровадження механізму державної підтримки для кооперативів;
- 3**» Удосконалення законодавства, яке регулює відносини суб'єктів господарювання щодо створення сільськогосподарських кооперативів та приведення його у відповідність з нормами Податкового кодексу України в частині набуття статусу неприбутковості кооперативами.

РЕЗЮМЕ ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ 4 КЛЮЧОВИХ ПРОБЛЕМ РИНКУ

За результатами експертного аналізу виділено 4 ключові проблеми ринку, що мають найбільший резонанс в державі, діючі курси політики щодо яких аналізуються надалі.

ПРОБЛЕМА: НЕКОНТРОЛЬОВАНЕ ПОШИРЕННЯ АФРИКАНСЬКОЇ ЧУМИ СВИНЕЙ (АЧС)

РЕЗЮМЕ ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ, СПРЯМОВАНОЇ НА РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ ПОЛІТИКИ:

Державна політика щодо запобігання АЧС базується на необхідності профілактики та ліквідацію захворювання на африканську чуму свиней (Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки до 2021 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 №1437-р).

ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИКИ:

Профілактика АЧС.

ПОТОЧНИЙ КУРС ПОЛІТИКИ:

Ключовим правовим актом, який регулює питання протидії поширенню АЧС є Інструкція з профілактики та боротьби за африканською чумою свиней, затверджена наказом Мінагрополітики від 07.03.2017 №111 (Інструкція).

Державна політика спрямована на профілактику з метою запобігання занесення вірусу АЧС на територію України шляхом вжиття передбачених Інструкцією низки заходів щодо:

- ◆ заборони ввезення з територій, неблагополучних щодо АЧС, поміж іншого: домашніх свиней і диких кабанів, сирого м'яса домашніх свиней і диких кабанів та ін.;
- ◆ заборони співробітникам господарств мати свиней у домогосподарствах;
- ◆ вимог до умов імпорту домашніх свиней та диких кабанів;
- ◆ особливих умов доступу до господарств, де вирощуються свині;
- ◆ поділу території господарств на зони з визначеними умовами щодо захисту від проникнення (зокрема, наявність огорожі);
- ◆ необхідності обов'язкового повідомлення зацікавлених осіб про підозру на захворювання АЧС;
- ◆ порядку проведення розслідування та з'ясування необхідних обставин;
- ◆ обмеження щодо ізоляції хворих та підозрілих на захворювання свиней, припинення забою і реалізації тварин та продуктів їхнього забою;
- ◆ ліквідації АЧС: охоронно-карантинні, епізоотологічні, діагностичні, матеріально-технічні;
- ◆ умов вилучення хворих тварин.

Оскільки Держпродспоживслужбою лише протягом 2018 року було зафіксовано **145** випадків АЧС, серед яких **93** випадки – серед домашніх тварин, це свідчить що **фактична ціль державної політики не досягається**, а профілактика АЧС, як інструмент державної політики є недостатньо ефективною.

МОЖЛИВОСТІ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОТОЧНОГО КУРСУ ПОЛІТИКИ:

З метою попередження неконтрольованого поширення АЧС разом із профілактикою АЧС, та з метою збереження МСБ, що займаються виробництвом свинини, можливими заходами покращення поточного курсу державної політики є:

- 1** >> проведення обов'язкової ідентифікації та реєстрації всього поголів'я свиней в Україні та запровадження штрафних санкцій для суб'єктів, що порушують зазначену вимогу;
- 2** >> запровадження ефективного та швидкого механізму відшкодування збитків суб'єктам господарювання, які постраждали від АЧС з державного бюджету;
- 3** >> збільшення державного фінансування проведення протиепізоотичних заходів;
- 4** >> запровадження компартменталізації, як механізму забезпечення суб'єктам господарювання можливості здійснювати торгівлю продуктами тваринництва та підтвердження забезпечення ними належного рівня біологічної безпеки на виробництві. Суб'єкти господарювання, що зможуть підтвердити компартмент з АЧС за міжнародними правилами зможуть продовжувати здійснювати свою діяльність, навіть у випадку введення карантинної зони.

ПРОБЛЕМА: НАЯВНІСТЬ НЕІДЕНТИФІКОВАНИХ ТВАРИН

РЕЗЮМЕ ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ, СПРЯМОВАНОЇ НА РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ ПОЛІТИКИ:

Державна політика скерована на здійснення заходів щодо проведення паспортизації та ідентифікації великої рогатої худоби, а також запровадження єдиної загальнодержавної нумерації цієї худоби незалежно від її віку (п. 3 указу Президента України від 22.03.2001 №192/2001 «Про невідкладні заходи щодо забезпечення стабільної епізоотичної ситуації в Україні»).

Поряд з цим, необхідність удосконалення та створення нової телекомунікаційної мережі та зв'язку, що забезпечує єдину систему паспортизації, ідентифікації та нумерації великої рогатої худоби було передбачено Заходами щодо запобігання і ліквідації проявів великої рогатої худоби на губчастоподібну енцефалопатію та інших подібних інфекцій на території України на 2001 - 2010 роки, які є додатком до Програми запобігання і ліквідації проявів захворювання великої рогатої худоби на губчастоподібну енцефалопатію та інших пріонних інфекцій на території України на 2001 - 2010 роки, що схвалена постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2001 №179.

ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИКИ:

Ідентифікація та реєстрація тварин:

- ◆ Реєстраційне свідоцтво свині.
- ◆ Ветеринарно-санітарний паспорт на тварину.
- ◆ Ветеринарна картка.
- ◆ Паспорт ВРХ.

ПОТОЧНИЙ КУРС ПОЛІТИКИ:

Системні документи, які визначають курс державної політики затвердженні (ухвалені) понад 15 років тому, проте наразі остаточної мета їхнього прийняття не досягнута, адже значна кількість тварин досі не ідентифікована.

На ринку діє профільний Закон України «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин», Порядок ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби, затверджений наказом Мінагрополітики від 04.12.2017 №642, а також наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 01.12.2017 №639 «Про затвердження Порядку ідентифікації та реєстрації свиней», в яких передбачені основні інструменти регулювання, що містять недоліки.

Підтримка ідентифікації та реєстрації ВРХ передбачена постановою Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 №107 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки галузі тваринництва» де передбачено, що дотації та компенсації надаються виключно для ідентифікованих тварин.

МОЖЛИВОСТІ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОТОЧНОГО КУРСУ ПОЛІТИКИ:

Для удосконалення поточного напрямку державної політики необхідно деталізувати положення НПА в частині ідентифікації та реєстрації тварин, усунувши всі невідповідності між порядками ідентифікації та Законом України «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин».

Наявність неідентифікованих тварин в тому числі і в господарствах населення зумовлена тим, що вони мають можливість безконтрольно реалізовувати свою продукцію (стихийна торгівля). Ситуацію може покращити прийняття проекту Закону України «Про локальні аграрні ринки».

В ЄС відсутнє визначення на рівні регламенту або директиви, що мається на увазі під терміном «локальні/місцеві харчові продукти», крім згадки у регламенті ЄС №853/2004, щодо гігієнічних вимог до харчових продуктів.

Є різні моделі визначення «локальних/місцевих харчових продуктів»:

- 1) Визначення локальних харчових продуктів відповідно до певних характерних властивостей продукту, беручи до уваги процеси та місце виробництва.
- 2) Визначення локальних харчових продуктів, що базується на певній відстані місця покупки харчового продукту від місця, де продукція була вирощена або перероблена (наприклад у Великій Британії ця відстань становить 30 миль).
- 3) Визначення локальних харчових продуктів, виходячи з соціальних, екологічних та економічних переваг для певної громади, що їх несе вироблення харчових продуктів у певній конкретній місцевості;
- 4) Визначення локальних харчових продуктів, виходячи з типу торгової точки, що використовується для продажу харчової продукції (фермерські ринки, магазини на фермі, придорожні магазини та інше).

Вищеназвані моделі можуть стати основою при впровадженні локальних аграрних ринків в Україні. На рівні з цим, є доцільним передбачити законодавчі послаблення для таких учасників локальних аграрних ринків, але з обов'язковою підзвітністю Держпродспоживслужбі.

Наприклад, в Угорщині доволі розвинутою є система фермерських ринків, продажу безпосередньо на фермі, місцеві/локальні ярмарки харчових продуктів, тощо). На сьогодні в Угорщині існує чітка політична воля щодо створення локальної системи продуктів харчування/короткого ланцюга поставок харчових продуктів (SFSCs/LFSS) на національному рівні та локальному/місцевому рівні громад. Важливі заходи інституціональної підтримки містяться у Новій Стратегії сільськогосподарського і сільського розвитку 2020 (New Agricultural and Rural Development Strategy 2020). Зазначений документ закликає до виділення значних ресурсів на розвиток локальної системи продуктів харчування/короткого ланцюга поставок харчових продуктів. Водночас, зазначений документ визначає розвиток локальної/місцевої системи харчових продуктів як основний інструмент розвитку локальної/місцевої економіки.

Закон «Про торгівлю» (2005/ CLXIV) дає визначення локального фермерського ринку, відповідно до якого дрібні виробники харчової продукції можуть продавати свою продукцію в межах певного району (county), або в межах **40 кілометрового** радіусу від такого ринку або у столиці Будапешті (2§. 5a.).

В Угорщині існує низка нормативно-правових актів Уряду (regulations), яким визначаються обов'язкові юридичні процедури для заснування ринку (постанова щодо ринків та ярмарків 55/2009, постанова щодо дрібних виробників 52/2010 та постанова щодо гігієнічних вимог та забезпечення безпечності харчових продуктів на локальних фермерських ринках 51/2012)

Окрім того, оскільки наявність неідентифікованих і незареєстрованих тварин також обумовлена небажанням втратити громадянами субсидії, тому необхідно внести зміни до розрахунку житлових субсидій і виключити необхідність врахування доходу від реалізації власної продукції тваринництва.

ПРОБЛЕМА: ДЕФЕКТИ ПРОЦЕДУРИ ПРОХОДЖЕННЯ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

РЕЗЮМЕ ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ, СПРЯМОВАНОЇ НА РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ ПОЛІТИКИ:

Запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.

ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИКИ:

Процедура проходження оцінки впливу на довкілля.

ПОТОЧНИЙ КУРС ПОЛІТИКИ:

Процес проходження процедур оцінки впливу на довкілля регулюється Законом України «Про оцінку впливу на довкілля», постановою Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 № 989 «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля» та Порядком передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 № 1026, тощо.

Прийняття профільного закону було передбачено планом імплементації Директиви 2011/92/ЄС Директиви Європейського Парламенту та Ради «Про оцінку наслідків певних державних та приватних проектів для навколишнього природного середовища», що міститься у додатку ХХХ до Глави 6 «Навколишнє природне середовище» Угоди про асоціацію.

На сьогодні в першому читанні Верховною Радою України прийнято проект Закону України від 26.04.2018 № 8328 «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». В проекті запобігання виникненню надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, що передбачає аналіз і прогнозування екологічних ризиків, **які ґрунтуються на результатах стратегічної екологічної оцінки, оцінки впливу на довкілля**, а також комплексного моніторингу стану навколишнього природного середовища визначено однією з основних засад державної екологічної політики.

МОЖЛИВОСТІ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОТОЧНОГО КУРСУ ПОЛІТИКИ:

Нинішній напрям політики може бути скориговано шляхом внесення змін до діючих актів, що регулюють процедури оцінки впливу на довкілля в частині визначення чітких критеріїв до видачі обґрунтованих позитивних або негативних висновків оцінки впливу на довкілля уповноваженим органом влади, з метою уникнення всіх потенційних корупційних ризиків.

ПРОБЛЕМА: РОЗВИТОК РЕЗИСТЕНТНОСТІ ТА НАЯВНІСТЬ ЗАЛИШКІВ АНТИБІОТИКІВ У М'ЯСНІЙ СИРОВИНІ

РЕЗЮМЕ ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ, СПРЯМОВАНОЇ НА РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ ПОЛІТИКИ:

Забезпечення населення безпечними продуктами тваринного походження, розвиток експорту продуктів тваринного походження.

ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИКИ:

Державний моніторинг залишків ветеринарних препаратів, забруднюючих речовин.

ПОТОЧНИЙ КУРС ПОЛІТИКИ:

З метою підвищення якості та безпечності продуктів тваринного походження, харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, і кормів, інформування споживачів про ризики, пов'язані із вживанням низькоякісних харчових продуктів тваринного походження, використанням кормів, що містять залишки ветеринарних препаратів та забруднюючих речовин, а також розширення ринків збуту вітчизняної сільськогосподарської продукції було прийнято Закон України «Про Загальнодержавну цільову економічну програму проведення моніторингу залишків ветеринарних препаратів та забруднюючих речовин у живих тваринах, продуктах тваринного походження і кормах, а також у харчових продуктах, підконтрольних ветеринарній службі, на 2010-2015 роки». На сьогодні загальнодержавні цільові програми щодо такого моніторингу відсутні.

Пункт 4 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» передбачає повноваження контролюючого органу (Держпродспоживслужби) на затвердження щорічного плану державного контролю та щорічного плану державного моніторингу. Так, Держпродспоживслужба щорічно своїм наказом затверджує відповідні плани моніторингу.

Довідково:

Європейський центр профілактики та контролю захворювань дотримується позиції, що в Україні наразі не існує національної стратегії чи іншого системного документа щодо використання антибіотиків у ветеринарії з урахуванням загрозливого розвитку резистентності.

МОЖЛИВОСТІ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОТОЧНОГО КУРСУ ПОЛІТИКИ:

Нинішній напрям політики може бути скориговано шляхом прийняття загальнодержавних цільових програм проведення моніторингу залишків ветеринарних препаратів та забруднюючих речовин у живих тваринах, продуктах тваринного походження і кормах, котрі враховуватимуть поточний стан використання ветеринарних препаратів.

Невід'ємним елементом удосконалення поточного курсу політики є необхідність встановлення законодавчих обмежень щодо застосування ветеринарних препаратів та забруднюючих речовин у живих тваринах, продуктах тваринного походження і кормах, які сприятимуть зниженню використання вказаних препаратів.

Необхідним є також затвердження розширеного переліку ветеринарних препаратів, що дозволено використовувати в ветеринарній медицині самостійно, за участі ветеринарного лікаря тощо. Купівля ветеринарних препаратів має здійснюватись за рецептом лікаря, а у випадку порушення таких вимог суб'єкти використання та продажу мають нести відповідальність.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК №1

ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ РИНКУ

№	Назва	Номер	Дата
1	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі експлуатаційного дозволу, форми експлуатаційного дозволу та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України»	930	11-11-2015
2	Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності»	124-VIII	15-01-2015
3	Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Правил заповнення, зберігання, списання ветеринарних документів та вимог до їх обліку»	288	01-08-2014
4	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі ветеринарних документів»	857	21-11-2013
5	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку»	808	28-08-2013
6	Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Медичні вимоги до якості та безпечності харчових продуктів та продовольчої сировини»»	1140	29-12-2012
7	Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр тварин»	578	25-09-2012
8	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил транспортування тварин»	1402	16-11-2011
9	Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Інструкції з товарознавчої оцінки та маркування м'яса»	587	01-11-2011
10	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку платних адміністративних послуг, які надаються Державною службою з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, органами та установами, що належать до сфери її управління, і розміру плати за їх надання»	641	09-06-2011
11	Закон України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності»	3392-VI	19-05-2011
12	Податковий кодекс України	2755-VI	02-12-2010
13	Наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики «Про затвердження Технічного регламенту щодо правил маркування харчових продуктів»	487	28-10-2010
14	Наказ Державного комітету ветеринарної медицини України «Про затвердження Інструкції із застосування позначки придатності та ветеринарних штампів і внесення змін до Інструкції по клеймуванню м'яса»	46	02-02-2010
15	Закон України «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин»	1445-VI	04-06-2009
16	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі експлуатаційного дозволу, форми експлуатаційного дозволу та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України»	978	05-11-2008
17	Наказ Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України «Про затвердження Інструкції щодо профілактики та боротьби з африканською чумою свиней і Інструкції з профілактики та ліквідації репродуктивно-респіраторного синдрому свиней»	77	31-07-2007
18	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів»	833	15-06-2006
19	Наказ Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації «Про затвердження Правил повітряних перевезень вантажів»	186	14-03-2006
20	Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження»	3447-IV	21-02-2006
21	Наказ Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації «Про затвердження Інструкції з організації перевезень вантажів повітряним транспортом»	822	02-11-2005
22	Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»	2806-IV	06-09-2005

№	Назва	Номер	Дата
23	Наказ Міністерства аграрної політики України «Про Порядок надання погодження на видачу ліцензії на окремі види м'яса та м'ясопродуктів, експорт яких підлягає ліцензуванню у 2004 році»	374	21-10-2004
24	Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України»	1877-IV	24-06-2004
25	Наказ Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України «Про затвердження Ветеринарно-санітарних правил для боєнь, забійно-санітарних пунктів господарств та подвірного забою тварин»	4	14-01-2004
26	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження тарифів (прейскурантів) на роботи і послуги, що виконуються і надаються за плату установами та закладами державної санітарно-епідеміологічної служби»	1351	27-08-2003
27	Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України «Про затвердження Правил роздрібної торгівлі продовольчими товарами»	185	11-07-2003
28	Закон України «Про кооперацію»	1087-IV	10-07-2003
29	Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження Інструкції з бонітування свиней, Інструкції з ведення племінного обліку у свиноводстві та зразків форм племінного обліку у свиноводстві»	396	17-12-2002
30	Наказ Міністерства транспорту України «Про внесення доповнення до наказу Мінтрансу від 21.11.2000 №644» (Правила перевезення тварин, птиці та інших вантажів, які підлягають державному ветеринарно-санітарному контролю)	873	09-12-2002
31	Наказ Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України «Про затвердження Правил передзабійного ветеринарного огляду тварин і ветеринарно-санітарної експертизи м'яса та м'ясних продуктів»	28	07-06-2002
32	Наказ Головного державного інспектора ветеринарної медицини України «Про затвердження Інструкції з порядку ветеринарного клеймування шкіряної та хутрової сировини»	52	03-07-2001
33	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, порядку проведення цих оглядів та видачі особистих медичних книжок»	559	23-05-2001
34	Закон України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності»	2407-III	17-05-2001
35	Кримінальний кодекс України	2341-III	05-04-2001
36	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження загальних вимог до здійснення переробки, утилізації, знищення або подальшого використання вилученої з обігу неякісної та небезпечної продукції»	50	24-01-2001
37	Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Тимчасового порядку проведення державної санітарно-гігієнічної експертизи»	247	09-10-2000
38	Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб»	1645-III	06-04-2000
39	Закон України «Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції»	1393-XIV	14-01-2000
40	Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»	771/97-BP	23-12-1997
41	Наказ Міністерства транспорту України «Про затвердження Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні»	363	14-10-1997
42	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку спеціальних продуктів дитячого харчування і порядку віднесення таких продуктів до продукції власного виробництва»	859	08-08-1997
43	Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію»	469/97-BP	17-07-1997
44	Наказ Міністерства агропромислового комплексу України, Головний державний інспектор ветеринарної медицини України «Про затвердження Ветеринарно-санітарних правил для ринків»	23	04-06-1996
45	Угода про співробітництво в галузі ветеринарії (укр/рос)		12-03-1993
46	Закон України «Про ветеринарну медицину»	2498-XII	25-06-1992
47	Закон України «Про захист прав споживачів»	1023-XII	12-05-1991

№	Назва	Номер	Дата
48	Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 213 - 330)	8073-X	07-12-1984
49	Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 - 212-21)	8073-X	07-12-1984
50	Постанова Державного комітету СРСР по цінам «Про порядок визначення вартості викрадених, недостаючих або втрачених м'яса, молока, м'ясних і молочних продуктів»	303	12-04-1983
51	Наказ Міністерства м'ясної та молочної промисловості СРСР «Про затвердження норм усушки м'яса та субпродуктів птиці та кроликів при холодильній обробці й зберіганні»	291	31-12-1982
52	Наказ Міністерства сільського господарства і продовольства України «Про середньорічні норми виходу м'яса, субпродуктів I і II категорії, жиру-сирцю, харчових топлених жирів, малоцінних субпродуктів II категорії і знижки на вологість жиру-сирцю»	13	28-02-1990
53	Постанова Головного державного санітарного лікаря України «Про затвердження Державних санітарних правил для морських суден України»	57	20-12-2000
54	Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку затвердження експортних потужностей, внесення та виключення їх з реєстру затверджених експортних потужностей»	38	10-02-2016
55	Постанова Кабінету Міністрів України «Про встановлення режиму цінового регулювання вартості послуг з ідентифікації та реєстрації тварин»	392	24-06-2016
56	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на відшкодування витрат на оплату послуг з ідентифікації та реєстрації тварин фізичним особам - власникам цих тварин»	506	08-08-2016
57	Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Інструкції з профілактики та боротьби з африканською чумою свиней»	111	07-03-2017
58	Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження положень про державні лікарні ветеринарної медицини»	127	13-03-2017
59	Закон України «Про оцінку впливу на довкілля»	2059-VIII	23-05-2017
60	Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин»	2042-VIII	18-05-2017
61	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля»	989	13-12-2017
62	Наказ Українського науково-дослідного і навчального центру проблем стандартизації, сертифікації та якості «Про прийняття нормативних документів України, гармонізованих з міжнародними та європейськими нормативними документами, національних стандартів України, скасування нормативних документів України та міждержавних стандартів в Україні»	61	22-06-2015
63	Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку заповнення та видачі митницею сертифіката з перевезення (походження) товару EUR.1»	950	20-11-2017
64	Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби та Порядку оформлення і видачі паспорта великої рогатої худоби»	642	04-12-2017
65	Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку ідентифікації та реєстрації свиней»	639	01-12-2017
66	Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку надання статусу офіційного ветеринарного лікаря, уповноваженого ветеринара, працівника бійні, уповноваженого на виконання обов'язків помічника державного ветеринарного інспектора, та здійснення їх діяльності»	141	16-03-2018
67	Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку обліку осіб, які здійснюють операції з товарами»	552	15-06-15
68	Наказ Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України «Про затвердження Положення про державну лабораторію ветеринарно-санітарної експертизи на ринку»	16	15-04-02

ДОДАТОК №2

ПОВНОВАЖЕННЯ ОСІБ СТОСОВНО ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ НА БІЙНЯХ ВИЗНАЧЕНО ЗАКОНОМ ТА ПІДЗАКОННИМ НПА

Державний ветеринарний інспектор (основні повноваження)	Помічник державного вет. інспектора	Уповноважений ветеринар	Офіційний ветеринарний лікар	Уповноважений працівник бійні
- Державний ветеринарний інспектор здійснює державний контроль свіжого м'яса на бійнях, потужностях з переробки диких тварин та потужностях з розбирання та обвалювання м'яса відповідно до вимог статті 30 цього Закону (ч.1 ст. 29) - Державний ветеринарний інспектор наносить позначку придатності (ч.2 ст. 29) - Державний ветеринарний інспектор здійснив передзабійний огляд у господарстві походження, перевірів інформацію про харчовий ланцюг (пп. А п. 1 ч. 2 ст. 29) - Державний ветеринарний інспектор регулярно пересвідчується в належному виконанні помічником державного ветеринарного інспектора своїх обов'язків (пп. В п. 1 ч. 2 ст. 29) - Державний ветеринарний інспектор оглядає відокремлене м'ясо, щодо якого встановлено наявність патологічних змін, та все інше м'ясо, отримане з такої тварини, протягом 12 годин після забою (пп. Б п. 2 ч. 2 ст. 29) - Державний ветеринарний інспектор здійснює передзабійний огляд птиці протягом 12 годин, а інших тварин - протягом 24 годин після їх прибуття на бійню; державний ветеринарний інспектор має право у будь-який час провести повторний передзабійний огляд тварини (ч. 4 ст. 29) - Державний ветеринарний інспектор з урахуванням передбачених цим Законом загальних принципів здійснення державного контролю та вимог до лабораторних досліджень (випробувань) повинен забезпечити відбір зразків, їх маркування та відправлення до уповноваженої лабораторії ... (ч. 7 ст. 30) - Державний ветеринарний інспектор здійснює безпосередній нагляд за поведінням із тваринами в рамках заходів з ліквідації та контролю туберкульозу, бруцельозу, сальмонельозу та інших зоонозів (ч. 4 ст. 35) - Державний ветеринарний інспектор визнає м'ясо не придатним для споживання людиною (ч.1 ст. 37) - Результати державного контролю свіжого м'яса вносяться державним ветеринарним інспектором до журналів обліку та/або інформаційно-телекомунікаційної системи компетентного органу (ч.1 ст. 33)	- Помічник державного ветеринарного інспектора під час здійснення державного контролю свіжого м'яса допомагає державному ветеринарному інспектору у виконанні всіх його завдань з урахуванням таких обмежень (ч.1 ст. 31) - Помічник державного ветеринарного інспектора документує всі виконані процедури та отримані результати у спосіб, що дозволяє державному ветеринарному інспектору упевнитися в дотриманні встановлених законодавством вимог (пп. Б п. 1 ч. 2 ст. 29)	- Здійснювати передзабійний огляд тварин у господарстві походження та перевіряти інформацію про харчовий ланцюг і повідомляти результати перевірки помічнику державного ветеринарного інспектора, присутньому на бійні (пп. А п. 1 ч. 2 ст. 29) - Здійснювати передзабійний та післязабійний огляд свійських копитних тварин, диких ссавців, вирощених на фермі, відмінних від зайцеподібних, а також забій свійської птиці та кролів не на бійні, в обсязі, що не перевищує трьох голів свійських парнокопитних тварин або інших копитних тварин на тиждень, а також п'яти голів свійської птиці, кролів на день (пп. 8 п. 1 Розділу VI Порядку Затвердженого Наказом Мінагрополітики від 16.03.2018 року №141)	Наносити позначки придатності на туші відповідно до Інструкції із застосування позначки придатності та ветеринарних штампів, затвердженої наказом Державного комітету ветеринарної медицини України від 02 лютого 2010 року №46, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 07 квітня 2010 року за №278/17573 (із змінами).	Працівники бійні, уповноважені на виконання обов'язків помічника державного ветеринарного інспектора, мають право виконувати обов'язки помічника державного ветеринарного інспектора у межах державного контролю свіжого м'яса птиці та зайцеподібних у разі виконання умов, визначених розділом VI Закону, та лише в частині технічної допомоги, необхідної для виконання завдань державного ветеринарного інспектора

ДОДАТОК №3

Наближення законодавства України до актів ЄС, у сфері сирого м'яса відбувається згідно з строками реалізації передбаченими Планом заходів, затверджених Постановою КМУ від 25 жовтня 2017 р. № 1106 та Всеохоплюючою стратегією імплементації Глави IV від 24 лютого 2016 р. № 228-р. У наведених нижче таблицях вказані Плани заходів та статус імплементації у законодавство України:

НА 2018 РІК ЗАПЛАНОВАНО:

Найменування завдання	Положення Угоди	Акт права ЄС	Строк імплементації	Статус імплементації
Встановлення спеціальних правил гігієни для харчових продуктів тваринного походження з метою забезпечення безпечності харчових продуктів: сире м'ясо	стаття 64, додаток V	Регламент (ЄС) №853/2004 (секція I додатка II)	до 31.12.2018	Проект акту «Спеціальні гігієнічні вимоги для продукції тваринного походження» розроблено та опубліковано на сайті Держпродспоживслужби
Встановлення спеціальних правил гігієни для харчових продуктів тваринного походження з метою забезпечення безпечності харчових продуктів: рублене м'ясо, м'ясо механічного обвалювання, м'ясні продукти	стаття 64, додаток V	Регламент (ЄС) №853/2004 (секція I додатка II)	до 31.12.2018	Проект акту «Спеціальні гігієнічні вимоги для продукції тваринного походження» розроблено та опубліковано на сайті Держпродспоживслужби
Встановлення спеціальних правил гігієни для харчових продуктів тваринного походження з метою забезпечення безпечності харчових продуктів: желатин	стаття 64, додаток V	Регламент (ЄС) №853/2004 (секція I додатка II)	до 31.12.2018	Проект акту «Спеціальні гігієнічні вимоги для продукції тваринного походження» розроблено та опубліковано на сайті Держпродспоживслужби
Встановлення спеціальних правил гігієни для харчових продуктів тваринного походження з метою забезпечення безпечності харчових продуктів: шлунки, пузири, кишки	стаття 64, додаток V	Регламент (ЄС) №853/2004 (секція I додатка II)	до 31.12.2018	Проект акту «Спеціальні гігієнічні вимоги для продукції тваринного походження» розроблено та опубліковано на сайті Держпродспоживслужби
Приведення процедур виробництва, переробки, розповсюдження та ввезення продуктів тваринного походження, призначених для споживання людиною, у відповідність із законодавством ЄС	стаття 64, додаток V	Директива Ради 2002/99/ЄС	до 31.12.2018	-
Приведення системи ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби та маркування яловичини і продуктів з яловичини у відповідність із законодавством ЄС	стаття 64, додаток V	Регламент (ЄС) №1760/2000	до 31.12.2018	Наказ Мінагрополітики від 01.12.2017 №639
Приведення заходів з визначення рівнів залишків фармакологічно активних речовин у харчових продуктах тваринного походження у відповідність із законодавством ЄС	стаття 64, додаток V	Регламент (ЄС) №470/2009	до 31.12.2018	-

Найменування завдання	Положення Угоди	Акт права ЄС	Строк імплементації	Статус імплементації
Приведення законодавства у сфері державного контролю забруднюючих речовин у харчових продуктах у відповідність із законодавством ЄС: встановлення методів відбору зразків в рамках офіційного контролю залишків пестицидів в продуктах рослинного і тваринного походження	стаття 64, додаток V	Регламент Комісії (ЄС) №37/2010	до 31.12.2018	–
Приведення заходів щодо фармакологічно активних речовин та їх класифікації в харчових продуктах тваринного походження у відповідність із законодавством ЄС	стаття 64, додаток V	Регламент Комісії (ЄС) №37/2010	до 31.12.2018	–
Приведення заходів, що застосовуються до харчових продуктів тваринного походження, у відповідність із законодавством ЄС: щодо контролю температур у транспортних засобах, сховищах і на складах харчових продуктів швидкої заморозки, призначених для споживання людиною	стаття 64, додаток V	Регламент Комісії (ЄС) №37/2005	до 31.12.2018	Проект акту «Спеціальні гігієнічні вимоги для продукції тваринного походження» розроблено та опубліковано на сайті Держпродспоживслужби
Закріплення на законодавчому рівні вимог щодо забезпечення простежуваності як одного з основоположних принципів забезпечення безпечності харчових продуктів шляхом встановлення особливих вимог щодо простежуваності харчових продуктів тваринного походження	стаття 64, додаток V	Виконавчий регламент Комісії (ЄС) №931/2011	до 31.12.2018	Законопроект №7489 «щодо посилення заходів простежуваності», фактично імплементує Регламент 931/2001 «Про простежуваності харчових продуктів тваринного походження».
Заходи, які застосовуються щодо ідентифікації та реєстрації коней	стаття 64, додаток V	Виконавчий регламент Комісії (ЄС) №2015/262 від 17 лютого 2015 р., яким встановлюються правила відповідно до Директив Ради 90/427/ЄЕС та 2009/156/ЄС щодо методів ідентифікації конячих	2018	Імплементовано шляхом внесення змін до Наказу Мінагрополітики від 31.12.2004 №496 Наказом Мінагрополітики від 18.12.2015 №484
Приведення системи ідентифікації та реєстрації тварин у відповідність із законодавством ЄС: щодо ідентифікації та реєстрації свиней	стаття 64, додаток V	Директива Ради 2008/71/ЄС; Рішення Комісії 2000/678 від 23 жовтня 2000 р., яким встановлюються детальні правила реєстрації господарств у національних базах даних свиней, як передбачено Директивою Ради 64/432/ЄС	до 31.12.2018	Імплементовано Наказом Мінагрополітики від 01.12.2017 №639

Найменування завдання	Положення Угоди	Акт права ЄС	Строк імплементації	Статус імплементації
Приведення системи ідентифікації та реєстрації тварин у відповідність із законодавством ЄС: впровадження системи ідентифікації та реєстрації овець і кіз	стаття 64, додаток V	Регламент (ЄС) 21/2004 «Щодо впровадження системи ідентифікації та реєстрації овець і кіз»; Регламент Комісії (ЄС) №1505/2006 від 11 жовтня 2006 р. щодо застосування Регламенту Ради (ЄС) №21/2004 стосовно мінімальної кількості перевірок, що проводяться стосовно ідентифікації і реєстрації овець та кіз; Рішення Комісії 2006/968 від 15 грудня 2006 р. щодо застосування Регламенту Ради (ЄС) №21/2004 стосовно настанов і процедур з електронної ідентифікації овець і кіз	до 31.12.2018	Імплементовано Наказом Мінагрополітики від 16.01.2018 №20

НА 2019 РІК ЗАПЛАНОВАНО ВИКОНАННЯ НАСТУПНИХ ЗАХОДІВ:

Найменування завдання	Положення Угоди	Акт права ЄС	Строк імплементації	Статус імплементації
Встановлення спеціальних правил гігієни для харчових продуктів тваринного походження з метою забезпечення безпечності харчових продуктів: желатин	стаття 64, додаток V	Регламент (ЄС) №853/2004 (секція XIV додатка III)	до 31.12.2019	Проект акту «Спеціальні гігієнічні вимоги для продукції тваринного походження» розроблено та опубліковано на сайті Держпродспоживслужби
Встановлення спеціальних правил гігієни для харчових продуктів тваринного походження з метою забезпечення безпечності харчових продуктів: шлунки, пузирі, кишки	стаття 64, додаток V	Регламент (ЄС) №853/2004 (секція XIV додатка III)	до 31.12.2019	Проект акту «Спеціальні гігієнічні вимоги для продукції тваринного походження» розроблено та опубліковано на сайті Держпродспоживслужби
Приведення заходів щодо оглушення та забою тварин у відповідність із законодавством ЄС: щодо захисту тварин під час забою	стаття 64, додаток V	Регламент Ради (ЄС) №1099/200	до 31.12.2019	–

НА 2020 РІК ЗАПЛАНОВАНО:

Найменування завдання	Положення Угоди	Акт права ЄС	Строк імплементації	Статус імплементації
Встановлення спеціальних правил гігієни для харчових продуктів тваринного походження з метою забезпечення безпечності харчових продуктів	стаття 64, додаток	Регламент (ЄС) №853/2004 (Розділ VII)	до 31.12.2020	Проект акту «Спеціальні гігієнічні вимоги для продукції тваринного походження» розроблено та опубліковано на сайті Держпродспоживслужби
Встановлення спеціальних правил гігієни для харчових продуктів тваринного походження: топлений жир тварин/топлене сало	стаття 64, додаток	Регламент (ЄС) №853/2004 (Розділ VII)	до 31.12.2020	Проект акту «Спеціальні гігієнічні вимоги для продукції тваринного походження» розроблено та опубліковано на сайті Держпродспоживслужби
Встановлення спеціальних правил гігієни для харчових продуктів тваринного походження: колаген	стаття 64, додаток	Регламент (ЄС) №853/2004 (секція XV додатка III)	до 31.12.2020	Проект акту «Спеціальні гігієнічні вимоги для продукції тваринного походження» розроблено та опубліковано на сайті Держпродспоживслужби

НА 2021 РІК ЗАПЛАНОВАНО:

Найменування завдання	Положення Угоди	Акт права ЄС	Строк імплементації	Статус імплементації
Затвердження правил імплементації шкал ЄС для класифікації яловичих, свинячих та овечих туш, а також для звітування про ціни на них (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №1249/2008	до 31.12.2021	–
Прийняття положення щодо класифікації туш за екстер'єром (зовнішнім виглядом) та жировим шаром, зокрема положення щодо деталізації правил маркування продукції (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №1249/2008	до 31.12.2021	–
Затвердження процедури повідомлень про результати класифікації м'ясної продукції (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №1249/2008	до 31.12.2021	–
Прийняття правил класифікації продукції кваліфікованими особами, зокрема правил ліцензування та механізму класифікації за допомогою автоматизованих технологій (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №1249/2008	до 31.12.2021	–

Найменування завдання	Положення Угоди	Акт права ЄС	Строк імплементації	Статус імплементації
Затвердження правил проведення перевірок якості продукції на місцях, включаючи процедуру звітування про огляд та порядок подальших дій (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №1249/2008	до 31.12.2021	–
Розглянути доцільність розроблення порядку реєстрації ринкової ціни м'ясної продукції, класифікацію для реєстрації внутрішньої ціни, механізмів обрахунку репрезентативних цін та тижневих цін (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №1249/2008	до 31.12.2021	–
Розглянути доцільність розроблення процедури звітування компетентних національних органів перед установами ЄС про ціни, а також інформування держав-членів (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №1249/2008	до 31.12.2021	–
Розглянути доцільність розроблення порядку щорічного звітування органам ЄС про перелік боєнь, які реєструють ціни, перелік фізичних або юридичних осіб, які реєструють ціни, перелік регіонів, для яких реєструються ціни, та зважування (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №1249/2008	до 31.12.2021	–
Прийняття порядку класифікації свинячих туш, їх зважування та маркування, а також визначення додаткових фізичних параметрів (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №1249/2008	до 31.12.2021	–
Затвердження процедури проведення перевірок свинячих туш на місцях, включаючи періодичність та порядок інформування органів ЄС (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №1249/2008	до 31.12.2021	–
Забезпечення розгляду доцільності звітування про ціни на свинячі туші з урахуванням середніх цін в ЄС (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №1249/2008	до 31.12.2021	–

Найменування завдання	Положення Угоди	Акт права ЄС	Строк імплементації	Статус імплементації
Встановлення доцільності розроблення процедури визначення параметрів якості овечих туш, включаючи їх класифікацію (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №1249/2008	до 31.12.2021	–
Розглянути доцільність процедури перевірки якості овечих туш на місцях та контроль за цінами на них, враховуючи середні ціни ЄС (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №1249/2008	до 31.12.2021	–
Приведення у відповідність з нормами ЄС термінології щодо стандартів продажу м'яса свійської птиці (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №543/2008	до 31.12.2021	–
Закріплення на законодавчому рівні форм туші свійської птиці, які відповідають вимогам ЄС (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №543/2008	до 31.12.2021	–
Закріплення на законодавчому рівні торгових назв м'яса свійської птиці (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №543/2008	до 31.12.2021	–
Встановлення вимог до маркування, представлення та рекламування м'яса свійської птиці, яке призначене для кінцевого споживання (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №543/2008	до 31.12.2021	–
Закріплення на законодавчому рівні положень щодо замороженого м'яса свійської птиці (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №543/2008	до 31.12.2021	–
Встановлення вимог до туші птиці та вирізки класів (А) та (В) (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №543/2008	до 31.12.2021	–
Закріплення на законодавчому рівні перевірок м'яса свійської птиці та встановлення відповідальних органів (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №543/2008	до 31.12.2021	–

Найменування завдання	Положення Угоди	Акт права ЄС	Строк імплементації	Статус імплементації
Встановлення вимог до пакування замороженого або швидкозамороженого м'яса свійської птиці (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №543/2008	до 31.12.2021	–
Закріплення на законодавчому рівні використання методів охолодження (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №543/2008	до 31.12.2021	–
Встановлення вимог до позначення типів фермерства, реєстрації боєнь та призначення органів, відповідальних за контроль за ними (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №543/2008	до 31.12.2021	–
Встановлення вимог до м'яса свійської птиці, імпортованого з третіх країн (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №543/2008	до 31.12.2021	–
Закріплення на законодавчому рівні перевірок м'яса свійської птиці на вміст води та встановлення відповідальних органів (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №543/2008	до 31.12.2021	–
Закріплення на законодавчому рівні повідомлень для компетентних органів (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент Комісії (ЄС) №543/2008	до 31.12.2021	–
Затвердження національної системи ідентифікації великої рогатої худоби (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент (ЄС) №1760/2000	до 31.12.2021	Наказом Мінагрополітики від 04.12.2017 №642
Прийняття нормативно-правових актів щодо торгівлі тваринами згідно з вимогами ЄС (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент (ЄС) №1760/2000	до 31.12.2021	Наказом Мінагрополітики від 04.12.2017 №642
Прийняття рамкової системи ідентифікації і реєстрації рогатої худоби (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент (ЄС) №1760/2000	до 31.12.2021	Наказом Мінагрополітики від 04.12.2017 №642

Найменування завдання	Положення Угоди	Акт права ЄС	Строк імплементації	Статус імплементації
Затвердження правил ідентифікації і маркування великої рогатої худоби шляхом прикріплення бирок та занесення даних до комп'ютерного реєстру (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент (ЄС) №1760/2000	до 31.12.2021	Наказом Мінагрополітики від 04.12.2017 №642
Ухвалення порядку переміщення і контролю за переміщенням рогатої худоби (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент (ЄС) №1760/2000	до 31.12.2021	Наказом Мінагрополітики від 04.12.2017 №642
Затвердження обов'язків власників великої рогатої худоби (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент (ЄС) №1760/2000	до 31.12.2021	Наказом Мінагрополітики від 04.12.2017 №642
Встановлення вимог до яловичини та затвердження єдиної системи етикетування яловичини, а також винятків під час її застосування (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент (ЄС) №1760/2000	до 31.12.2021	–
Затвердження добровільної системи етикетування яловичини, в тому числі з третіх країн (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент (ЄС) №1760/2000	до 31.12.2021	–
Передбачення застосування санкцій у випадках невідповідності якості продукції чи її маркування вимогам ЄС (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент (ЄС) №1760/2000	до 31.12.2021	–
Визначення повноважень національного компетентного органу моніторингу якості продукції (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	стаття 405, додаток XXXVIII	Регламент (ЄС) №1760/2000	до 31.12.2021	–

№	Акт законодавства ЄС	Сфера	Строк імплементації	1
1	Регламент 853/2004 «Про встановлення спеціальних гігієнічних правил, що підлягають застосуванню до продовольчих товарів тваринного походження»	Гігієнічні вимоги до продукції тваринного походження		
3	Директива 2002/99/ЄС «Щодо встановлення ветеринарно-санітарних правил, що регулюють виробництво, переробку, розподіл та впровадження продуктів тваринного походження для споживання людиною»	Ветеринарно-санітарні вимоги	до 31.12.2018 (План заходів)	
4	Регламент (ЄС) 1099/2009 від 24 вересня 2009 р. щодо захисту тварин під час забою	Забій тварин		
5	Регламент (ЄС) 1249/2008 «Щодо детальних правил імплементації шкал Співтовариства для класифікації яловичих, свинячих та овечих туш та подання звітності про ціни на них»	Забій тварин	до 31.12.2021 (План заходів: 1256-1268)	
8	Регламент (ЄС) 543/2008 «Щодо детальних правил для застосування Регламенту Ради (ЄС) №1234/2007 «Про організацію сільськогосподарських ринків та окремі вимоги до певної сільськогосподарської продукції» — стосовно м'яса свійської птиці	Реалізація (розміщення на ринку)	до 31.12.2021 (План заходів: 1285-1297)	
9	Регламент Комісії (ЄС) 37/2010 «По фармакологічно активним речовинам і їх класифікації щодо максимальних меж залишків в харчових продуктах тваринного походження»	Залишки фармакологічно активних речовин	до 31.12.2018 (План заходів: 252,306)	
10	Регламент (ЄС) 470/2009 «Щодо визначенню рівнів залишків фармакологічно активних речовин в харчових продуктах тваринного походження»	Залишки фармакологічно активних речовин	до 31.12.2018 (План заходів: 307)	
11	Регламент (ЄС) №854/2004 «Про встановлюються спеціальні норми офіційного контролю продуктів тваринного походження, призначених для споживання людьми»	Заходи контролю		
12	Регламент (ЄС) 37/2005 «Щодо контролю температур у транспортних засобах, сховищах і на складах харчових продуктів швидкої заморозки, призначених для споживання людиною»	Транспортування продукції тваринного походження	до 31.12.2018 (План заходів: 217)	Передбачено проектом Спеціальних гігієнічних вимог до продукції тваринного походження
13	Імплементаційний Регламент (ЄС) 931/2011 «Щодо простежуваності до харчових продуктів тваринного походження»	Простежуваність харчових продуктів тваринного походження	до 31.12.2018 (План заходів: 219)	Законопроект №7489 «щодо посилення заходів простежуваності», фактично імплементує Регламент 931/2001 «Про простежуваності харчових продуктів тваринного походження».
14	Регламент (ЄС) 1760/2000 «Щодо яким встановлюється система ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби та маркування яловичини»	Ідентифікація та реєстрація тварин, розміщення на ринку	до 31.12.2018 (План заходів: 281) до 31.12.2021 (План заходів: 1226-1235)	Імплементовано Наказом Мінагрополітики від 04.12.2017 №642
15	Виконавчий регламент (ЄС) 2015/262 «Щодо встановлення правил відповідно до Директив Ради 90/427/ЄЕС та 2009/156/ЄС щодо методів ідентифікації конячих»	Ідентифікація та реєстрація тварин	2018 (Згідно зі стратегією імплементації Угоди про Асоціацію; у Плані заходів відсутній)	Імплементовано шляхом внесення змін до Наказу Мінагрополітики від 31.12.2004 №496 Наказом Мінагрополітики від 18.12.2015 №484

№	Акт законодавства ЄС	Сфера	Строк імплементації	1
16	Директива 2008/71 від 15 липня 2008 р. щодо ідентифікації та реєстрації свиней + Рішення Комісії 2000/678 від 23 жовтня 2000 р., яким встановлюються детальні правила реєстрації господарств у національних базах даних свиней, як передбачено Директивою Ради 64/432/ЄЕС	Ідентифікація та реєстрація тварин	до 31.12.2018 (План заходів: 288)	Наказ Мінагрополітики від 01.12.2017 №639
17	Регламент (ЄС) 21/2004 «Щодо впровадження системи ідентифікації та реєстрації овець і кіз» + Регламент Комісії (ЄС) №1505/2006 від 11 жовтня 2006 р. щодо застосування Регламенту Ради (ЄС) №21/2004 стосовно мінімальної кількості перевірок, що проводяться стосовно ідентифікації і реєстрації овець та кіз + Рішення Комісії 2006/968 від 15 грудня 2006 р. щодо застосування Регламенту Ради (ЄС) №21/2004 стосовно настанов і процедур з електронної ідентифікації овець і кіз	Ідентифікація та реєстрація тварин	до 31.12.2018 (План заходів: 287)	Наказ Мінагрополітики від 16.01.2018 №20

